ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
17. 8. 1984. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XLV. ● 40 ДИН
БРОЈ 1703

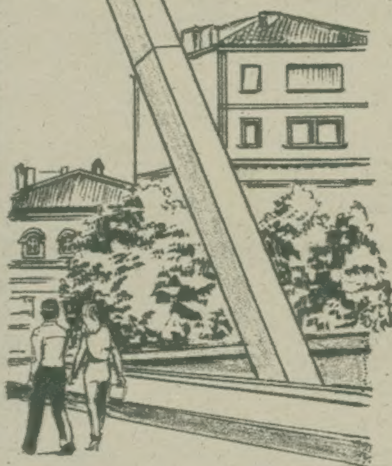

Веровали или не!

ЛОНДОНЕР

ЈЕ ИМЕ ЈАХТЕ ДУГАЧКЕ 17 МЕТАРА, КОЈА ЈЕ ВЛАСНИШТВО ДЕЈВА ДРИМЕРА ИЗ ФОРТ ЛОДЕРДЕЈЛА У ФЛОРИДИ (САД). НАПРАВЉЕНА ЈЕ ОД ТРУПА СТАРОГ АВИОНА ТИПА БОИНГ 307, А СВЕ КОМАНДЕ СМЕШТЕНЕ СУ У ПИЛОТСКОЈ КАБИНИ.

КРИВА КУЛА

У ОБЛИКУ ОЛОВКЕ ПОДИГНУТА ЈЕ У ТУЛУЗУ У ФРАНЦУСКОЈ КАО РЕКЛАМА ЗА ЈЕДНУ УМЕТНИЧКУ ИЗЛОЖБУ. ЏИНОВСКА ОЛОВКА БИЛА ЈЕ ВИСОКА 140,5 МЕТАРА И ТЕШКА 300 КИЛОГРАМА.

НАЈВЕЋА КОЛОНИЈА ПИНГВИНА ВАН ЊИХОВЕ ПОСТОЈБИНЕ-ЈУЖНОГ ПОЛА, БРОЈИ 360 ОВИХ ПТИЦА А НАЛАЗИ СЕ У САН ДИЕГУ У КАЛИФОРНИЈИ. ПИНГВИНИ ЖИВЕ НА ВЕШТАЧКОЈ ЛЕДЕНОЈ ПЛОЧИ ЗА КОЈУ ЈЕ ДНЕВНО ПОТРЕБНО 4,5 ТОНА ЛЕДА.

одгајивачи цвећа

У ЛИМПОКУ, КАЛИФОРНИЈСКОЈ ДОЛИНИ ДУГАЧКОЈ 19 КИЛОМЕТАРА И ШИРОКОЈ 4,8 КИЛОМЕТАРА, ПРОИЗВОДЕ ГОДИШЊЕ ОКО 400 ТОНА СЕМЕНА ЗА ЦВЕЋЕ ШТО ПРЕДСТАВЉА СВОЈЕВРСНИ СВЕТСКИ РЕКОРД. ОВАЈ ОГРОМНИ „ВРТ" ОБРАЂУЈЕ САМО 125 РАДНИКА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

● ● ● продаја плоча у Сједињеним Државама опада. Све је више оних који музику преснимавају на траке. Вешти трговци су се досетили да, за малу суму, плоче изнајмљују на дан. Дискографске куће се не предају – на омотима плоча штампају следећи текст: „Преснимавање на траке је смрт за музику".

● ● ● статистички подаци показују да око десет одсто становника Земље пати од депресије (потиштености), болести модерног времена. Према тврђењу доктора Карвера Енуа са Универзитета у Навари (Шпанија) реч је о некој врсти „патолошке туге" која се испољава као несаница, безвољност на послу, пробавне сметње и различите болове...

● ● ● једна лондонска агенција, посредник у склапању бракова, определила се искључиво за клијенте високог раста. Тако жене могу да имају најмање 180 сантиметара, а мушкарци 190.

● ● ● копно Финске се за последњих педесет година повећало за 1100 квадратних километара. За толико се повукло море.

● ● ● најмањи паук на свету нађен је прошле године у тропским шумама Панаме. Сићушна животиња била је дугачка свега 0,8 милиметара.

● ● ● крадљивци бицикала харају Амстердамом. Од 350.000 бицикла, колико се рачуна да их има у овом граду, лопови сваке године украду од шездесет шест до деведесет хиљада.

● ● ● у зоолошком врту поред замка Тори, недалеко од Париза, на свет је дошло младунче мешанац тигра и лава. У ствари, мама овог лавотигрића или тигролавића је такође мешанац. Тата му је стопроцентни лав.

● ● ● на површини од једног квадратног километра у главном граду Француске живи просечно тридесет две хиљаде људи, у Токију шеснаест хиљада, а у Њујорку „само" тринаест хиљада двеста становника.

● ● ● енглески научници причврстили су овцама испод доње вилице неку врсту пенкала. Кад год би животиња отворила вилицу, пенкало би оставило траг на покретној папирној траци. На тај начин утврђено је да ове животиње преживајући храну 97.023 пута покрену вилице.

● ● ● Пол Ларге из Демократске Републике Немачке одгајио је у својој башти краставац дугачак 158 центиметара, а тежак 7,6 килограма. Ову врсту краставца добили су укрштањем италијански научници и с правом је назвали „Херкулес".

Ово је ранија фотографија Ратка Мицића. Како сад изгледа не знамо, јер су наш филм осветлили марсовци.

ПРВИ ИЗВЕШТАЈ С БАБИНОГ ЗУБА ИЛИ ФАНТАСТИКА НА НАШ НАЧИН

УПРАВНИК ПЛАНИНЕ

Бабин зуб: по једнима висока зараван Старе планине, по другима спушталиште летећих тањира

Са заравни Бабиног зуба, са 1758 метара надморске висине Ратко Мицић гледа свет. Ратко Мицић је управник планине. Он њоме управља.

Планина се зове Стара планина.

Званично, он је секретар Заједнице за заштиту и очување Старе планине. Незванично, он је њен упорни привржени.

Одозго, он види људе који праве пут до планинског дома на Бабином зубу, види јелене који у ово предвечерје долазе да пасу, а ако их нема, чује им рикање и зна да ли су гладни или жељни љубави. По боји шума на којима се огледају облаци зна да ли ће киша, а кад налети олуја, зна куда ће.

На врху врхова Старе планине, он мали, моћан је јер види више него онај под брдом. Мали је под небом.

Ту где стоји Ратко Мицић долазе Књажевчани да копају закопано благо. На једном камену постоји уклесан знак, али зна шта он значи. Који пут од њега води до ковчега пуног дуката?

Ратко Мицић не влада благом које је испод њега, испод земље. Он влада оним што мало ко види и зна. Другачије од архитекте Божидара Милосављевића – Богула који има доказе да је на платформи Старе планине спушталиште летећих тањира. Од онога што може да се види, то су спаљени жбунови клеке и амбијент који је душу дао за тако нешто.

Чудесна бића

Стојим на Бабином зубу са Ратком Мицићем, наилазе облаци. Он хоће да сиђемо доле, у планински дом. Помислио сам да жели да ме лиши блиског сусрета прве врсте са тањиром који лети. Силазим, али се освр̂ћем. И видим чудесна бића која без летелице, сама се небом мају: људи-змајеви, ђаволи, дворци од магле, привиђења од облака. Овде је најлакше поверовати у непостојеће. Овде не треба бити маштовит. Овде је машта видљива и опипљива. Али данас ниједан летећи тањир, ниједна ванземаљска летелица да се спусти, ни облак да се не распрши у ништа. Репортер „Политикиног забавника" и овог пута, овог августа, одлази без фотографије, без разговора са бићима с Марса или било које планете.

Али, ту је Ратко Мицић, Земљанин.

Његова званична адреса је Улица Моше Пијаде б.б. 19350 Књажевац, али тамо нико не може да га нађе. Он је непрестано на Старој планини, б.б., али ни овде не може нико да га нађе. А он све може, да нађе. И сваког. Као Олд Шетерхенд, као Винету, као Ратко Мицић.

Управник планине седи у каменој фотељи на видиковцу поред планинског дома. Седиште у камену, и улегнућа за лакат и ногу заиста постоје, исклесано је. Уместо телефоном, прима информације које му доносе: ветар, ваздух, боја, птица и топот копита у даљини.

– Овај траг су начиниле дивље свиње. Прошле су пре два сата. Чуди ме да су и отишле у том правцу. Није им ту легало... – каже он. – Видиш ове коприве. Коприве не расту тамо где није била нека људска насеобина, нека башта, нешто што је човек, ко зна кад, начинио... Скрипац је гљива која расте на букви, „дрвено месо" како је овде називају. Једе се.

Код села Алдинац, постоји подручје названо Писана бука, где књажевачко шумско газдинство сече шуму.

– Не може то тако – виче Ратко док туда џипом пролазимо. – Они секу шуму на нуларицу! И не склањају грање, да расту младице. Пријавићу републичком инспектору!

Тамо негде код Доње Каменице наиђемо на празне конзерве разбацане најлон кесе, хартију. Ратко искаче из џипа, скупља све то у џак. Љут је као рис, а риса никад нисам видео. Касније у граду бациће џак на ђубриште.

Сељаци Црног врха граде пут према Бабином зубу. Међу њима су Риста Веселиновић, минер, Миленко Првуловић, бушач, Дража Михаиловић, багериста. Ратко Мицић организује, и спроводи минирање. Сви се склањају, минирање успева.

Чувар мравињака

Село Репушница, на крају путева, према граници суседне државе Бугарске има једанаест становника, пет кућа. Мртво село, тако рећи, како би рекао Боривоје Божиновић старац из Репушнице.

– Хајде да градите малу хидроцентралу од 40 киловата. Опрема ће да кошта 300, грађевински радови сто милиона. То ће много да вам ваља, а имаћете помоћ, одасвуд... наговара их Ратко.

На Црном врху постоји десет телефонских апарата. Они раде, нису мртви. То је, може се рећи, Ратко увео.

Он зна због чега треба чувати мравињаке и о томе учи осамнаестогодишњег пастира Ивицу Ристића на Бабином зубу, из Засковца, тумачи му и зашто не убијати змије, о срнама и да не говоримо.

Ратко није само „природан". Он уме да поправи кола, да конструише генератор за струју, управља радио-станицом на коју му се можете јавити, уме да спреми качамак, одабере и закоље овцу, направи уметничку фотографију, запева неку стару песму, конструише хидроцентралу... Вози џип, смучке, бицикл. Прави вино из свог винограда, ракију, кобасицу од сопствених свиња, мед од сопствених кошница, све сам, месо суши...

Када је с ловцима, Ратко Мицић увек тражи да једини нишани у дивљу крмачу с прасићима. Нишаном је испрати у заклон. А ловци се љуте. Причао ми је о балканским јеленима, овде јединственим, о срни коју је, за опкладу, на легалу рукама уловио.

Он познаје биологе, археологе, етнологе, министре, официре који се баве Старом планином, то су његови пријатељи, заправо његови и планински. Другује и са старцима из затурених села којима из града довози лекове и сличне градске измишљотине.

Само када се умори, Ратка Мицића можете затећи на његовом управничком седишту на Бабином зубу, фотељи од камена.

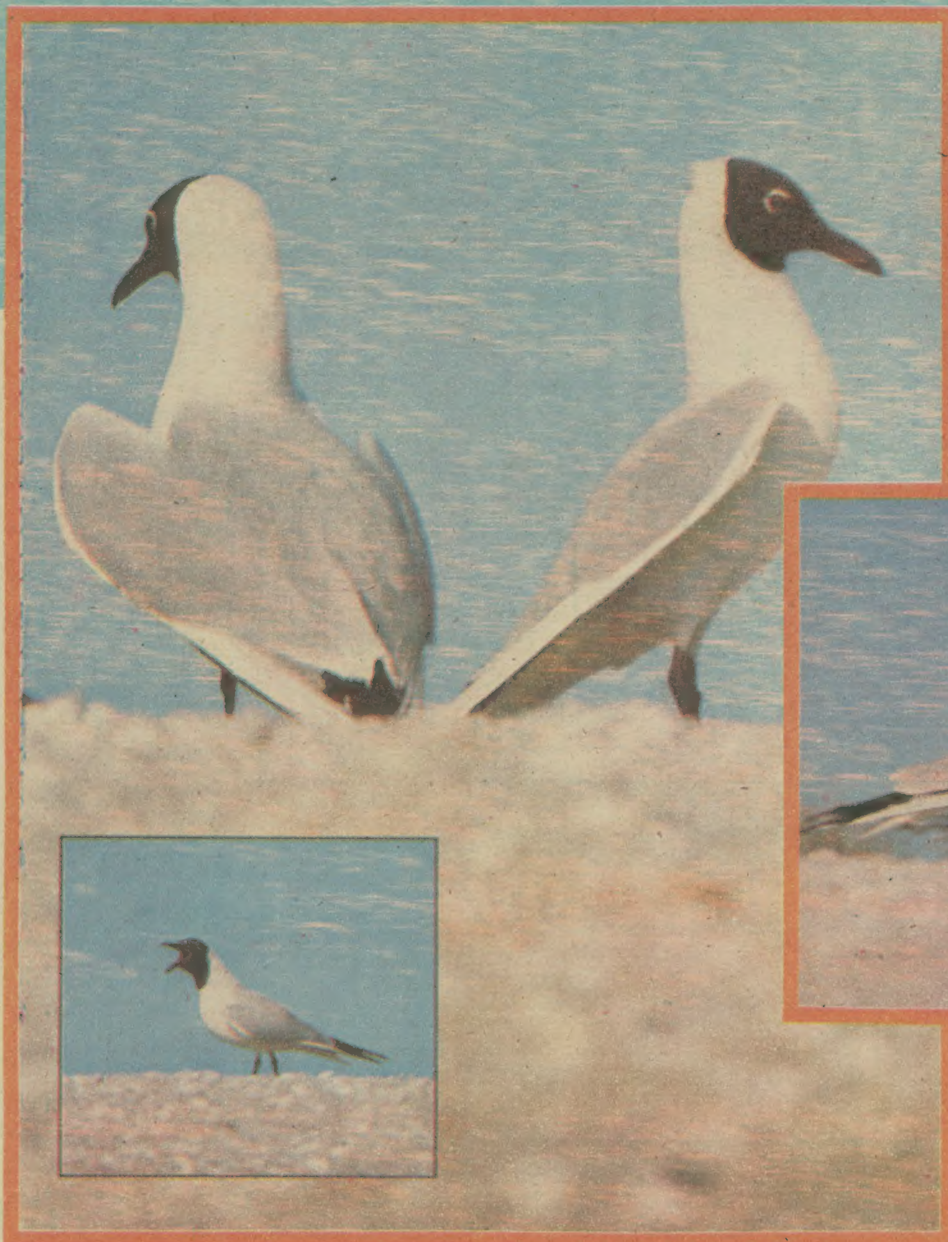
На рамену му гавран, под ногама лежи јелен. (Гаврана и јелена сам измислио, али ме не би чудило кад би и они били ту, крај њега.)

Када сам хтео да га фотографишем, у том праскозорју, налетео је летећи тањир (УФО) и све упропастио.

И мој филм.

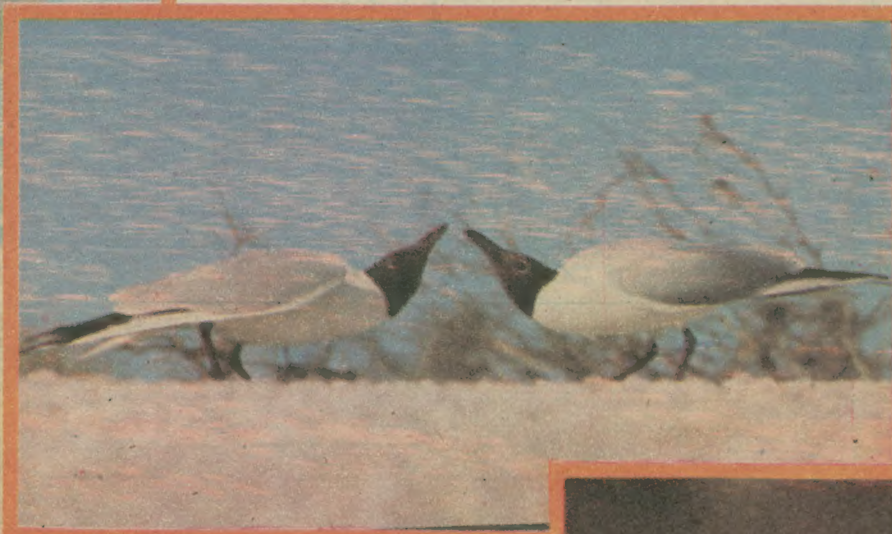
Слободан Стојићевић

ГЛЕДАМ ТЕ КАКО

ОВА ЛЕПА ПТИЦА, ПО ПРИРОДИ РАТОБОРНА, ТЕЖИ ПРОСТРАНСТВИМА, АЛИ КАД СЕ ПРИПИТОМИ ПОСТАЈЕ ВЕРНА КАО ПАС.

Ово је обичан галеб. На већој фотографији видите тренутак удварања. Окретање леђа је такође део овог ритуала. Остало су позе које заузимају супарници.

Радосно куца срце путника кад у близини мора опази галеба и зачује његов крик. Још радосније закуца срце бродоломника кад на отвореном мору угледа овог неуморног летача. То је знак да копно није далеко, али у то се не треба поуздати. Јер, галеб је птица са отворених вода која не зна за умор, одлетеће куд га крила носе. Ако треба, превалиће и раздаљину од Канаде до Антарктика – ништа мање него 40 хиљада километара – као што то чини дугорепа америчка чигра која такође спада у ову породицу птица.

У разним вештинама галебови могу да се такмиче са најбољим летачима међу птицама. Добри су пливачи, што се види по разапетој кожици између прстију, а на води плутају као лопта јер имају добро намазано перје налик на крзно. Галебови су и добри тркачи – шетају спретно и брзо по обали или пољанама. Многострани су и у избору хране: скупљају инсекте, мекушце и црве, јуре мишеве и мање кичмењаке, упадају у гнезда других птица и, истини на вољу, не штеде ни јаја ни младе. Посебно задовољство им је да лове рибу и за то имају нарочито погодан кљун, мало повијен на врху. Веома су друштвени, верни једни другоме и изузетно добри и пожртвовани родитељи.

Пажња: не дирајте младунце

Код обичног галеба, а има их 43 врсте, прво пада у очи његова чађавомрка, такозвана „арапска глава" која се лети оштро издваја од остале боје тела. Доња страна и реп су му бели, леђа и крила лепе галебово плаве боје а ноге – као да су намазане црвеним лаком. Зими не носи „капу". У ствари, кад се заодене зимским перјем, глава му је такође бела.

У јужној Европи остаје преко целе године, док северније крајеве напушта у октобру или новембру, да би зиму провео у земљама око Средоземног мора. Враћа се фебруара или почетком априла, спарује се, и пошто се избори за мало животног простора, припрема долазак потомства. Мора да се бори за своје парче земље јер се леже у гомилама од стотине и хиљаде њих, на скученом простору и на тешко приступачним местима.

Почетком маја у гнездо полажу 3 до 5 маслинастозелених јаја украшених црвенкастим, сивкастим или мркосивим пегама. Оба родитеља наизменично леже на јајима и греју их само ноћу, јер дању их замењује сунце. После недељу дана боравка на овом свету млади улазе у воду, друге недеље полећу, а већ у трећој се осамостале.

Галебови су птице које одмах по излегању младунаца избацују љуску јајета, уклањају што даље од гнезда. Гаврани, вране, чапље, роде, дивље патке и друге врсте галебова, специјалисте за систем крађе по принципу „зграби и бежи", стрпљиво чекају овај тренутак. Неколико секунди у току године, колико су галебови замајани уклањањем љуске, довољни су грабљивицама да им утоле глад. Наравно, под условом да нису примећени. Иначе, тешко њима... Прво се зачује једно громко „крек-крек" а онда се на ноге дигне читава колонија и начини облак који се сручи на непријатеља. У обрачуну се користе сва могућа средства, а најчешће кљун који задаје смртоносне ударце.

Најхрабрији у одбрани својих гнезда су галебови поморници. Живе на Антарктику. Један биолог је, скупљајући њихова јаја, пиштољем сачувао живу главу.

ЛЕТИШ, ГАЛЕБЕ!

ВОЛИ СЛОБОДУ, АЛИ И ГОСПОДАРА

Положај у којем галебови бране свој плен. Кад је препирка оштра, напад се изводи из ваздуха: галеб вибрира изнад противника и упућује му снажне ударце кљуном.

Галеб у гнезду. Млади су већ треће недеље потпуно самостални.

ДОМАЋИ СРЕБРНАСТИ ЛЕПОТАН

Галебове ћете срести на свим меридијанима, али по правилу тамо где има воде. На нашем мору најчешћи је обичан и сребрнасти галеб, мада у зимским месецима можете видети далеко више врста ових птица које у то време стижу из северних, хладнијих крајева. Међу њима су велики морски галеб, црноглави, тропрсти и мали галеб. А појаве се и чигре – мала, велика, мочварна, црна, белокрила, белобрада, дебелокљуна и друге.

ДАЈЕМ ТВОЈЕ ИМЕ ЈЕР ТЕ ВОЛИМ

Галеб је омиљена птица. Људи је воле. Њено име дају стварима до којих им је стало. Код нас постоји презиме Галеб, а „Галеб" је и име лепог брода којим је друг Тито пловио морима. Лепа књига, роман за децу зове се „Галеб Џонатан Ливингстон" (треба ли рећи да је главни јунак галеб „који живи у свима нама"). Вероватно сви знате песму „Галеб и ја" и стихове:

...На осами близу мора,
ди се Сунце Земљи смије,
тебе гледам како летиш,
липо ми је, липо ми је,
мој галебе...

Споменик захвалности

Да би дошли до хране, галебови се служе разним триковима. Пацифички галеб, на пример, патролира дуж аустралијских обала и хвата младе морске корњаче, кад из легла у великим пешчаним дунама пођу у океан. Овај пацифички лепотан попут великих морских сребрних и сињих галебова баца са висине љускаре са чврстим оклопом, на бетонски мост или пут, да би им разбио љуштуру. Осим тога, веома спретно ситни веће комаде на мање залогаје.

Бонапартин галеб је занимљив по томе што се гнезди и по 30 километара далеко од мора; франклинов галеб је једини северноамерички галеб који презимљује далеко од екватора; калифорнијском галебу изражена је и јавна захвалност – становници из Солт Лејка подигли су споменик овој птици јер је, уништавајући скакавце с њихових поља, спасла од глади прве досељенике; тропски галеб је највише везан за пучину; најмањи је мали галеб (свега 28 центиметара) а највећи велики сребрни галеб, дуг 80 cm (распоном крила од преко метар и по).

Галеб је опрезан и не баш много поверљив, али се често настањује у човековој близини. По свим градовима и селима која се налазе близу воде где се леже галеб се понаша као домаћа животиња, али не подноси злостављање и неправду. Као кућни љубимци, узети из гнезда још док су мали, веома су питоми и привржени. Додуше, захтевају месну и рибљу храну, али се навикавају и на хлеб. У ствари, не изискују много. Трче за храниоцем као куче, радосно га поздрављају, надлећу његово двориште, стрпљиво пребиру по ораници у потрази за црвићима.

До дубоко у јесен не напуштају своја станишта. Удаље се, можда за неко врме али се поново враћају. Ако уз пут нађу другаре, воде их свом господару, и личним примером, помажу им да сузбију неповерење према људима. Догоди се да се у дворишту скупи толико ових крилатих посетилаца, да је домаћин у неволји како да их угости!

Дијего Варагић

ФАБРИКА ЧАРОЛИЈА

КОМПЈУТЕР, СЛУЖЕЋИ СЕ САМО С ДВА ЗНАКА, НУЛОМ И ЈЕДИНИЦОМ, МОЖЕ ДА ВАМ ПРОНАЂЕ КУЧЕ, ДАРУЈЕ НЕБО, ПРИЧА БАЈКЕ. МОЖЕ АЛИ...

Дечак седи у клупи и замишљено гледа у екран испред себе. Покушава да проведе муву кроз замишљени лавиринт другим речима и да стигне до циља и добије добру оцену. Он тачан правац кретања открива решавајући математичке проблеме на сваком кораку. Уколико погреши, појављује се строги паук који прогута његову муву. Тада мора све из почетка – и мува да лети, и он да рачуна.

Његову нешто старију другарицу, у средњој школи, већ увлаче у свет одраслих – она покушава да се игра успешног бизнисмена. На почетку игре добије десет хиљада долара и настоји да капитал, сходно законима тржишта, умножи не би ли постала милионар. Ако негде погреши, баш као и у правом животу, следује јој – банкротство.

У овим играма мува, паук и долари нису прави. Међутим, рачунаров програм који користи прихватилиште за псе у Њујорку има тачан списак напуштених кучића и тражи за њих дом. Можда су негде, у неком другом граду безнадежни, али у Њујорку чак и кад се изгубе, посебни људи труде се да их што боље удоме. Не дају они пса првом човеку који закуца на врата прихватилишта. Прво провере псећу нарав, здравствено стање, а затим на другом списку траже погодног власника. Тако се на обострано задовољство стварају нова, компјутерска пријатељства.

Упомоћ, пада авион!

Има грађана који своју последњу вољу не желе да поделе чак ни са адвокатом. Одскора се и њима мора удовољити. Довољно је да купе програм „Тестамент" (један од четири из серије „Приватни правни заступник") да умеју да баратају око рачунара и – ето прилике да саставе опоруку без ичијег присуства. Овај компјутерски тестамент прихватају све савезне америчке државе сем Луизијане (која и данас своје правосуђе базира на Наполеоновом законику)...

Упућеном није тешко да се снађе у било којој од седам хиљада продавница широм САД које продају програме (софтвер). А он зна шта да купи. Али шта да ради неко ко је колебљив а може да бира између осам и четрдесет хиљада програма колико их тренутно има само на америчком тржишту. Пресудну улогу треба да одигра продавац али ни њему није ништа лакше. Ако жели да добро тргује и да буде добро обавештен, он мора да прегледа понекад и двеста нових програма, који се само у једном дану појаве.

И тако се деси да човек који никад није летео забуном купи авионски програм. Зар је чудо што се његов авион од прве суноврати на компјутерску писту.

Други симулатор, такође намењен професионалцима, даје могућност комплетног доживљаја трке аутомобила. Додуше, једна мала разлика је што неки будући ас постигне фантастичну брзину седећи у фотељи. Неки људи воле да живе у илузијама... За оне са „приземнијим" жељама који желе да имају астролошка предвиђања за читаву годину такође има избора. Купе хороскопски софтвер и могу до миле воље да уживају у звезданим предвиђањима. Колико ти програми уопште коштају? Јевтинији су двадесетак а они са ужим специјализацијама (посебно везаним за берзу) и преко хиљаду долара. Међу те скупље спада и Харикен који користе метеоролози за праћење буре и осталих временских непогода. Скуп је и софтвер програм намењен сточарима – он фармерима омогућује да из топле собе мотре на своју стоку. Да се разумемо, они не гледају куда се креће овца или крава већ прате њену тежину, здравствено стање, количину хране коју поједе...

Машину боли буба

Компјутерске звезде измишљају занимљиве програме, нису нимало сличне оним естрадним. Док певачи и сви који имају везе са продајом плоча настоје да се што више појављују у јавности, рачунарски фанатици ретко кад излазе на

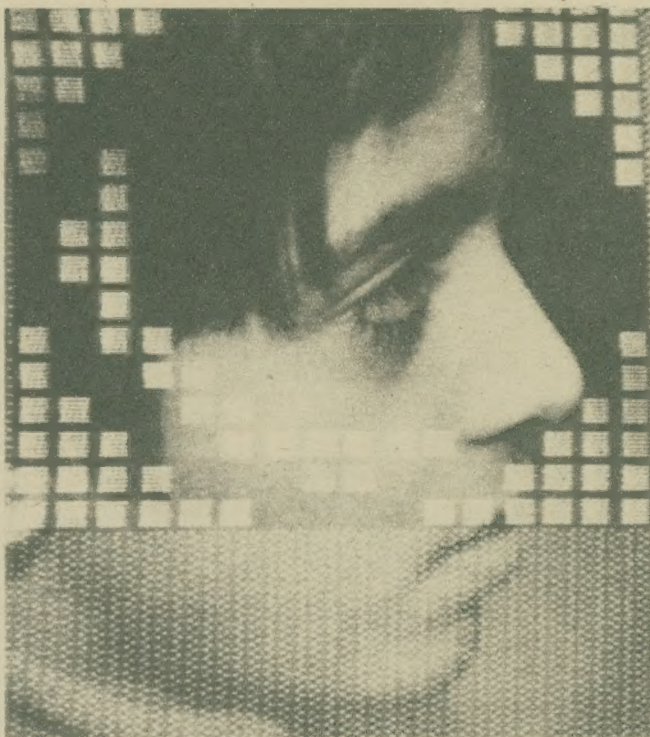
ЗЕЦ КОЈИ ЧИТА БАЈКЕ

После разноразних игара на америчком тржишту највише се продају програми смишљени за наставу. И поред настојања многобројних компанија да освоје ово „школско" подручје, примат и даље држи фирма Лернинг основана 1979. године. На челу ове компаније је бивша калуђерица, иначе дипломирани психолог, Ен Пирструп која вештим вођењем предузећа не дозвољава да је било ко други, не дај боже, надмаши или, победи на тржишту. У јануару ове године избацила је у продају пет нових програма, између осталог и Ридер ребита (зец који чита) и Фебјулус Ворлд (свет бајки) који деци између пет и седам година помаже у савлађивању азбуке и читања.

Ове године за компјутере Американци су дали 65 милијарди долара (долар преко 140 динара) и додали следећих 16,2 милијарди за софтвере (програме). Није чудно да је потражња за програмима велика јер свако ко има кућни рачунар добро зна да је његов (хардвер) бездушан. Дух стиче тек са правим софтвером.

светло дана. Они практично немају никакву везу са светом. Све што имају од света је екран испред себе. Међу старове спада и Мајкл Вајз који ради на стварању нове игре о Капетану Лакуноћ (по серији) о Капетану Ноћ која се даје на америчкој телевизији.

Вајз ради и по тридесет шест сати дневно откуцавајући на изглед бесмислене низове јединица и нула (машински језик заснован је на бинарном бројном систему састављеном од 1 и 0) које, претворене у један од компјутерских језика, касније омогућавају да се човек споразуме с машином. У шали каже да се његова супруга стално жали да се он у ствари венчао с рачунаром а не њом. Прети му понекад и да ће затражити развод. То би баш било занимљиво. Била би то јединствена прилика да се компјутер, који велики број зналаца оптужује за стварање нељудских и отуђених односа, нађе на оптуженичкој клупи.

– Једва чекам да завршим овај посао, највише због жене, да можемо на миру да отпутујемо некуд на одмор. Усталом, сувише сам ја и стар за ово – каже двадесетдеветогодишњи Вајз.

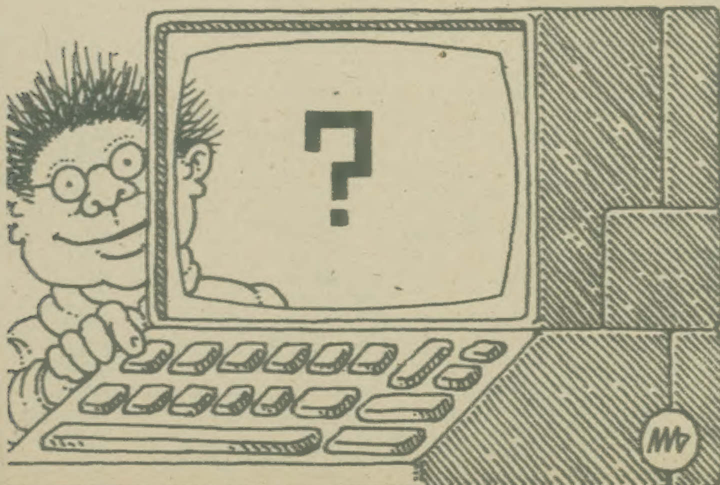
Без обзира што компјутерску еру можда лакше и пре прихватају млађи, године за рачунаре ипак нису пресудне. Тако седамдесетседмогодишња Грејс Хопер и данас ради у америчком поморском центру. Створила је Кобол, један од дванаестак рачунарских језика.

ГРОФИЦА ЈЕ КРИВА ЗА СВЕ

Поред Кобола (Common Business Oriented Language – општи језик бизниса) ту је и ADA, језик који се користи у одељењу одбране САД. Добио је име по Аугусти Ади која је на индиректан начин заслужна за отварање компјутерске ере. Енглески математичар Чарлс Бабиџ је пре тачно 150 година дошао на идеју да створи аналитичку машину способну да аутоматски изводи низ аритметичких операција према унапред одређеном редоследу (програму) регистрованом на бушеним картонским картицама (сличним онима које је Жакар 1801. применио на машинским разбојима). Аугуста Ада, грофица од Лавлејса, иначе кћи чувеног великог романтичарског песника Лорда Бајрона, финансијски је помогла Бабиџа. Не знајући тачно о чему се ту заправо ради, била је одушевљена да ће слични картончићи који разбоју говоре када шта да истка послужити у неке важне али њој неразумљиве сврхе. На жалост, до реализације ове машине никада није дошло.

Аналитичка машина је пропала али не идеја о картицама којима се и данас „хране" поједини компјутери. У таквом рачунару постоји читач картице који уз помоћ снопа светлости пролази кроз пробушена места индукујући струју – број који препозна пребацује у меморију машине.

Много мање поетичну причу има други језик, Бејзик (BASIC: Beginner's All-purpose Symbolic Instruction Code – општи почетнички код). Његови творци су двојица професора Џон Кемени и Томас Курц. Бејзик се највише учи по школама јер се лако и учи и примењује. Ипак, најраширенији је ФОРТРАН (FORmula TRANslation – превођење формуле) који је 1956. створио тим научнику IBM-у. Његова примена је највише за научне и математичке проблеме. ПАСКАЛ је језик који носи име великог француског математичара 17. века Блеза Паскала.

Грејс ће остати запамћена и по томе што је у нову терминологију унела нову, своју реч багз. Када рачунар није исправан или нешто није у реду с програмом, каже се да има своје бубе (багз). Како је до овог дошло? Сасвим несвесно у читаву причу о рачунарима улетео је прави правцати ноћни лептир. Док је Грејс са сарадницима 1945. радила на експерименталном компјутеру „Марк I" у ове стручне главе унео је пометњу мали лептир и чак пореметио рад моћне машине.

Програми као рецепти

Тај недужни лептир и данас се чува у Америчком центру за поморско оружје.

Пре него што су програми постали уносан посао, стварали су их страсници и размењивали их на састанцима клубова или поштом. Било је то време када су се програми размењивали као рецепти за колаче. До 1980. софтвере (програме) највише су стварали појединци. Таквих залуђеника има и данас, али више раде за новац, мање за славу, и они су уз рачунаре постали рачунџије. Цени се да таквих програмера само у Америци има преко 50 хиљада.

Најпознатији приватни фанатик је Бил Баџ који је творац програма Растер-Бластер с флиперима. Само у 1982. зарадио је петсто хиљада долара и сада живи у кући која гледа на залив Сан Франциска. На жалост, он има мало времена да ужива гледајући у ту лепоту. Највише времена проводи затворен у подруму где џоња уз свој рачунар.

Ипак, време појединачних подухвата је прошло. Сада један програм ствара екипа од најмање осам људи, а често их је преко двадесет. Рекли смо да је то један од разлога што су програми скупи према празној магнетској траци (слична је магнетофонској траци) која кошта између 3 и 8 долара. Софтвер (програм) се поред трака снима и на дисковима (личе на плоче).

По бинарном систему свакu број може да се претвори у систем нуле и јединице.

На језику рачунара представљени бројком 1, 2–10, 3–11, 4–100, 5–101, 6–110, 7–111, 8–1000, 9–1001 и 10 се обележава – 1010.

Кад је програм већ тако скуп, није онда ни чудно да има толико недозвољеног дивљег преснимавања. Без обзира на све могуће заштите које компаније предузимају, компјутерских пирата има ужасно много, тешко је и проценити колико. Једино се зна да се они регрутују из најмлађе генерације. То обично чине деца изнад десет година. Родитељи им купе касету и неку игру (на пример трку Омега фирме IBM која кошта 30 долара). Дечак ту игру лепо пресними и онда је другарима продаје с попустом. Тако, ем се игра ем уз то нешто и заради.

ДО ЗВЕЗДА У ПАПУЧАМА

Астроном аматер Џорџ Литсиос из Њу Џерсија годинама је уз помоћ телескопа осматрао небо над својом кућом. Однедавно купио је Тел-стар програм и сада, уместо да проматра право небо, сатима седи задубљен у видео-екран. Програмирао је своје парче неба и са задовољством успева да разазна шта у ком тренутку тачно гледа.

– За шест недеља са Тел-старом више сам дознао о звездама и звезданим сазвежђима него у протеклих шест година – рекао је средовечни Литсиос.

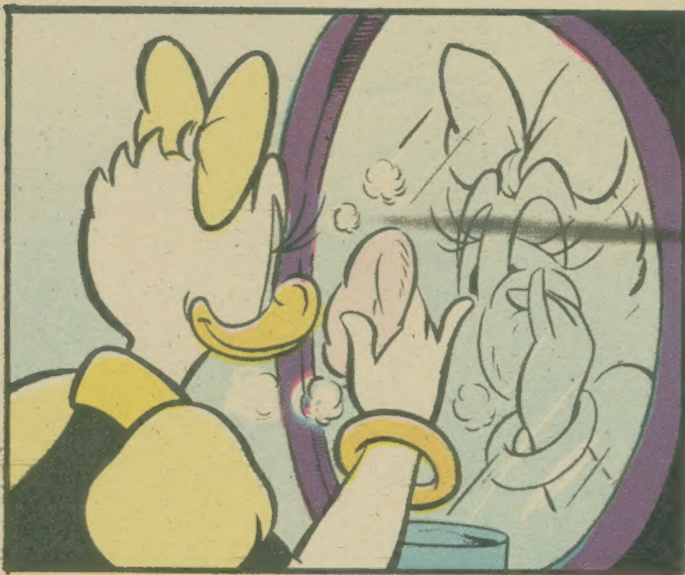
А то што се уз помоћ једног програма може доживети пут до Париза или одлетети још даље – до Месеца, зналци тврде да није ништа у поређењу са будућим данима које најављују: права револуције тек треба да наступи када се појави генерација компјутера који мисле.

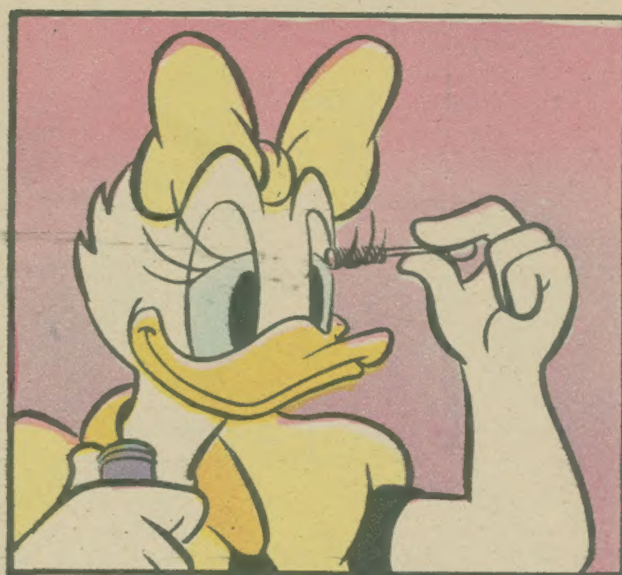
Према њима кажу да је наше време камено доба рачунара.

Приредила:
Весна Софреновић

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

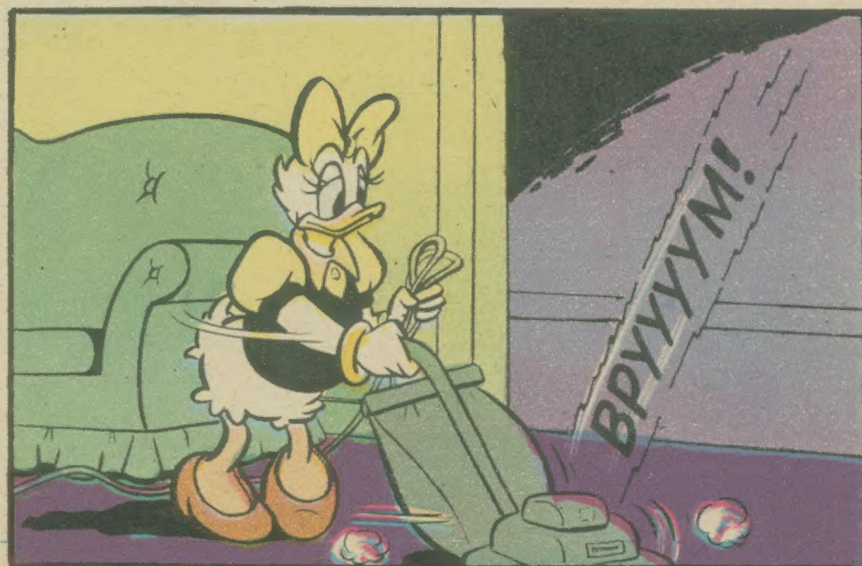

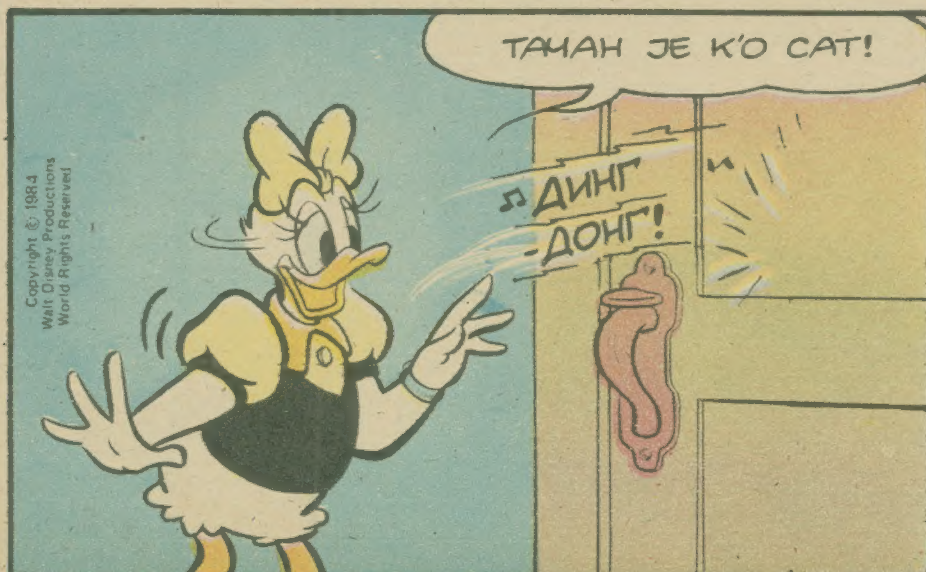

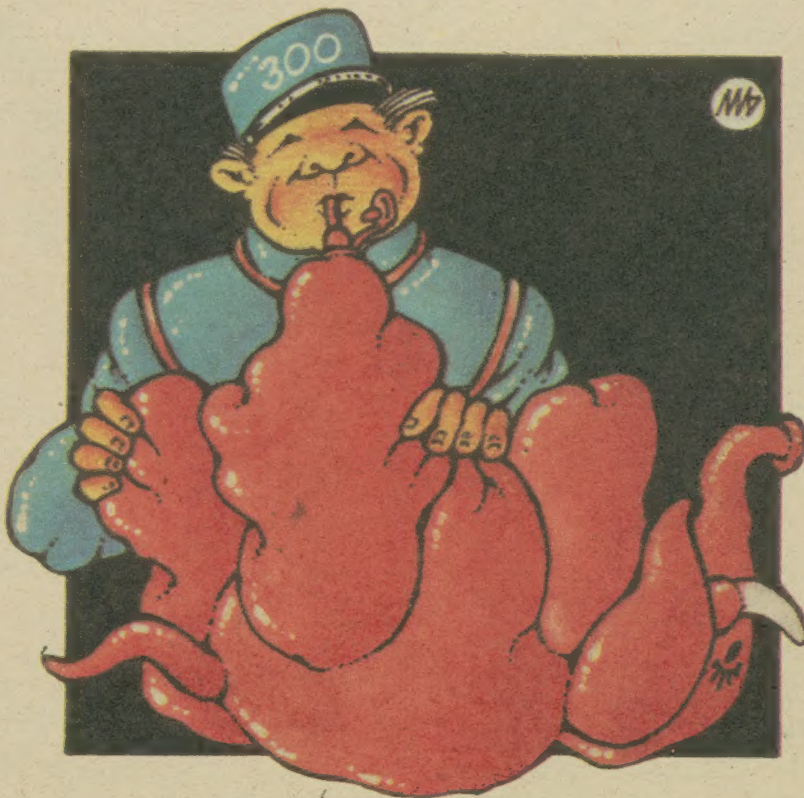

ЗА ЧИТАЊЕ НАГЛАС

СЛОН

Испоставило се да је директор зоолошког врта карпјериста. Животиње је третирао искључиво као средство за лични успон. Исто тако није се бринуо за одговарајућу улогу своје установе у васпитавању омладине. У његовом врту жирафа је имала кратак врат, јазавац није имао своју јаму, мрмоти, огуглали на све, звиждали су веома ретко и нерадо. Ове слабости не би требало да постоје тим пре што су врт веома често посећивале школске екскурзије.
Тај врт налазио се у унутрашњости. Недостајало му је неколико најважнијих животиња између осталих, слон. За сада су покушали да га замене гајећи три хиљаде кунића. Међутим, упоредо са развитком наше земље, плански су попуњавани мањкови. Најзад је дошао ред и на слона. Поводом 22. јула (национални празник Пољске – прим. прев.) врт је добио обавештење да му је коначно решена молба за додељивање слона. Службеници врта, искрено одани ствари, силно су се радовали. Утолико је било веће њихово запрепашћење када су сазнали да је директор послао у Варшаву акт у коме се одриче додељивања слона и износи план како да се ова животиња добије на економски начин.
„Ја и цео колектив – писао је директор – схватамо да слон представља велики терет за пољског рудара и металца. У жељи да смањим трошкове коштања, предлажем да се слон о коме се говори у дотичном писму замени сопственим слоном. Можемо га израдити од гуме у природним димензијама, напунити га ваздухом и поставити га иза ограде. Пажљиво офарбан неће се разликовати од стварног чак и код пажљивијег разгледања. Не смемо заборавити да је слон трома животиња, значи не скаче, не трчи и не ваља се. На ограду ћемо окачити таблу са објашњењем да је тај слон нарочито тром. Новац који ћемо на тај начин уштедети, можемо искористити за изградњу новог млазњака, или за конзервацију црквених споменика. Скрећем пажњу да је и иницијатива и израда предлога мој скроман допринос заједничком раду и борби. Ваш унижени" – и потпис.
Очигледно је акт доспео у руке бездушног чиновника који је бирократски третирао своје обавезе и који се није удубио у суштину ствари, већ је одобрио тај план руководећи се само смерницама за смањивање цене коштања. Пошто је добио позитиван одговор, директор зоолошког врта наредио је да се изради огромни гумени омотач који је затим требало напунити ваздухом.
То су имала да изврше два чувара дувајући у омотач са два супротна краја. Да ствар остане у тајности, цео тај посао требало је да се обави у току ноћи. Становници града већ су сазнали да стиже прави слон и желели су да га виде. Сем тога, директор се журио надајући се премији у случају да му идеја успе.

Чувари су се затворили у шупу где је импровизована радионица и почели да надувавају слона. Међутим, после два сата напора утврдили су да се сиви омотач само незнатно уздигао изнад пода и добио неки чворноватопљоснати облик који ни по чему није подсећао на слона. Ноћ је одмицала, људски гласови су се стишали, једино је из врта допирало завијање шакала. Уморни чувари прекинули су за тренутак надувавање пазећи да не ишчили већ удувани ваздух. То су били старији људи, нимало вични таквом послу.
– Ако тако наставимо, завршићемо тек ујутро – рекао је један. – Шта ћу рећи жени када се будем вратио кући? Па она ми неће веровати ако јој будем рекао да сам целу ноћ надувавао слона.
– Стварно – сагласио се други. – Слонови се ретко надувавају. А све због тога што је наш директор левак.
После пола часа осетили су замор. Труп слона се повећао, али још је био далеко од правих облика.
– Све теже иде – рекао је први.
– Стварно – потврдио је други. – Тачно као по ексерима. Да мало предахнемо.

Док су се одмарали, један од њих примети славину од гаса која је штрчала из зида. Паде му на ум да би се слон могао допунити до краја гасом уместо ваздухом. Он рече то свом другу.
Тада решише да направе пробу. Прикључили су славину и на њихову радост за тили час усред шупе је стајала животиња у пуној величини. Била је као жива. Труп гломазан, стубасте ноге, велике уши и обавезна сурла. Директор који више није морао ни на шта да се обазире, а подстакнут амбицијом да поседује у свом врту једног примерног слона, потрудио се да модел буде врло велики.
– Прворазредан – изјавио је онај коме је пала на ум идеја у вези са гасом. – Можемо да одемо кући.
Ујутру је слон премештен на простор нарочито уређен за њега у централном делу поред кавеза са мајмунима. Постављен испред природне стене, претећи је деловао. Поред њега је окачена табла: „Нарочито тром – уопште не трчи".
Међу првим гостима овога дана били су ученици тамошње школе које је довео учитељ. Учитељ је намеравао да одржи час о слону на очигледан начин. Задржао је целу групу испред слона и почео је предавање:
– Слон је биљождер. Помоћу сурле чупа младо дрвеће и прождире лишће.
Ученици окупљени испред слона гледали су га пуни дивљења. Чекали су да ишчупа неко дрво, али он је стајао иза ограде непокретан.
– ...Слон потиче у правој линији од мамута који су већ давно ишчезли. Дакле, није ни чудо што је он сада највећа сувоземна животиња на свету.
Ревноснији ученици су бележили.
– ...Само је кит тежи од слона, али живи у мору. Дакле, можемо смело рећи да је слон краљ прашуме.
Одједном је дунуо благи поветарац.
– ... Тежина одраслог слона креће се од четири до шест хиљада килограма.
У том часу слон се покренуо и подигао у ваздух. Тренутак се колебао изнад саме земље, али подржан ветром кренуо је увис и показао свој моћан лик оцртан на плаветнилу неба. Још који трен и, дижући се све више и више, окренуо се према онима који су га гледали одоздо и показао четири округла стопала, надувени трбух и крајичак сурле. Затим је ношен ветром водоравно запловио изнад ограде и нестао високо иза врхова дрвећа. Запањени мајмуни гледали су у небо.
Слона су нашли у оближњој ботаничкој башти где се у паду натакао на кактус и пукао.
А ученици који су онда били у зоолошком врту, попустили су у учењу и постали хулигани. Прича се да пију вотку и разбијају прозоре. У слонове уопште не верују.

Славомир Мрожек

НАЈГОРЕ ДЕТЕ ЗАПАДНО ОД АЛИГЕНСКИХ ПЛАНИНА

КУПИТЕ ШПИЛ КАРАТА ЗА БРОД

КРАЉ КОЦКАРА С МИСИСИПИЈА ВАРАО ЈЕ НА СВЕ МОГУЋЕ НАЧИНЕ, ЧАК ЈЕ ТЕ СВОЈЕ ПОДВИГЕ БЕЛЕЖИО У ДНЕВНИК.

У деветнаестом веку коцкање на Мисисипију се навелико одомаћило. На многим паробродима могле су се видети табле с натписом: „Господа која се картају у новац, чине то на сопствени ризик". Табле су постављане мање као упозорење, а више као начин да се капетан и власник брода отарасе сваке одговорности.

Само кад би онај који изгуби располагао необоривим доказима да га је нека варалица опељешила, капетан је пристајао да преваранта, по кратком поступку, искрца на први спруд или најближу обалу.

Капетани су то ипак чинили врло нерадо јер су веровали да ће, уколико на пут крену без професионалног коцкара, на себе навући несрећу. Зато им на памет није падало ни да се у току пловидбе мешају у изузетне активности те господе, било да су се оне одвијале у главном салону, бару или берберници.

Варао је у једанаестој

А од свих речних коцкара, најпознатији је ван сваке сумње био Џорџ Дивол који је 1887, неколико година пред смрт, за душу оних које би то могло занимати, написао чак и своје успомене „Био сам коцкар на Мисисипију 40 година". У поменутом делу над поглављима су се могли прочитати наслови као што су „Умео сам да крадем карте и варам у једанаестој", „Паковао сам шпилове у четрнаестој" итд. све до „Био сам најнеустрашивији коцкар на свету".

Дивол је рођен у Маријети у Охају августа 1829. и како је сам за себе написао, био је „најгори изданак богобојажљивих родитеља западно од Алигенских планина". Имао је десет година када се запослио као мали на пароброду „Вакуста", седамнаест када се на „Корвети" више картао, а мање радио као бармен, како се оваква расподела радних сати послодавцима није свидела, одлучио је да се коцкањем бави у виду занимања.

Као и други професионалци, само далеко вештије од њих, Дивол се навелико служио „корисним помагалима" као што су прслуци, рукави и опасачи за скривање карата, обележеним шпиловима и „покерским прстењем" које се од обичног разликовало по томе што су из њега провиривали сићушни игличасти врхови којима су се на картама утискивале исто тако сићушне и тешко видљиве тачкице. О ишчезавању непожељних карата и дељењу с дна уместо с врха шпила и да се не говори.

Ако му је покер можда и био специјалност, Дивол је, кажу, с подједнаком вештином владао и свим осталим популарним играма: фараоном (истом оном игром на којој је млади гроф Ростов из „Рата и мира" изгубио читаво богатство), монтеом, јукером (америчка варијанта виста), црном мачком..

Само се по себи разуме да су партије често биле опасне по живот. Једне ноћи на пароброду „Роберт И. Лију"Дивол је поделио три карте за монте. (Играло се тако што се три карте прво покажу противнику, затим се преврнуте ставе на сто и измешају. Противник затим мора да погоди где се налази карта коју је претходно сам одабрао.) Тексашанин са којим је Дивол играо изгубио је 800 долара, али на то очигледно није био спреман јер је истог часа извукао колт и затражио да му се положене паре врате.

Дивол му је шапатом хладнокрвно објаснио како би се тако обојица осрамотили: „Само ми понудите да одиграмо још једну руку. Положићу ових 800 долара, ви положите пиштољ и пустиће вас да победите". Тексашанин је пристао, долари и пиштољ прешли су у руке чувара улога, Дивол је поделио, а Тексашанин поново промашио. Пре него што је двоструки губитник успео да се снађе, Дивол је отео колт од чувара улога, а онда га уперио у противника претећи да ће га заувек ућуткати покуша ли да „изведе још неку будалаштину".

Сам против дванаесторице

С једним је лако, с дванаесторицом човек мора да се снађе како зна и уме. Професионалац никада не одбија изазов, па макар он долазио од дванаесторице грубијана који „непријатно заударају на виски", искуство кроз које је Дивол прошао на лађи „Ђук ов Орлинз", негде узводно од Њу Орлеанса.

Пошто им је прво дигао све паре, а онда и сатове, Дивол се није задржао за столом довољно дуго да се разбесне... „Искрао сам се до кабине, пресвукао и помоћним степеништем одшуњао у кухињу... нацрнио сам лице и руке да бих изгледао као један од морнара."

Док је Џорџ удисао кухињска испарења, „пробисвети" су провалили у његову кабину, све испретурали, а онда с пиштољима у руци изашли на палубу да надгледају истовар. Дивол им је прошао испред носа правећи се као да је један од радника. Пошто је збацио џак с леђа на гомилу, упутио се ка оближњем пољу памука, бацио се на земљу и остао непокретан све док „Ђук ов Орлинз" није ишчезао с хоризонта. „Пошто сам се опрао, ухватио сам следећи брод за Виксбург".

Диволова коцкарска каријера трајала је четрдесет година. За то време скоро ништа друго није га заокупљало. У својим успоменама рецимо, ни једном речју није поменуо прву жену, а у ретким приликама када је спомињао другу, никада јој није употребио име. Прва је умрла 1852, друга се од њега развела годину дана по објављивању успомена.

Умро је 4. јула 1903. мало пре свог седамдесет и четвртог рођендана, у Хот Спрингсу у Арканзасу и то не од метка неког опељешеног коцкара него као сваки повучен грађанин у кревету. Да у броју од 9. јула лист „Пикајн" из Њу Орлеанса није одао дужну пошту „Краљу коцкара с Мисисипија" ко би тај спокојан крај повезао са бурних четрдесет година живота проведених у пловећим коцкарницама Мисисипија?

М. Илић

ОПАСНА ИГРА

ДО ЕРИХА СУ ДОПИРАЛИ ГЛАСОВИ БРАТА И СЕСТРЕ КОЈИ СУ ГА ДОЗИВАЛИ. НЕКА МЕ САМО ТРАЖЕ, МИСЛИО ЈЕ, САМ НЕЋУ ИЗИЋИ НИ ПО КОЈУ ЦЕНУ!

Господин Хенкел, трговац намирницама на велико из немачког града Хамбурга, повео је своју децу Илзу, Хелмута и Ериха да се диве огромном складишту које је управо купио.

– Овде ће бити места за тоне и тоне робе! Имамо и 20 фрижидера-остава за смрзнуте намирнице, сопствену електричну централу... Уосталом, видећете и сами. Направио сам одличан посао и желео бих да ви, децо...

Али, деца га нису слушала већ су радознало посматрала околину и једва чекала да отац заустави аутомобил и пусти их да слободно трче и играју се док он не обави посао. Господин Хенкел им је пребацио непажњу, уморним гласом изјавио да се то он само за њихово добро мучи и грбачи, уздахнуо и оставио их на миру. У дубини душе није им замерао јер је добро знао да деца 6 дана у недељи проводе у школској клупи.

Стигли су и отац је отишао у своју канцеларију док су Илза, Хелмут и Ерих јурнули као пуштени с ланца. Све им је било ново и занимљиво: мноштво ходника, врата, подрума, кутија, сандука, празних просторија, јер се предузеће још није сасвим преселило. А нигде живе душе да их грди и брани им да се играју како им се допада. Одмах су разбили једно стакло, Ерих умало није Илзи ишчупао плетеницу, а видели су и миша. До ушију господина Хенкела повремено је допирала бука од треснања врата и раздрагана дечја цика.

Најстарији, дванаестогодишњи Ерих успео је да побегне брату и сестри, упадне у једно непознато двориште и уђе у зграду кроз нека врата која дотад није приметио. Брат и сестра су после неколико тренутака пројурили кроз двориште али нису видели врата и наставили су даље кроз други ходник. Остао је сам. У дугачком ходнику чуло се тихо равномерно зујање. Налетео је на стрме влажне степенице, попео се уз неколико степеника и брзо сишао. Слаба светлост допирала је кроз мали четвртаст прозор на самом плафону. Погледао је око себе и видео да се налази у великој просторији, дугачкој најмање петнаестак метара. Са стране, на зидовима, низ металних врата. Ерих се сетио да је сличну просторију видео у неком ратном филму. Па, наравно, место је личило на прави зазидани бункер. најежио се.

Пажњу му је поново привукло зујање које се јасно чуло у мртвој тишини просторије. Пришао је једним металним вратима и одмах се сетио да су то вероватно фрижидери-оставе о којима је говорио отац. Зажелео је да види један од тих џиновских фрижидера и ударио ногом у врата. Одговорио му је туп одјек. У том тренутку приметио је поред врата два дугмета. Без оклевања је притиснуо горње. Није се догодило ништа. Притиснуо је доње и... тешка метална врата су се уз тихо зујање одшкринула. Ерих је схватио да је притиснувши горње дугме активирао механизам за отварање врата.

Радознало је провирио у фрижидер а затим се увукао унутра не отварајући врата више него што су се сама аутоматски одшкринула. Заборавио је на време, на оца, брата и сестру и разрогачених очију посматрао сплет цеви по зидовима, плафону и поду. Просторија је била велика, око 6 са 7 метара, и Ерих је помислио да у њу може да се смести читаво стадо. У фрижидеру је било хладно и кад је пипнуо зид тргао је руку као да се опекао. Питао је зашто ли већ хладе кад роба још није донета...

Хеј, Ерих, да ли си ту? Изиђи, зове те тата!

Био је то Хелмутов глас. Ерих је знао да га отац не зове и да је то само Хелмутово лукавство. Тек сад га је обузела страст за игром. Нека га само траже, неће изиђи ни по коју цену! Тихо се привукао вратима и мало их повукао. Само мало, колико да их притвори. И тада се догодило! Лагано, сигурно и неумитно, врата су се без шума затворила. Ерих је то видео и схватио, али није могао ништа да учини.

На самим вратима која су водила у ходник с фрижидерима стајала је Илза и говорила Хелмуту:

– Овде га нема. Какво грозно место! Уосталом, сва врата су затворена. Хајдемо одавде!

Ерих је ударао у врата из све снаге али му то ништа није вредело. Покушао је да нађе неки унутрашњи механизам за отварање, али узалуд. Врата оставе отварала су се само споља. Одустао је...

Илза и Хелмут су претражили зграду од подрума до тавана. Били су у сваком дворишту, завирили у сваки ходник. Ериха, разуме се, нису нашли. Звали су га, викали, ништа.

Ерих се лагано спустио у један угао свог затвора. Хладноћа му се увлачила у плућа, кости, удове. Чинило му се као да удише лед. Дрхтао је, јецао... Већ одавно је престао да лупа и виче.

Господин Хенкел је нешто писао у својој канцеларији препуној табли с дугмадима, ручица, полуга. Ту је био мозак читавог предузећа, центар одакле се управљало. Једва је чекао да се сасвим пресели у нове просторије и почне да ради пуном паром. Тада су упали Илза и Хелмут.

– Ерих се сакрио! – рекли су у један глас.

– Како сакрио? Одмах да сте га нашли! Време је да идемо кући!

Хелмут и Илза су се поново дали у потрагу. Још једном су обишли читаву зграду, завирили у сваки угао, викали и најзад им је досадило. Ериха нигде. Вратили су се оцу.

Ерих није ни могао да чује њихово дозивање. Престао је да плаче а није му чак било ни хладно. Одједном му је дошло да се смеје мада је био свестан да је то глупо. И страшно му се спавало. Склупчао се уз врата и утонуо у пријатно сањарење. Био је сувише мали и није знао да је то последња фаза смрзавања.

– Да ли сте претражили подрум? – Господин Хенкел је био узнемирен и љут на сина. Тај мангуп, он њега да задржава и баца у бригу! Можда је чак на своју руку отишао кући и сад ужива у њиховој забуни. Телефонирао је жени и код куће изазвао узбуну. Не, Ерих није долазио, господин Хенкел је изгубио сина, он само мисли на послове, с оне стране слушалице чуо се плач и пребацивање. Хенкела је ухватила паника.

– Тата, зашто оно дугме светли? – по трећи пут је питао Хелмут.

– Какво сад па дугме...

Наједном је господину Хенкелу синуло:

– Брзо, фрижидер број 6! Брзо!

Ериха су спасли у последњем тренутку и то само захваљујући контролном дугмету. Кад год је светлост у неком од фрижидера била упаљена, палило се и одговарајуће дугме на табли у канцеларији његовог оца. Да су закаснили само десетак минута све би било заувек готово.

Б. Д.

У ДАЛЕКОЈ АУСТРАЛИЈИ, НА РЕЦИ ФРАНКЛИН

ПУТОВАЊЕ

Река протиче кроз дивље и пусте пределе и у случају несреће помоћ не може да стигне тако брзо. Зато чланови експедиције пуних дванаест дана нису скидали појасеве за спасавање.

Пробијали су се кроз камена беспућа, мочваре, живи песак, превртали у брзацима, али ни за тренутак нису помислили да одустану од своје мисије која је привукла пажњу целог света.

„Верали смо се уз стрме падине, грчевито се хватали за корење, пребацивали преко ледених потока користећи као мостове стабла оборена олујама. Овог пута нисам успела, оклизнула сам се и, комплетно обучена, у топлом оделу и дубоким ципелама, с ранцем тешким 25 килограма, пала сам у поток". – Тако о почетку свога путовања прича Каролина Бенет Петерсон која је са осморицом ентузијаста кренула кроз ненастањене територије Тасманије, острва на југоистоку Аустралије које је у исто време и најмања од шест држава аустралијског савеза.

„Окруживала нас је дивља природа која се није изменила од времена кад су овде живели домороци. Што смо више залазили у шуму, било је све више тзв. „хоризонталног грмља": то је биљка која расте метар у висину, а онда као да пружа руке у загрљај, почиње да се шири потпуно паралелно са земљом. Понекад се кроз ово необично грмље уопште нисмо могли пробити, па смо морали да га заобилазимо."

Само овде и нигде више

Хоризонтално грмље расте само на југу и југозападу Тасманије... А некада су Тасманија и Аустралија представљале целину, на месту где је данас Басов мореуз, који континент дели од острва, било је копно те тако није постојала никаква препрека за ширење биљног света, сеобу животиња а и праисторијских ловаца који су их пратили. Али, кад су се ледници отопили, ниво океана се подигао и Тасманија се одвојила. Сваки је део наставио да живи потпуно другачијим животом.

И док матични континент данас има жарку климу (једну трећину чини пустиња), вруће ветрове и велике суше, па и највећа река Мари (1630 km) каткад пресуши, на Тасманији влада умерена клима, чешће падају кише а реке су богате водом. Управо због тога се и надвила опасност над ово острво, па спуштање Каролине Бенет Патерсон и њене групе не треба схватити као спортски подвиг. То чак најмање мада су први којима је то пошло за руком. Експедиција се упустила у ову опасну авантуру да би још једном скренула пажњу аустралијске владе, Унескоа и читавог света на опасност која прети овој прелепој реци и читавом острву. Наиме, због све већих потреба Аустралије за електричном енергијом, на Тасманији данас постоји већ шест великих брана и шест вештачких језера, а влада је недавно донела одлуку по којој треба да буду подигнуте још три велике бране. Читав низ државних и приватних компанија кренуо је у „зауздавање" дивљих река. Ако се то догоди, ниво воде ће се подићи и Франклин, последња дивља река Тасманије престаће да постоји.

– То не сме да се деси – био је мото експедиције ових храбрих људи о чијем подвигу ових дана пише штампа широм света.

Дан пијавица

Да би уопште стигли до реке Франклин, чланови експедиције морали су најпре да превале око стотину километара дуж неприступачне југозападне обале Тасманије кад је експедиција морала да се заустави: пешице не би успели да савладају фјордове залива Порт Дејвид који су дубоко усечени у копно, па је хеликоптер њене чланове пребацио четрдесет километара северније. Сада је пред групом стајало шездесет километара пешачења да би стигли на врх невисоког планинског ланца и изашли до бране „Скотс Пик".

...Четврти дан путовања почео је као и обично кишом, упорном и дугом. Група се извукла испод шатора, спремила и изашла на стазу. Одједном се на њих са свих страна сручила киша – пијавица! Десетине, стотине ових црва који пију крв, припило се уз сваки откривен део тела. Онда су почеле да се завлаче у одећу, обућу. Људи су се сваки час заустављали да чисте један другог. Само за време једног одмора с фотографа Дејвида Хајзера скинули су, боље речено откинули 15 пијавица.

Експедиција је коначно стигла до места одредишта. Пред њом је стајало дуго путовање – дванаестодневно спуштање гуменим

КАО ОПОМЕНА

ЉУДИ НИСУ НА ЗЕМЉИ ДА БИ УНИШТИЛИ ЊЕНУ ПРИРОДУ – ПОРУЧУЈУ НАМ ЧЛАНОВИ ЕКСПЕДИЦИЈЕ КРОЗ ТАСМАНИЈУ КОЈУ ЈЕ ПРЕДВОДИЛА КАРОЛИНА ПЕТЕРСОН.

чамцима низ ћудљиву реку Франклин. Поделили су се у две групе и кренули на најопаснији и најузбудљивији део пута.

На крају пута окупљеним новинарима поновили су оно због чега су и кренули у ову опасну авантуру: – река Френклин не сме да нестане

Велики вртлог

Ако бисмо употребили језик спортиста, река Франклин спада у „вишу категорију сложених и тешких". Поред уобичајених препрека – брзаци, водопади, оштро камење – ту је још нешто, страх који изазива. Река протиче кроз дивље и пусте пределе, далеко од сваке цивилизације и у случају несреће помоћ не може да стигне тако брзо. Зато чланови експедиције пуних петнаест дана нису скидали са себе појасеве за спасавање. Савлађујући невидљиве препреке, упорно су пловили према месту где се Франклин сусреће са реком Гордон.

„Тој брзој реци нема равне на нашој планети – записала је Каролина Петерсон у свој дневник. – Имали смо утисак да присуствујемо стварању света. Камени зидови клисура дизали су се високо, високо над нама лепи као оног дана кад су створени у првобитном хаосу, џиновско камење с треском се ваљивало с обале и, ношено струјом, котрљало се реком. Сенке огромног дрвећа у води њихале су се као дивовска страшила на ветру... У реку се слива мноштво речица и потока тако да нам је било тешко да нађемо место за пристајање и одмор. Дуж обала се у непрекидном низу ређају пећине, од извора до ушћа. У осам од њих пронашли смо трагове станишта праисторијског човека..."

Читав седми дан експедиција је узалуд покушавала да прође кроз „Велики вртлог", веома опасан брзак дугачак пет километара. Тек кад је пао мрак, после пет узалудних покушаја, брзак је остао за њима.

...Дванаестог дана, после пробијања кроз камена беспућа, мочваре, живи песак, превртања брзацима деветоро смелих нашли су се на крају свога пута. Уморни и измршавели окупљеним новинарима имали су да кажу само једно:

– Последња дивља река Тасманије не сме да нестане као што је пре 118 година нестао и последњи Тасманац.

К. В.

ПОСЛЕДЊИ ИЗ ПЛЕМЕНА ТАСМАНАЦА

Тасманци нису једино племе које је ишчезло с лица земље, али је њихова жалосна историја познатија него других староседелаца Новог Света. Хиљадама година они су живели у шумама свога краја, све док 24. новембра 1642. године у луку њихове земље није допловио холандски брод под командом капетана Абела Јансона Тасмана. Боравећи у луци сазнао је да је земља настањена, али му није пошло за руком да види иједног домороца. Одатле је кренуо даље и открио Нови Зеланд, Тонга и Фиџи острва.

А где су људи?

Први Европљани који су се срели са Тасманцима били су чланови експедиције коју је предводио Француз Марион де Френ. То је било 4. марта 1772. године. Он је пристао уз исти рт где и Тасман 170 година раније. Домороци су с поверењем пришли француским чамцима, али се тада догодио немио случај: неко од чланова експедиције опалио је из пушке и убио једног домороца. Чим су то видели, његови су се саплеменици одмах разбежали.

Први Енглез који се приближио обалама Тасманије био је капетан Фурно, члан експедиције Џемса Кука. Он се случајно одвојио од своје експедиције и пловећи доспео до јужне и источне обале острва Тасманије. То је било 1773. године, али ни Фурно није успео да види домороце. Он и његова посада приметили су многе ватре како горе на брежуљцима и по томе су закључили да је острво насељено.

Свако племе свој језик

Тек 1777. успело је славном морепловцу Џемсу Куку да ближе упозна Тасманце. Били су средње висине, боја коже била им је смеђа, а код неких црна. Имали су вунасту и коврџасту косу која је била обојена жутом бојом и у ресама се спуштала низ главу. У време Куково Тасманци уопште нису носили одећу. Само на мишицама обруче, а око врата накит. Били су опасани појасом од кенгурове коже или биља, о који су, као украс, висиле шкољке, кости и зуби. Нису се бавили земљорадњом, нити су имали домаћих животиња, па чак ни паса. Оружје им се састојало од копља, секире и каменог ножа. Живели су као људи старијег каменог доба. Чамци су им били од коре дрвета или разапетих кожа.

По неким старим записима Тасманци су лутали шумама и пољима у чопорима. Ноћивали су под дрвећем или у колибама од грања. Делили су се у многа племена, од којих је свако говорило својим дијалектом који су се понекад толико разликовали да се често ни суседи међу собом нису разумевали. Највише су се бавили ловом, а необично су волели игре. Они који су их познавали кажу да им је језик био мек и мелодичан, али јако сиромашан. У свом говору много су се служили поређењима.

Андерсен, лекар у Куковој експедицији, тврди да Тасманци нису давали утисак дивљих људи. Напротив, били су јако предусретљиви и питоми и нису се бојали странаца. Сам Кук се с њима лепо слагао али, на жалост, они који су касније дошли у њихову земљу поступали су према њима сасвим другачије.

Нећете нас покорити

Када је 1804. године Енглеска заузела Тасманију одмах је дошло и до првог сукоба између домородаца и колониста. То се десило у близини једног војног насеља. Наиме, неколико стотина домородаца: мушкараца, жена и деце трчало је низ брег гонећи и ловећи кенгуре који су бежали у правцу колоније. Мислећи да ће их домороци напасти, колонисти су отворили ватру из пушака и многе побили. То је био почетак уништавања тасманског племена.

Од тога догађаја Тасманци су, све до свога нестанка били на ратној нози са белцима. Да би се стало на пут њиховом истребљењу Енглези су покушали да ударе међе између белаца и Тасманаца, али томе нису успели, па су сви домороци смештени на једно полуострво где су их чувале страже. Познајући добро своју земљу, они су убрзо одатле побегли и наставили рат. У крвавим борбама које су се дуго водиле број Тасманаца за кратко време спао је на три стотине, али они још нису хтели да се покоре. Уништавање је дошло дотле да су они најупорнији добијали новчане награде – зависно од броја одсечених ушију. Најзад је извесни Август Робинзон успео да стекне поверење Тасманаца и у току три године они су се смирили. Тада их је било 200. Ови остаци племена Тасманаца смештени су на једно острвце у Басовом Теснацу. Међутим, Тасманци нису могли да прегоре изгубљену слободу и брзо су умирали. Осим тога, десетковале су их разне болести које су од Европљана прелазиле на њих.

Године 1847. племе Тасманаца бројало је свега 44, 1860. године 16 људи, а 1869. умро је последњи мушкарац из племена Тасманаца, звао се Виљем Лени. Последња Тасманка, жена Виљема Ленија, звала се Груганина и она је водила одлучну реч у помирљивој акцији Августа Робинзона. Умрла је 1876. године и тако се са њом сасвим затрло племе Тасманаца.

(Чланак „Последњи из племена Тасманаца" прештампан из „Политикиног забавника" број 45, објављеног у суботу 8. новембра 1952. године)

ПОКЛОН С НЕБА

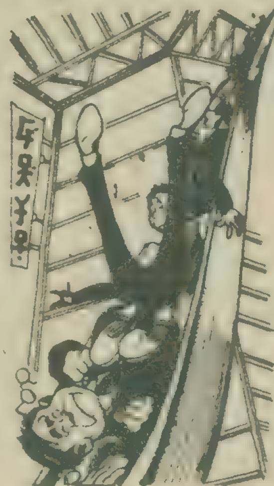
Није свака помоћ добродошла, поготово када падне с неба, а при том је још и кабаста...

Кел Џекобс се на једвите јаде пробијао завејаним путем који води до његовог ранча у Минесоти када му је, да несрећа буде већа, отказао мотор аутомобила. Пошто се умотао у широку бунду од ракуна коју је зграбио са задњег седишта, Кел се запутио ка најближој кући.

После извесног времена чуо је звук авионског мотора и погледао у небо: летећи неуобичајено ниско муњевито му се приближавао авион. Шта тај хоће? Одговор је Џекобу пао с неба и то у виду овеће бале сена која је бупнула о земљу десетак центиметара од њега. Мислите: пилоту је дошло да се грубо нашали? Није.

Помислио је да је Џекоб онако ушушкан у бунду изгладнела животиња и да ће јој сено добродоћи.

ТОБОГАН ЗА ДЕЦУ ТЕГОБАН

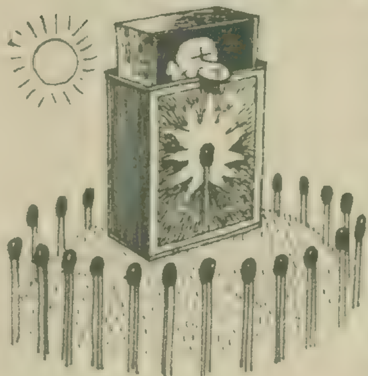
У великом забавном парку недалеко од јапанског града Хокаида направљен је највећи тобоган на свету – висок је 70 метара. Намењен је деци али, мало-помало, уз клинце се „шверцују" очеви и мајке. Недељом, у парку се направи ред од по хиљаду и више излетника свих узраста. Деца чекају да се родитељи наиграју па да она дођу на ред.

ЛЕДЕНА ЛЕПОТА

Амерички глумац Пол Њумен угледао се на своју колегиницу и земљакињу Џејн Фонду, па је и он објавио књижицу са саветима како остати млад, здрав и витак. „У приручнику откривам све моје мале трикове", каже глумац. „Сваког јутра, на пример, лице пљускам леденом водом по којој пливају коцкице леда. Овакво умивање затеже кожу и спречава стварање бора."

После објављивања ове вести у америчким новинама редакцијама су стигла бројна писма читалаца који су од Њумена тражили разноразне савете. Једна читатељка питала је и ово: „Да ли ћу вечно остати млада ако се преселим на Јужни пол и живот проведем у друштву пингвина?"

ОГРЕЈАО СЕ НА ШИБИЦАМА

Зиме су у канадској провинцији Онтарио сурове – то је од климе. Гориво и електрична струја скупљи су из године у годину, то је од економије. Међутим, Џери Мејсон који живи у градићу Глендејл успешно излази на крај са обе невоље. Он своју кућу греје – шибицама, тачније, кутијама од шибица. Мејсон је њима испунио таван куће до последњег ћошка и обложио зидове подрума (само на ово је утрошио више од десет хиљада кутија). Његова кућа сада много боље чува топлоту, а он зими много уштеди на гориву. Где је нашао толике празне шибице?

По мишљењу гнејделског злобника Хари Смита, Мејсон је дете разведених родитеља. Они су имали у свом поседу две фабрике: отац фабрику палидрваца, мати само кутија. Мејсон је после развода додељен мајци и отуд му толико кутија за жишице.

Ово објашњење оборио је њихов суграђанин Х. Фирсон рекавши: Људи се разводе, а фабрике никад.

ЗГАЗИЛИ НА ЛУДИ КОМПЈУТЕР

Џорџ Стиклис и Деби Фурман су се упознали, заволели и венчали захваљујући – компјутерима. Прве поруке измењали су преко терминала у току једне од електронских игара. Не познајући једно друго, договорили су састанак, касније и венчање. На свадби – под маском компјутера били су, не само младенци и кумови већ и матичар, видите га у средини. (Како су успели да га наговоре – остаће тајна).

Џорџ и Деби скинули су маске због снимка. Како бисмо иначе знали ко се ту венчава.

АУТОМОБИЛ НА НОГЕ

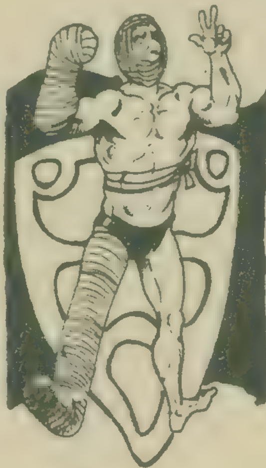
Једна екипа изумитеља неуморно смишља аутомобил без точкова. Уместо да се котрља, овај аутомобил би се кретао напред, назад и, по потреби, искорачивао у страну – на шест ногу...

Осим што би имало ноге, возило би подсећало на великог инсекта и по томе што би му се каросерија састојала од два међусобно повезана дела.

Професор Макс Хершел који предводи истраживачку групу Техничког факултета Универзитета Флориде нада се да ће се његов шестоножни аутомобил наћи на улицама америчких градова за годину дана.

Чему ноге, уз то још и шест, када смо се до сада како-тако ипак сналазили на точковима? Зато што ће, тврде конструктори „буболиког" аутомобила, њихово возило доскочити саобраћајним застојима, гужвама и недостатку простора за паркирање – рецимо ако наиђе на гужву, може да закорачи у страну и да је, све идући постранце, заобиђе. Исто би важило и за несреће: како оцени да ће налетети на друга кола (или она у њега) возач цимне управљач и аутомобил поскочи у страну.

МОЈ МУЖ СУПЕРМЕН

Пошто је на кућном видео-апарату двадесет и седам пута, од почетка до краја, одгледао и први и други део „Супермена", тридесет трогодишњи Дејв Веб из Донкастера у јужном Јоркширу, склон месечарењу, скочио је го голцат с другог спрата своје куће. Зауставио се четири и по метра ниже, сломљене вилице, напрслих ребара и прописно угруван.

Епилог: Дејвису су ране зарасле, али се Супермен, бар у његовој кући, више неће гледати. Мислите да се Дејву смучило? Ни говора, његова жена Пет тог летећег натчовека више не може ни да смисли. Уместо да зазида прозоре, побацала је старе касете: што се нових тиче, неумољива је: у њеној кући „Супермена" више неће бити. Ни оног филмског, ни његовог имитатора, иначе њеног мужа.

ШЕРИФ ЈЕ СВУДА ШЕРИФ

Помоћници шерифа Пола Браунинга без поговора извршавају сва његова наређења. Ствар не би била вредна помена да дотични шериф већ више од годину дана не седи иза решетака затвора у округу Харлан у Кентакију. То ће рећи, он свакодневно, телефоном, дели савете својим помоћницима, издаје наређења и распоређује саобраћајне патроле.

Пол Браунинг издржава казну због саучесништва у покушају убиства. Он се и даље несметано бави својим послом зато што у законодавству Кентакија не постоји одредба по којој представници закона губе своја овлашћења ако их стрпају у затвор.

Шериф је свуда шериф!

Приручник за радознале

КЊИГЕ НА МЕТРЕ И МИЛИМЕТРЕ

Човек је, каже изрека, без књиге прави слепац. Толстој је једном приликом узвикнуо: „Какво је само богатство мудрости, просто заразно, расуто по књигама свих времена и народа!" О књигама је много тога речено, али у последње време се, и поред ведрих слутњи, све чешће говори да њена будућност није блистава. Футуролог Канађанин Маршал Маклаун тврди да ће књиге заменити магнетни дискови и микро-филмови.

Да њихове тврдње нису без основа, сведоче и ризнице многих библиотека које све чешће снимају на микро-филмове. Разлог је једноставан: књиге класичног изгледа данас је готово немогуће чувати. Рецимо, где сместити само по примерак-два годишње продукције Совјетског Савеза или Сједињених Америчких Држава, да не говоримо о издањима осталих држава!?

Разумљиво, све не може да се пренесе на микро-филм, не може и неће. Посебно оне најстарије, најређе, највредније, најмање, највеће и много тога нај, нај... Љубоморно их чувају и библиотеке и *библиофили*. *У овом тексту ће бити речи о неким књигама уз које иде: нај, нај.*

Најстарија књига на свету потиче из 3350. године пре наше ере. То је заправо папирусни свитак нађен у једној гробници и данас је власништво париске Националне библиотеке. Да књиге-свици из тог периода уопште нису биле мале сведочи папирус Гарис дугачак око 45 метара који се чува у библиотеци Британског музеја у Лондону.

У древној Асирији штампали су, пардон – правили, глинене плоче чије су странице биле формата 32 × 32 центиметра а дебљина „листова" у просеку 2.5 cm. Те књиге углавном су имале по десетак страница, мада има примерака који садрже и по стотинак.

Прве књиге налик на данашње појавиле су се отприлике у првом веку наше ере и прављене су од дрвета, опет слично данашњим. Страница-дашчица прелила би се растопљеним воском и изглачала док је он био још мек. По таквом воску оштром металном палицом исписивали би се редови, а на крају би се тих неколико дашчица повезало говеђим ременом.

Још у 2. веку пре наше ере у малоазијском граду Пергаму као материјал за прављење књига почео је да се користи пергамент. Правио се на следећи начин: телећа или овчија кожа потопила би се у специјалан раствор, затим сушила, затегла на рам, премазала плавим каменом и у ту и такву кожу утрљао би се мед. Потом би се, и по годину дана непрекидно, прихватали свога посла преписивачи и књиговесци. За једну такву књигу главом је плаћало по читаво стадо телади или оваца. Изгледа да је жртвовање толиких животиња често било прескупо за израду само једне књиге, па се већ исписани пергамент користио тако што би се брисао млеком или стругао неким оштрим предметом. На очишћеном пергаменту исписиван је нови текст. Међутим, извесно је да су на тај начин пропали многи драгоцени рукописи.

И док су Европљани доскора, пуни себе, помињали Гутенберга као творца штампане књиге (1440), много векова пре њега на Истоку су штампари правили чуда. Рецимо само да су у Кореји, Кини и Јапану још у 8. веку, техником ксилографије, прештампавали своје цртеже у мноштво примерака. Два века касније ксилографија је у Кини просто процветала па су будистички текстови том техником штампани у десетине хиљада примерака. Најстарија до данас сачувана књига је „Алмазна сутра", будистички текстштампан у Кини 868. године који је власништво Британског музеја у Лондону.

У Лондону је 1832. у тиражу од 100 примерака одштампана књига „Пантеон енглеских хероја", дугачка 8 јарди, а широка 4 јарда (1 јард – 0.91 m). Слова су била широка и висока 0,5 фута (више од 15 центиметара). Ова књига и данас се сматра једном од, по обиму, највећих на свету.

Крајем 15. века познати венецијански издавач Алдо Мануциј, који је „измислио" и зарез, први је почео да штампа књиге малог формата. У 17. веку холандски штампари, браћа Елзевир, отишли су још даље – издавали су читаве збирке песама у минијатурним форматима, углавном 65 × 45 mm. Овде ваља рећи да је 1899. у Варшави, поводом стогодишњице Пушкиновог рођења, издана поема „Евгеније Оњегин" чији је формат био 28 × 18 mm. На свакој страници било је по тридесетак редака. Ова мини-књига могла је да стане у медаљон снабдевен сочивом које је, разумљиво, служило за читање поеме. Једна од најмањих књига новог времена изишла је из штампарије америчког града Вусбера (4,5 × 6,3 mm а тешка 0,064 грама). У овој књизи мањој од напрстка налазе се стихови највећег персијског песника Омара Хај-Јама.

За најскупљу књигу на свету данас се сматра Гутенбергова „Библија" штампана 1455. Рецимо, 1926. за примерак који се сада чува у Конгресној библиотеци Сједињених Америчких Држава дато је тачно – 350 хиљада долара. Истовремено, Библија се сматра најчитанијом и најпревођенијом књигом у историји.

Најдужим насловом може да се поноси једна књига (надамо се да је сасвим разумљиво што не наводимо њен наслов) која је 1633. изишла у Лондону. У наслову се нашло ни мање ни више него 45 редова. Аутор је, иначе, написао чеку врсту инвентара позоришних представа и глумаца.

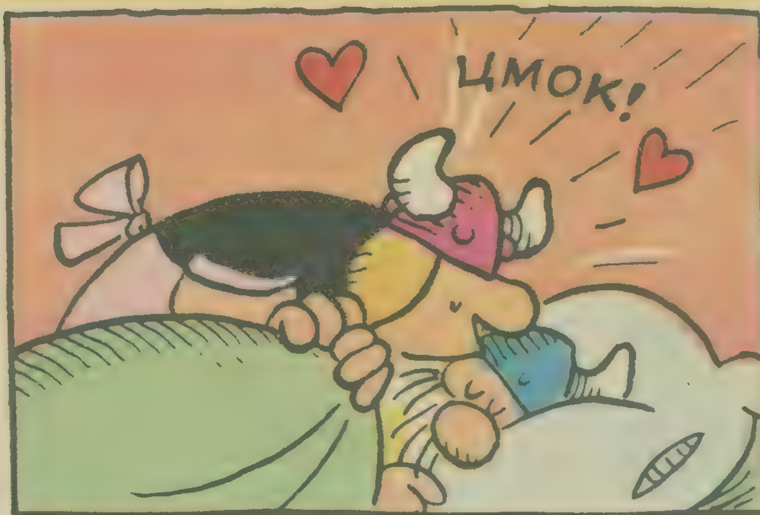
Да и ми у свему овоме своје књиге за трку имамо, посведочиће и неколико примера. Код нас је на Ободу поред Цетиња 1493/94. године прорадила прва штампарија на Балкану, око 1100. глагољицом је исписана позната Башчанска плоча, осамдесетих година 12. века настало „Мирослављево јеванђеље", најстарији сачувани српски илуминирани рукопис писан ћирилицом.

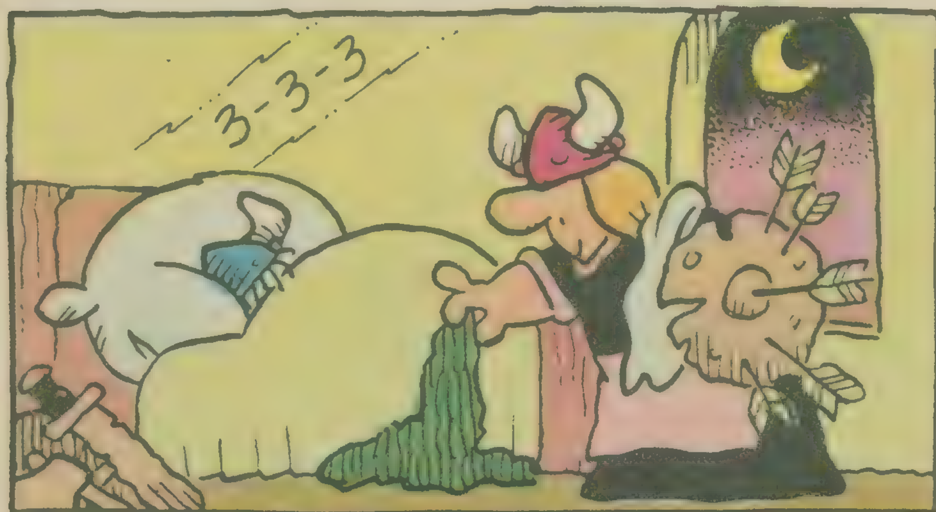
Новосадски „Форум" је недавно издао убедљиво најмању књигу код нас, формат 2 × 3 mm. То заправо и није права књига с обзиром да се у њој налази само једна реч – књига – преведена на 10 језика. Имамо и оних великих, тзв. фолио-издања. У Народној библиотеци Србије у Београду највеће је репринт издање „Атласа" Јохана Маурицијуса чији смо формат сами измерили: дужина 82, ширина 55 а дебљина 7 cm. Корице су иначе од дрвета пресвучене кожом и оковане месингом. Тежина је, приближно, око 20 kg...

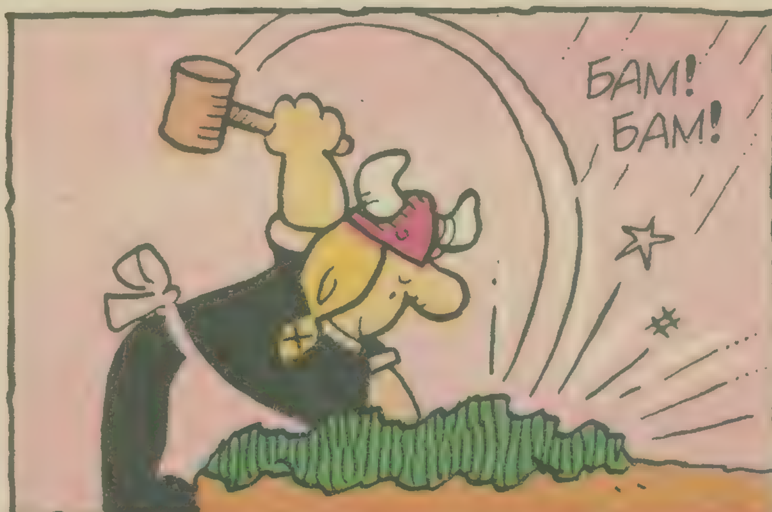
Наравно, много тога о тим нај и ретким књигама није речено, простор за то је мали а и све те податке не поседује чак ни чувени Гинис.

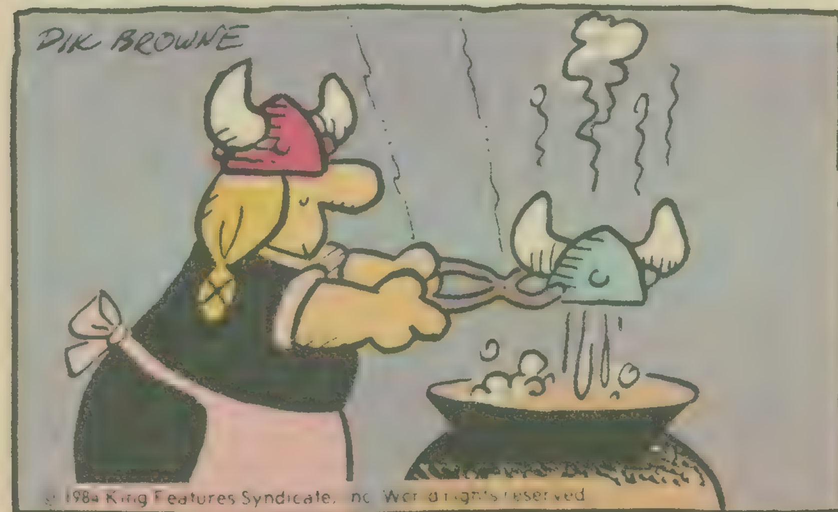
DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

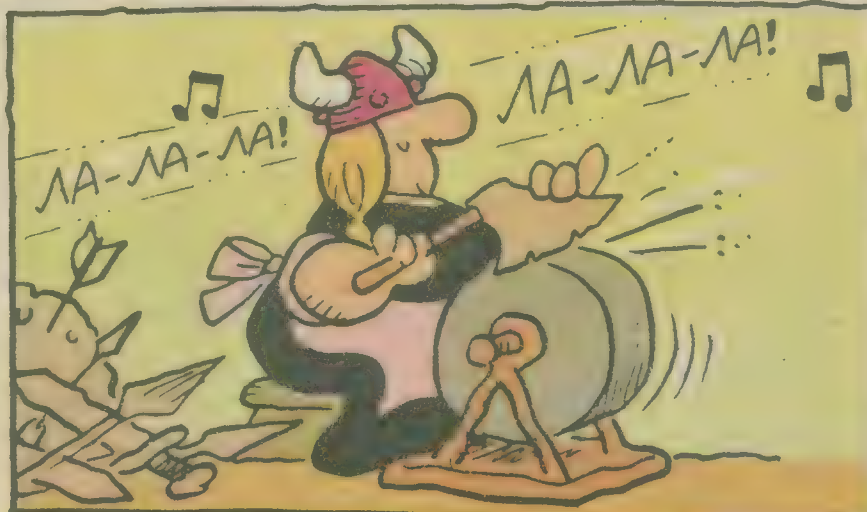

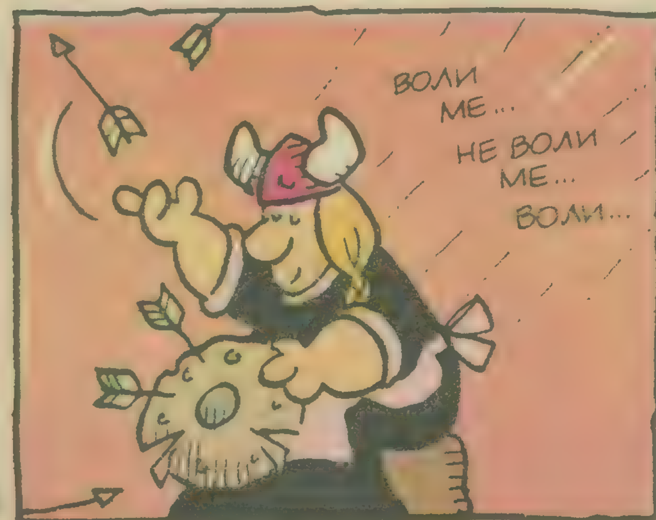

ТО
СУ
ШМИНКЕРИ!

ОД ЧОВЕКА ДО МАЈМУНА

За време снимања ТВ-серије „Планета мајмуна" у чувеном филмском центру „Твентис сенчри фокс" владала је највећа гужва у просторијама за шминкање. Ништа чудно: у серији и у филму шминкање је, у ствари, имало главну улогу. Око сваког мајмуна вртела су се два три стручњака. А посао шминкера није нимало лак. Да би лицу једног глумца дао мајмунски изглед, мора, не само да је мајстор свог заната, већ у исто време хемичар, вајар, фризер и цртач. Један од мађионичара овог заната на филму је и Џон Чемберс, творац многих чувених маски за шта је добио и Оскара. За „Планету мајмуна" у почетку је као добар илустратор направио серију цртежа мајмуна, онако како их је он замислио. Али, његови мајмуни су у том тренутку више личили на неандерталце, што није одговарало режисеру Артуру Џејкобсу који је желео праву мајмунску фацу – симпатичну, као Зира, или одбојну, какав је Урко на пример. Зато су њих двојица данима студирали ликове, скицирали, проверавали, договарали се око најситнијих детаља. И, тек онда је започет велики и мукотрпан посао маскирања човека у мајмуна. И то не једног, већ целе чете.

И уши морају да буду мајмунске. Прављене су од тврде гуме и такође се лепе. Њих носе само шимпанзе.

Шминкер ставља заштитни восак преко МекДауелових обрва. Тек онда ће маска моћи да се залепи на његово лице. У противном, приликом скидања, лепак са маске могао би да их ишчупа.

Како издржати

Прво је требало мислити на то да унутрашњи део маске мора да одговара контурама глумчевог лица, а да спољашњи личи на мајмуна. Чемберс је то постигао на следећи начин: узео је отисак лица, направио калуп и излио маску. Преко тога је извајао лик мајмуна и онда опет узео отисак. Тако је добио калуп лица човека и мајмуна, а између њих налио латекс-пену, млечнобелу течност каучуковог дрвета, и добио маску. Кад се стврдне, она остаје довољно еластична – за покрете и гримасе. Да би обезбедио што већу покретљивост, маску је излио из два дела, један део су чело и нос, а други брада.

После печења и хлађења, делови маске бојени су према жељи и потребама. Уметнути су зуби и маска је могла да се причврсти на уметниково лице које је претходно заштићено воском. Њиме су премазиване и обрве, јер је у противном, приликом скидања, лепак са маске могао да их почупа.

Да би маска била комплетна, глумцу је требало ставити и космату перику. Врат и део чела који нису покривени маском бојени су специјалном бојом за кожу. Уши су прављене од тврде гуме и такође су се лепиле, а носиле су их само шимпанзе.

Неки глумци, које је режисер прво ангажовао, то никако нису могли да поднесу. Једноставно, нису могли да глуме под тим маскама, па је екипа морала да се промени. Снимање су напустиле чувене звезде: Едвард Робинсон (требало је да се појави као доктор Зејус), Џули Харис (као Зира) и Рок Хадсон (као Корнелијус).

Маска је комплетна тек са периком.

Остале су само очи

Главни глумац и на филму и у ТВ-серији „Планете мајмуна" је Роди МекДауел. Он је један од ретких који је издржао до краја. Поред тога, он је и једини глумац који се појављује у три улоге, све три су шимпанзе. Он је Корнелијус у „Планети мајмуна" и „Бекству са Планете мајмуна", Цезар у „Освајању Планете мајмуна" и „Бици за Планету мајмуна" и Гејлен у ТВ-серији. Захваљујући сјајној глуми МекДауела те три личности представљене су на прави начин и потпуно различито.

МекДауел као Гејлен у ТВ-серији.

МекДауел је, иначе, познат широкој филмској публици по више својих улога. Још 1941, као тринаестогодишњи дечак, појавио се у филму „Како је зелена била моја долина". Побрао је прве аплаузе и добио нове улоге. Уследили су филмови „Леси се враћа кући" и „Беле стене Довера". Са двадесет година био је већ славан глумац. Из тог времена познати су му филмови: „Поноћна чипка", „Клеопатра", „Најдужи дан", „Фани леди"...

На снимању је МекДауел, поред маске, носио и специјалне рукавице обложене длаком – да би му и руке попримиле мајмунски изглед. Тако је стари добри МекДауел постао Гејлен, интелигентан мајмун способан да говори. На том савршено маскираном лицу једино људске биле су његове очи.

С. И

ПЛАНЕТА МАЈМУНА: БЕГУНЦИ

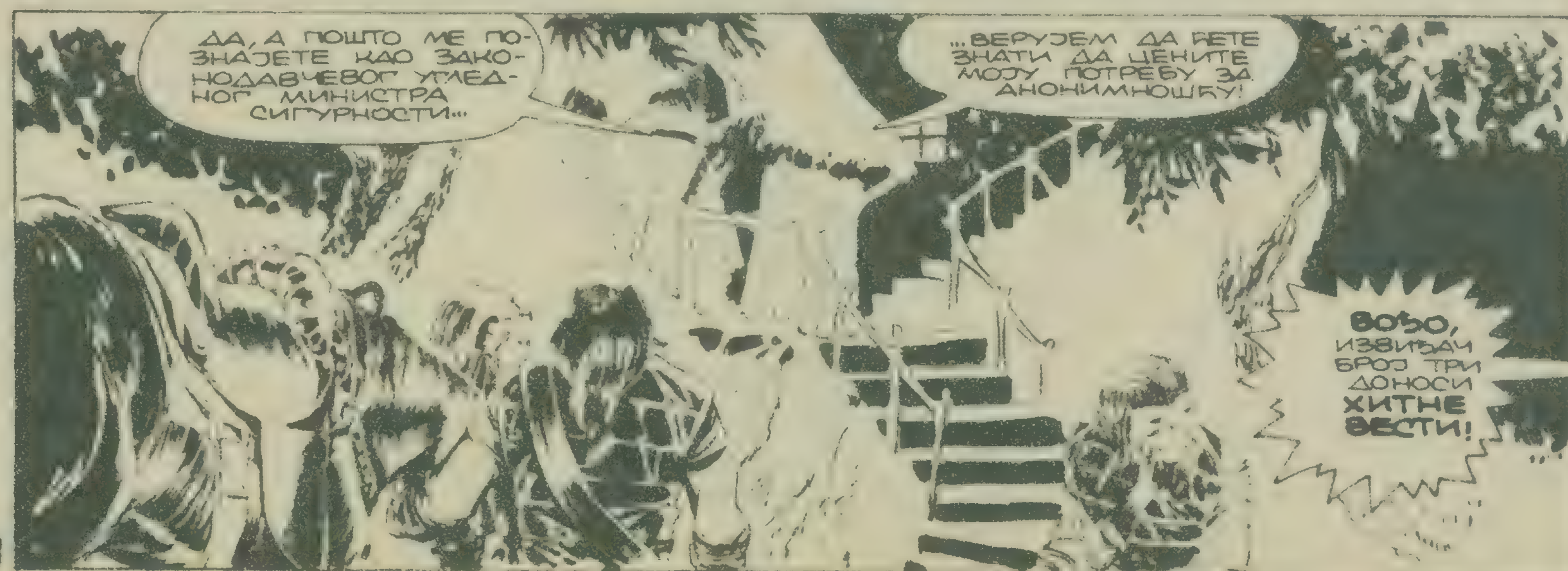
II ДЕО

ЦРТАЈУ: M. Esposito, M. Ploog, G. Tuska, M. Chiaramonte
ПИШУ: D. Moench, E. Lawrence, D. Johnson, G. Gerani

ВОЗО, ТВОЈА ЖЕНА ИДЕ КА ЛОГОРУ...
...А ДВА МЛАДИЋА, ЧОВЕК И ШИМПАНЗА, СТИЖУ ИЗ ДРУГОГ ПРАВЦА!
ДА ИХ ЗГРАБИМО?

ПУСТИТЕ МОЈУ ЖЕНУ ДА ПРОЂЕ...
...А ОНДА ШЧЕПАЈТЕ ТУ ДВОЈИЦУ...

...И ДОВЕДИТЕ ИХ ОВАМО, У ЛОГОР!

ПОЛА НОЋИ ПРАТИМО ОВЕ ТРАГОВЕ, АЛЕКСАНДРЕ!
МОРА ДА СМО ВЕЋ БЛИЗУ...
А ТАДА, ЗАЧУЈО СЕ ОДОЗГО ТИХИ ШУШАЊ...

... И...
АЛЕКС... НЕ ДАЈ СЕ!
...СА ДРВЕЋА СУ НАСРНУЛЕ ПРИЛИКЕ С КАПУЉАЧАМА...

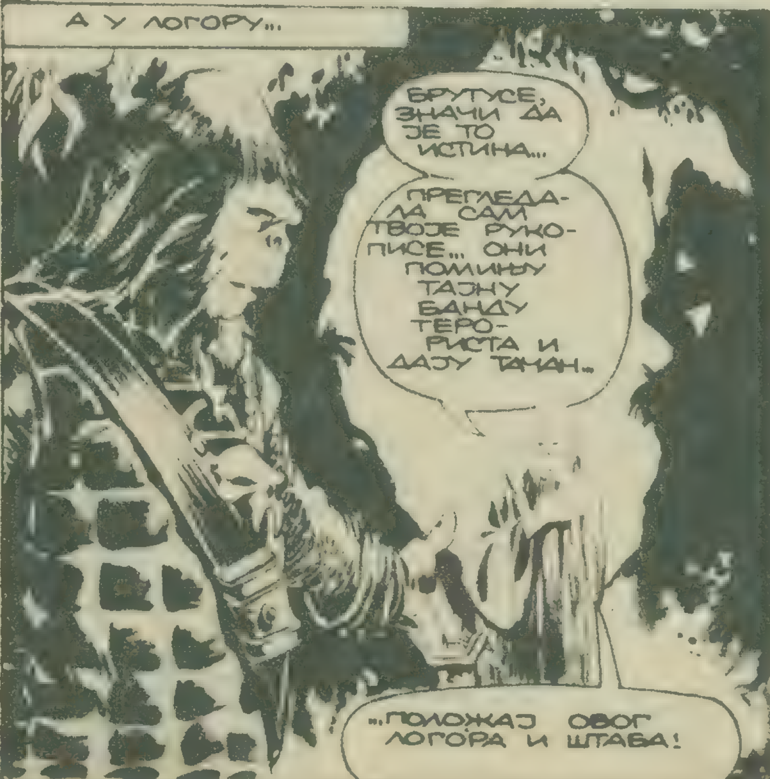

ТО МОРА ДА СУ УБИЦЕ...

...КОЈЕ СМО ТРАЖИЛИ! ЗАТО, БОРИ СЕ, АЛЕКС!
ПОКУШАВАМ, ЏЕЈСЕ... ПОКУШАВАМ!

И МАДА СЕ ЏЕЈСОН УПУСТИО У БОРБУ С ГОТОВО ЖИВОТИЊСКИМ БЕСОМ...

...УБРЗО ЈЕ СХВАТИО ДА ЧАК И ДИВЉА ЈАРОСТ...

...НЕ МОЖЕ ДА СЕ МЕРИ СА БРОЈНИЈИМ НЕПРИЈАТЕЉЕМ...
ПОКУШАЛИ СМО, ЏЕЈСЕ, БАРЕМ ТО МОЖЕМО ДА КАЖЕМО...
ЗАВЕЖИТЕ ВАС ДВОЈИЦА...
...ИЛ' ЋЕМО ВАС ВУЋИ ПО ЗЕМЉИ!

А У ЛОГОРУ...
БРУТУСЕ, ЗНАЧИ ДА ЈЕ ТО ИСТИНА...
ПРЕГЛЕДАЛА САМ ТВОЈЕ РУКОПИСЕ... ОНИ ПОМИЊУ ТАЈНУ БАНДУ ТЕРОРИСТА И ДАЈУ ТАЧАН...
...ПОЛОЖАЈ ОВОГ ЛОГОРА И ШТАБА!

КАЖУ ДА СИ ТИ ВОЂА ТЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ!
НИСАМ ТО ВЕРОВАЛА, БРУТУСЕ... НИСАМ МОГЛА...
...СВЕ ДОСАД!

ДРАГО МИ ЈЕ ДА СИ КОНАЧНО САЗНАЛА МОЈУ ТАЈНУ, ЖЕНО! САДА МОЖЕШ ДА ПРИСТУПИШ ПОКРЕТУ...
...И СЕДИШ УЗ МЕНЕ КАД БУДЕМ ВЛАДАО НОВИМ ЦАРСТВОМ МАЈМУНА!
ТИ СИ ЛУД...

...САСВИМ ЛУД КАДА ТО УОПШТЕ МОЖЕШ ДА ПРЕДЛОЖИШ!
ТИ ХУЛИШ ПРОТИВ УЧЕЊА НАШЕГ ЗАКОНОДАВЦА!

ЗАКОНОДАВАЦ ЈЕ КОЛЕБЉИВА БУДАЛА ПРЕСТАРА ДА ВЛАДА! ДАНИ ЊЕГОВЕ СНАГЕ СУ ПРОШЛИ!
ОХ, АЛЕКСЕ, ПОГЛЕДАЈ!
АХ, ПА ТО ЈЕ НЕМОГУЋЕ!

АЛИ ТВОЈИ ДАНИ СНАГЕ, БРУТУСЕ, НИКАДА НЕЋЕ СВАНУТИ! ТВОРАЦ ЋЕ ТЕ ПОСЛАТИ У ПАКАО ПРЕ НЕГО ШТО СЕ ТО ДЕСИ!
ДОСТА, ЖЕНО!
ПЉУС!

ЗАЖАЛИЋЕШ ТО, БРУТУСЕ... КАО ШТО САМ ЈА ЗАЖАЛИЛА ДАН КАДА СИ МИ ПОСТАО МУЖ!
ОТИЋИ ЋУ КОД ЗАКОНОДАВЦА И РЕЋИ МУ ДА СИ ТИ ВОЂА ТЕРОРИСТИЧКЕ ГРУПЕ!

НЕ, ДРАГА...

...МИСЛИМ ДА НЕ-ЋЕШ!
ТАК!

УБИО СИ ЈЕ... ХЛАДНОКРВНО СИ ЈЕ УБИО!
ТИ, БЕС-РАМНА ЖИВОТИ-ЊО!

ХА, ИЗГЛЕДА ДА ОВ-ДЕ ИМАМО КОМЕН-ТАТОРА...
...ЧОВЕКА, БЕЗ СУМЊЕ!
НАРАВНО ДА САМ ЧОВЕК... И ВИШЕ ВОЛИМ...
...ТО НЕГО ДА САМ ДЛАКАВА НИ-ШТАРИЈА КАО ТИ!

ТИ СИ БРЗОГЛЕТ, ЧОВЕЧЕ... КАО И СВИ ЉУДИ!
А ТИ СИ БОЛЕСНИ УБИЦА... КАО И СВЕ ЖИВОТИЊЕ!

МОРАЋЕМО ТО ПОТАНКО ДА РАСПРАВИМО!
...АЛИ ПРВО...

...ПУСТИТЕ ШИМПАНЗУ!
ЊЕГА ЋЕТЕ ПУСТИТИ!

ТАКО ЈЕ, АЛЕКС... БЕЖИ! БЕЖИ КАО ЖИВОТИЊА!

СПАСИ СВОЈЕ КРЗНО, АЛЕКС... А МЕНЕ ОСТАВИ ОВДЕ ДА УМРЕМ!
ТО ЈЕ ПРИРОДНО... ЖИВОТИЊСКИ, АЛЕКС!

ТИ СИ КАО И СВИ ОНИ...
...ЖИВОТИЊА!

ЧОВЕЧЕ, НИЈЕ ТРЕБАЛО ДА ТО УЧИНИШ ПРЕД СВИМ ОВИМ УГЛЕДНИМ ГРАЂАНИМА...
...ПОУЗДАНИМ СВЕДОЦИМА!
ЧЕКАЈ... ПРЕПОЗНАО САМ ТЕ!
ТИ СИ БРУТУС, МИНИСТАР СИГУРНОСТИ! ТИ, СВИЊО...

ПЉУЦ!

КАО ШТО САМ РЕКАО, НИЈЕ ТРЕБАЛО ДА УБИЈЕШ МОЈУ ЖЕНУ...

...ПРЕД ТАКО ПОУЗДАНИМ СВЕДОЦИМА!
УХХ!
БУПП!

ТУП!

ТАП!
ДОСТА ЈЕ, СТРАЖАРУ...

ДОСТА!
УСКОРО ЋЕ СКУПО ПЛАТИТИ ШТО ЈЕ УСТАО ПРОТИВ МЕНЕ!

НА КРАЈУ КРАЈЕВА, КАО МИНИСТАР СИГУРНОСТИ ЗАКОНОДАВЧЕВОГ КАБИНЕТА ДУЖАН САМ ДА ТЕ ИЗВЕДЕМ ПРЕД СУД...
...СУТРА УЈУТРО!

ТРАЖИМ ДА БУДЕ ОБЕШЕН, БРАТЕ КСАВИЈЕРЕ...
...ЗА СУРОВО, И ХЛАДНОКРВНО УБИСТВО МОЈЕ ЖЕНЕ!
СУД ЈЕ ВЕЋ УПОЗНАТ СА ТВОЈОМ ОПТУЖБОМ, БРАТЕ БРУТУСЕ!

ПА ЗАШТО ОНДА ОКЛЕВАТЕ ДА ДОНЕСЕТЕ ПРЕСУДУ КАД ЈЕ ТУЖЕ ГОРИЛА, НАЈПОШТОВАНИЈИХ ГРАЂАНА ОВОГ СЕЛА...
...ВЕЋ ПОТВРДИЛО ДА СУ БИЛИ ОЧЕВИЦИ ОВОГ ГНУСНОГ ЗЛОЧИНА?!

ТО ЈЕ ЛАЖ!
БРУТУС ЈЕ **ЛИЧНО** УБИО СВОЈУ ЖЕНУ!
ТО ЈЕ ЗАВЕРА... СВИ ОНИ СУ У ТО УПЛЕТЕНИ!

БЕЗНАДЕЖНА ПАРАНОЈА, ТИПИЧНА ЗА ЗЛОЧИНАЧКИ УМ ЧОВЕКА!
А САДА ПИТАМ СУД **ЧИЈЕ** СВЕДОЧЕЊЕ СМАТРА ВРЕДНИЈИМ?
ЈЕДНОГ ЧОВЕКА...
...ИЛИ ГОРИЛА?

КАКВА ЈЕ ТВОЈА ПРЕСУДА, БРАТЕ КСАВИЈЕРЕ?
ПА..., ЈА... УХ... ТО ЈЕ ТАКО ИЗНЕНАДА... А ОДЛАЗАК ЗАКОНОДАВЦА...

И ЈА... УХ... БАШ НЕ...
ПССТ, БРАТЕ КСАВИЈЕРЕ... ПРЕ НЕГО ШТО ПРЕСУДИШ...
...ПОГЛЕДАЈ МАЛО ШТА СЕ ДОГАЂА НАПОЉУ!
ДОЛЕ СА ЧОВЕКОЉУПЦИМА!
ОБЕСИТЕ ЧОВЕКА
ОБЕСИТЕ УБИЦУ МАЈМУНА

СХВА-
ТАМ!
ХМ... ПРЕСУДА... УХ... ОВОГ СУДА... С ОБЗИРОМ НА... УХ... ВЕЛИКИ БРОЈ ДОКА-ЗА... И НА МИШЉЕ-ЊЕ ЈАВНОСТИ...
... МОРА ДА... УХ... ГЛАСИ ДА ЈЕ ОПТУЖЕ-НИ...

...КРИВ!

НЕ!
ОВО НИЈЕ СУЂЕЊЕ ПО ЗАКОНУ...
... НЕГО ЛАКРДИ-ЈА!

ЈА САМ НЕВИН! НЕВИН... И ТИ ТО ЗНАШ, БРУТУСЕ!
УБИЋУ ТЕ ЗБОГ ОВОГА, БРУТУСЕ! УБИЋУ ТЕ!
ОДВЕДИ-ТЕ ГА...

... У ЋЕЛИЈУ!
БИЛО ЈЕ ТО ВЛАЖНО, ПРЉАВО МЕСТО, ИСПУ-ЊЕНО МОКРОМ СЛАМОМ И ГОЛИМ ОЧАЈАЊЕМ...
... И ПОТПУ-НИМ МРА-КОМ...

... КОЈИ ЈЕ УБРЗО РАЗБИЛО...
СВЕТЛО!

АЛЕКСАНДРЕ!
МИСЛИО САМ ДА СИ МЕ НАПУСТИО!
АЛИ, КАКО СИ ДОСПЕО ОВАМО?

МИ МАЈМУНИ СЕ ДОБРО ВЕРЕМО!

ЕВО, ЏЕЈСЕ, УЗМИ ОВАЈ НОЖ!
ПОЧНИ ДА ДОЗИВАШ УПОМОЋ...

...ЧИМ ОВА БАКЉА БУКНЕ!

УПОМОЋ! ВАТРА!
УПОМОЋ!
ШТА СЕ ДОГОДИЛО?

ЗНАЈ ДА ЋУ ТЕ... ХЕЈ, ТУ СТВАРНО ГОРИ...
...И ИЗГЛЕДА ДА ЈЕ ЗАТВОРЕНИК ВЕЋ...

ТРАС!

ПОТРЧАВШИ ИЗ ЋЕЛИЈЕ, ЏЕЈСОН ЈЕ НАЛЕТЕО НА ЈЕДНОГ ОД ЧУВАРА...
КАКО СИ УМАКАО ИЗ САМИЦЕ, ЧОВЕЧЕ?
НИСУ СВИ МАЈМУНИ...

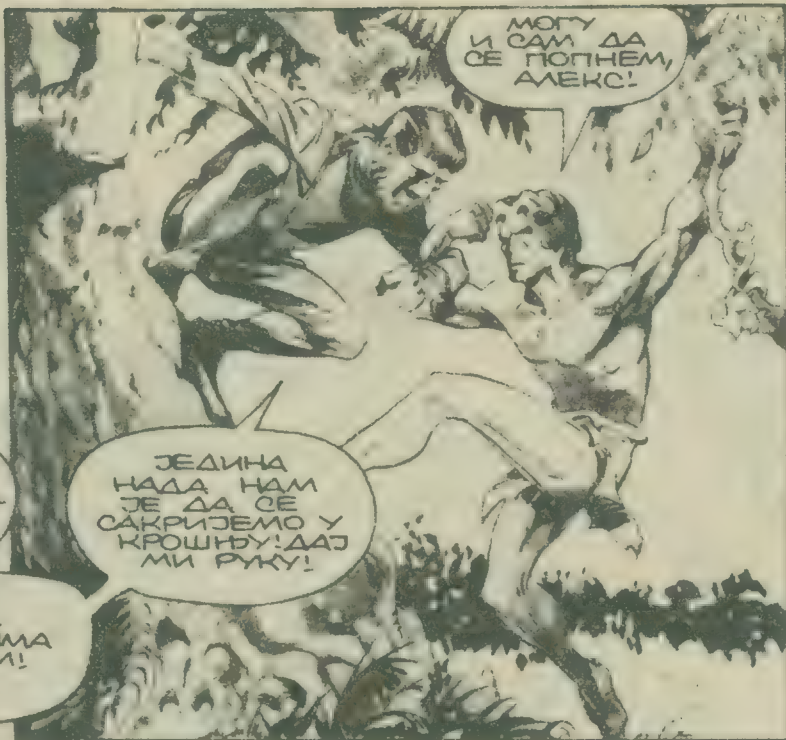

... КАО ТИ, ПРИЈАНЕ!
ЈАОО!

УХ... ЗАУСТАВИТЕ ГА... УЗБУНА!

ПССТ! ЏЕЈСОНЕ!
ОВУДА... БРЗО!

ЗНАШ, АЛЕКС, МОРАМ ДА ТИ СЕ ИЗВИНИМ ШТО...
НЕ САДА, ЏЕЈСЕ, ПРВО ТРЕБА ПОБЕЋИ ОД ОНЕ РУЉЕ ЧУВАРА ИЗА НАС...
...И СТИЋИ У ЗАБРАЊЕНУ ЗОНУ ДА НАЂЕМО ЗАКОНОДАВЦА... ЈЕР АКО ТЕ ОН НЕ ОСЛОБОДИ ОПТУЖБЕ ЗА УБИСТВО...
...ОБОЈИЦА ЋЕМО НА ВЕШАЛА!

ЈУРЕЋИ, ДВА БЕГУНЦА ОСТАВИЛА СУ СЕЛО ЗА СОБОМ И ПРОБИЛА СЕ КРОЗ ГУСТИ СПОЉНИ РУБ ЏУНГЛЕ...
НЕКА ЂАВО НОСИ ОВЕ ГОРИЛЕ И ЊИХОВЕ СНАЖНЕ НОГЕ!
ЕВО, ЗА ЛЕЂИМА СУ НАМ!

МОГУ И САМ ДА СЕ ПОПНЕМ, АЛЕКС!
ЈЕДИНА НАДА НАМ ЈЕ ДА СЕ САКРИЈЕМО У КРОШЊУ! ДАЈ МИ РУКУ!

ЕВО ИХ, СТИЖУ...
НЕ МОРАЈУ ЧАК НИ ДА СЕ МАЛО ИЗДУВАЈУ!

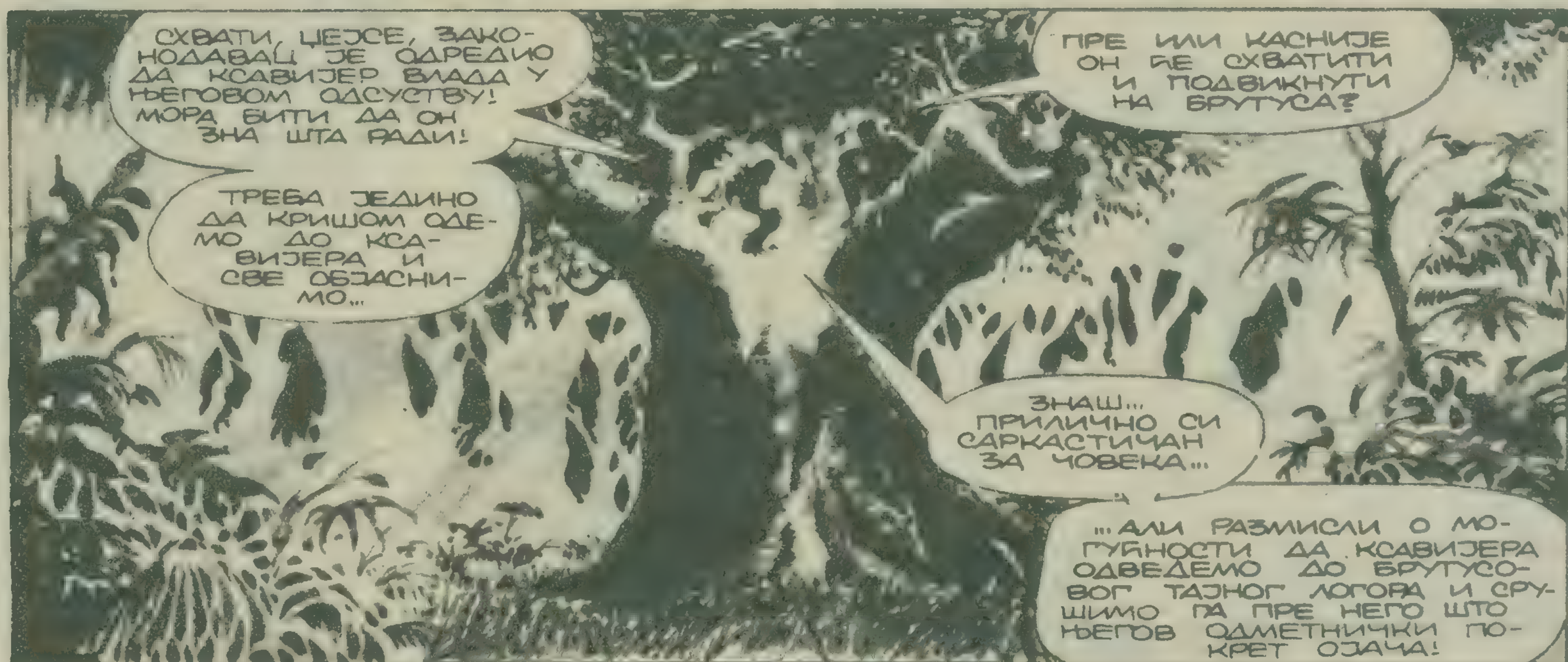

ШТА ЋЕМО САДА?
ПРЕТРАЖИТЕ СВАКУ ТРАВКУ У ОВОЈ ЏУНГЛИ!
ДИМ ЈЕ СМЕТАО ЏЕЈСОНОВИМ ОЧИМА, А ОСЕТИО ЈЕ И ПОТРЕБУ ДА СЕ НАКАШЉЕ...

АЛИ НАСЛАЊАЈУЋИ СЕ ЛЕЂИМА НА ГРУБУ КОРУ, УСПЕО ЈЕ ДА СЕ УЗДРЖИ...
У ПРАВУ СИ, ТИРАНИЈУСЕ...
ТАМА ЈЕ ЊИХОВ САВЕЗНИК!

МОЖДА ЈЕ НАЈБОЉЕ ДА СЕ ВРАТИМО У СЕЛО, ПА ДА УЈУТРО КРЕНЕМО У ПОТРАГУ...
НИКАД ИХ НЕ БИСМО НАШЛИ У ОВОЈ ТАМИ ЏУНГЛЕ!

БИЛИ, СУ БЛИЗУ... ДО ЈУТРА МОРАМО БИТИ ДУБОКО У ЗАБРАЊЕНОЈ ЗОНИ!
ХОЋЕМО ЛИ, ЏЕЈСЕ ?

ШТО ВИШЕ БЕЖИМО, ТО ВИШЕ ПРИЗНАЈЕМО КРИВИЦУ!
ТРЕБА ДА ЖИВИМО ПО ЗАКОНУ И ДА ЗАМОЛИМО КСАВИЈЕРА...
ЈЕСИ ЛИ ЛУД, АЛЕКС?! МОЛИТИ КСАВИЈЕРА ЗНАЧИ МОЛИТИ ЗА СМРТ!

СХВАТИ, ЏЕЈСЕ, ЗАКОНОДАВАЦ ЈЕ ОДРЕДИО ДА КСАВИЈЕР ВЛАДА У ЊЕГОВОМ ОДСУСТВУ! МОРА БИТИ ДА ОН ЗНА ШТА РАДИ!
ТРЕБА ЈЕДИНО ДА КРИШОМ ОДЕМО ДО КСАВИЈЕРА И СВЕ ОБЈАСНИМО...
ПРЕ ИЛИ КАСНИЈЕ ОН ЋЕ СХВАТИТИ И ПОДВИКНУТИ НА БРУТУСА?
ЗНАШ... ПРИЛИЧНО СИ САРКАСТИЧАН ЗА ЧОВЕКА...
...АЛИ РАЗМИСЛИ О МОГУЋНОСТИ ДА КСАВИЈЕРА ОДВЕДЕМО ДО БРУТУСОВОГ ТАЈНОГ ЛОГОРА И СРУШИМО ГА ПРЕ НЕГО ШТО ЊЕГОВ ОДМЕТНИЧКИ ПОКРЕТ ОЈАЧА!

У РЕДУ, АЛЕКС... ПРВО ЋЕМО ТО ПОКУШАТИ!
НЕМА СМИСЛА ДА СЕ УПУШТАМО У РИЗИК СА ЗАБРАЊЕНОМ ЗОНОМ!

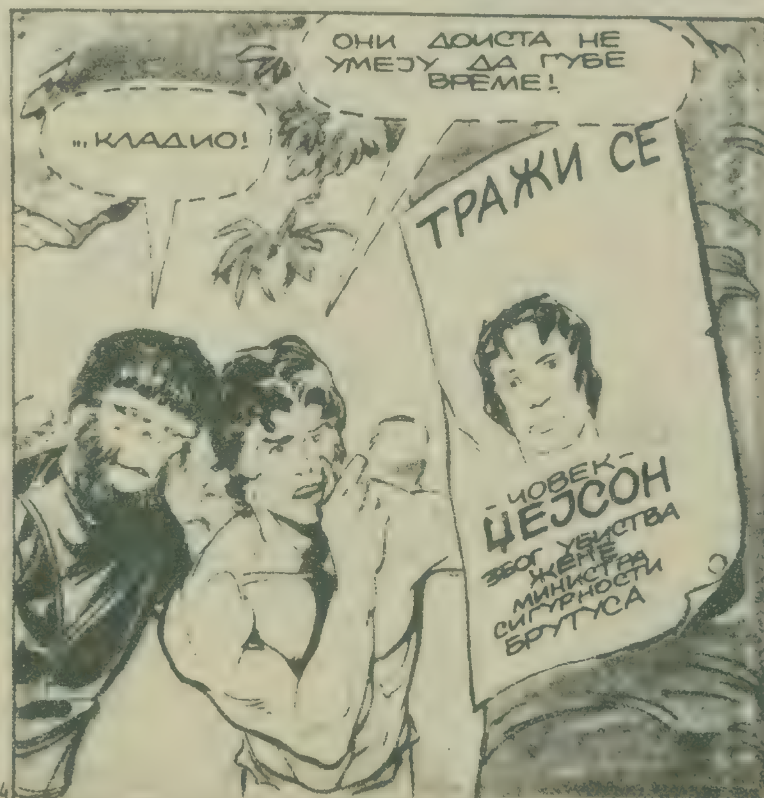

ЛАКО ЈЕ ТЕБИ...
...ТВОЈИ ПРЕЦИ СУ РОЂЕНИ НА СТАБЛУ!
А САДА ДА МАЛО ОДСПАВАМО...

ЈУТРО ЈЕ ПРОСУЛО СУНЧЕВУ СВЕТЛОСТ НА МАЈМУНЕ И ЉУДЕ. АЛИ ДВЕ ОСОБЕ КРИОМИЦЕ СУ ПРИЛАЗИЛЕ СЕЛУ ИСПУЊЕНОМ ВРЕВОМ...
ИЗГЛЕДА ДА ИМАМО СРЕЋЕ, АЛЕКС...
ТАМО ЈЕ ПОВЕЛИКА ГОМИЛА У КОЈОЈ МОЖЕМО ДА СЕ ПРИКРИЈЕМО!

ЗНАШ, ЏЕЈСОН... УХ... НЕШТО МИСЛИМ...
...МОЖДА ЈЕ БОЉЕ ДА СЕ НЕ ОТКРИВАМО...

...БАРЕМ НЕ ДОК ЈЕ ДАН!
ШТА?! ТО ЈЕ БИЛА ТВОЈА ИДЕЈА, АЛЕКС, ВАРАШ СЕ АКО МИСЛИШ ДА ЋУ СЕ САДА ВРАТИТИ!
ЗАТО ХАЈДЕМО! ЈА ЋУ СЕ УВУЋИ У ГОМИЛУ... ИЗГЛЕДА ДА СУ СЕ ЗАПУТИЛИ ПРЕМА КСАВИЈЕРОВОЈ ЧЕТВРТИ!

ОПУСТИ СЕ И ПОНАШАЈ СЕ НЕУПАДЉИВО...
НИКО У ОВОЈ ГОМИЛИ НЕ ЗНА КО СМО!
МОЖДА СИ У ПРАВУ, ЏЕЈСОНЕ, АЛИ НЕ БИХ СЕ У ТО...

...КЛАДИО!
ОНИ ДОИСТА НЕ УМЕЈУ ДА ГУБЕ ВРЕМЕ!
ТРАЖИ СЕ
-ЧОВЕК- ЏЕЈСОН
ЗБОГ УБИСТВА ЖЕНЕ МИНИСТРА СИГУРНОСТИ БРУТУСА

У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ: **ЗАБРАЊЕНА ЗОНА**

БИМ И БУМ

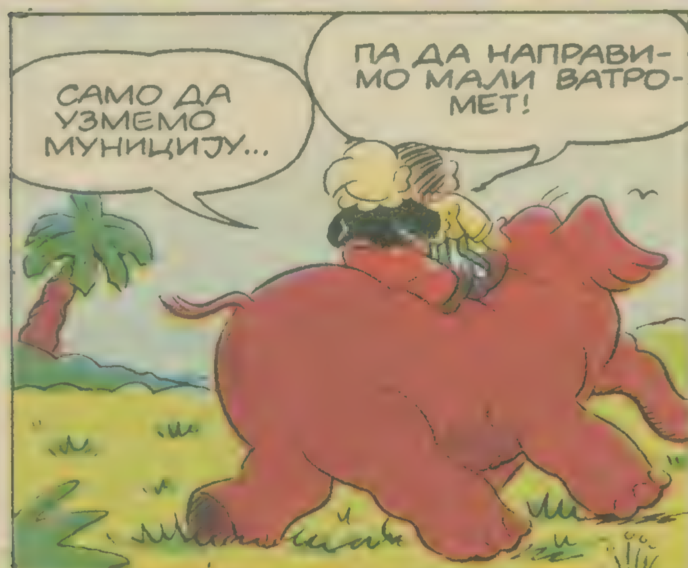

КАКВА ГЛУПА КОМБИНАЦИЈА - КАКТУСИ И ЛЕПАК!

УХВАТИО САМ У ЗАМКУ ОНУ ДВОЈИЦУ ПА ЋУ ИМ СЕ ОСВЕТИТИ ЗА СВЕ!

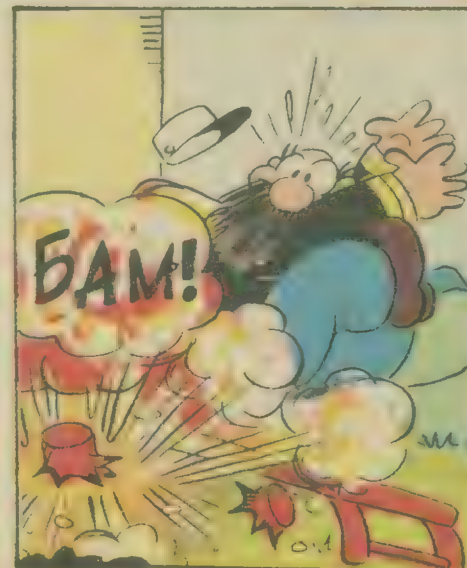

ХЕЈ! КАКВО ЈЕ ТО МАЗАЊЕ ЛЕП-КОМ?
НАЧИН ДА ВАС ЗАДРЖИМ НА ДИСТАНЦИ!

А АКО ВАМ СЛУЧАЈНО ПАДНЕ НА УМ ДА СКОЧИТЕ, ЕВО ЛЕПИХ КАКТУ-СА ДА ВАС САЧЕКАЈУ!

ЗА ОВО ЋЕШ ДОБИТИ ГОМИЛУ КИКИРИКИЈА!
А САД БРЗО ДО КУЋЕ!

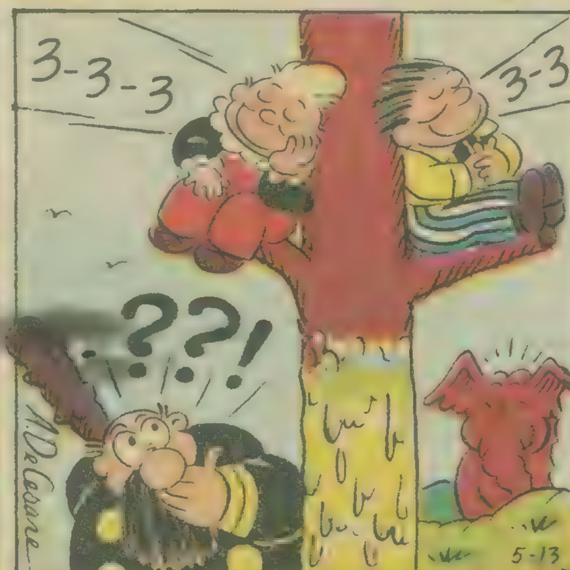

САМО ДА УЗМЕМО МУНИЦИЈУ...
ПА ДА НАПРАВИ-МО МАЛИ ВАТРО-МЕТ!

ПАЗИ САД КАД СКОЧИ...
З-З-З
З-З-З
© 1984 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

БАМ!

УПОМОЋ! МИС АЛГЕБРО!
БАНГ!
БАНГ!
БАНГ!
БАНГ!

КАПЕ-ТАН ЈЕ ЕКСПЛО-ДИРАО!
БАМЕ, ШТА ЈЕ!?
БАНГ!
БАНГ!
БАНГ!
БАНГ!

З-З-З
З-З
??!
5-13

Спрингстин поново на врху

ПЛЕС У ЛОШИМ ВРЕМЕНИМА

НОВОМ ПЛОЧОМ „РОЂЕН У САД" (BORN IN USA) КОЈА ОСЛИКАВА СУДБИНУ ТРУБАДУРА ИЗ МАЛОГ ГРАДА ЗБУЊЕНОГ УДАРИМА ВЕЛИКОГ СВЕТА ИЗ ДАЉИНЕ, БРУС СПРИНГСТИН ДОКАЗУЈЕ ДА ЈОШ ИСПУЊАВА СВОЈУ СУДБИНУ НЕ МИСЛЕЋИ ДА ЈЕ ОТПЕВАО СВЕ РАЗЛОГЕ.

Брус Спрингстин има 35 година. Деценију и по каријере иза себе, седам солистичких албума, углед поштеног и оданог рокенролера те обавезу да сваком новом плочом попуни оне празнине које се јављају када некадашњи „предводници" забораве на своју публику или време па почну да траже некаква нова места и нове стилове. Спрингстин увек остаје на позицији „човека са гитаром и савешћу", спреман да напише и отпева оно што види и што га узнемирава.

Својевремено је назван „нови Дилан" и „будућност рока". За разлику од свих „нових Дилана" и „будућности" који су убрзо постали заборављена прошлост, Брус талентом и снагом исказа опстаје и, што је посебно вредно, сваким новим делом потврђује позицију кључног аутора. Генерације публике се смењују, моде својим токовима проносе многе јунаке али Спрингстин, врло личан и детињасто искрен, не губи ни на занимљивости ни на вредности. Напротив.

Бавећи се тако обичним темама (јурњава друмовима онога што се назива „амерички сан") он је, захваљујући изузетном саставу са којим сарађује (E Street Band) успео да прилично узак круг интересовања у свакој згоди учини разноврсним па зато није чудо што га нико никада не отписује као „рутинера", „самоплагијатора", или „лидера који вара". Спрингстин је од оних који воде рачуна. Ни када је био на почетку ни данас, када плоче снима педантно и дуго, није подваљивао. На његовим албумима нема „узгредних песама" или „непотребних ствари". Високих стандарда и оштре самоконтроле ствара квалитет што постаје јединица за вагање.

У том светлу је „Рођен у САД" (12 песама, 48 минута музике) плоча новог доказивања. Прављена готово четири године потврђује старо правило: значајни су они који испуњавајући своју судбину знају било времена у којем делују. А то време, „тешко и све теже" поставило је пред Спрингстина моралне и музичке задатке. Он их је, достојно своје биографије и доследно свему што је већ урадио, разрешно на начин који потврђује да још није све рекао.

Плоча размишљања, дилема али и хитова („Плес у тмини", „Без заштите", „Мој родни град", насловна...) већ недељама је у врху многих светских топ-листа. Вероватно велико задовољство за огромни уложени труд.

МОЈ РОДНИ ГРАД

Музика и текст: Брус Спрингстин

Имао сам осам година
јурцао са новчићем у руци
до станице
да покупим новине за старога.
Седео бих на његовом крилу у
оном старом „бјуику"
југунећи се док смо се возали
градом.
Миловао ми је косу и рекао:
Добро погледај около, синко,
ово је твој родни град...
Године '65. напетост беше
гадна у мојој школи
било је пуно туча између
белаца и црнаца,
ништа ниси ту могао да
промениш.
Два аута у светлости суботње
вечери,
на задњем седишту пуна пушка
тешке речи падоше, пламен из
цеви шикну
опака времена стигоше у мој
родни град.
Сада излози у главној улици
и испражњене продавнице
одају утисак пустоши
као да нико не жели овде доћи.
Затварају ткаонницу преко пруге
пословођа тврди: ови послови
изумиру момци
и више се неће вратити у ваш
родни град.
Синоћ смо Кети и ја лежећи
говорили о одласку.
Пакујемо ствари, можда
намеравамо на југ...
Имам 35 и свог сина
ноћас сам га ставио иза волана
у крило
и рекао: – Гледај добро синко
ово је твој родни крај...

РОК интервју
SADE (ШАДЕ)

У поплави нових имена која се сваког дана појављују на музичкој сцени, увек се брзо издвоје она која доносе нешто свеже у звуку и приступу. У последње време доста пажње изазива група Sade (чита се – Шаде) коју предводи млада и лепа певачица Шаде. Сви се сећате њеног великог хита „Твоја љубав је краљ" („Your Love Is King"), а ево шта лепотица мисли о:

НИГЕРИЈИ

„Мој дом... или, тачније речено домовина мога оца. Значи ми доста. Моја бака још живи тамо са великом фамилијом. Али, претпостављам да је прави дом тамо где ти је мајка, а мене је мајка довела у Енглеску још као дете тако да ми Нигерија и њена култура ипак не могу бити тако блиски као ово овде. Ипак, трагови сећања су увек ту да ме подсете одакле сам."

Шаде

МАНЕКЕНСТВУ

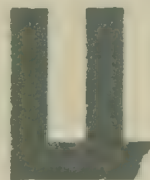
„Ја сам сада певачица и манекенство ми више не значи ништа. То је био посао који ми је омогућио да материјално опстанем и наставим да радим оно што желим. Наставила сам нешто много креативније."

КАРМЕЛ

„И за њу и за мене је велика штета што нас људи стално пореде јер ми ништа заједничко немамо и свако поређење је бесмислено. Жао ми је ње као што жалим и себе јер то непрекидно треба да објашњавам."

МУЗИЧКИ ПОЈМОВНИК

ЦИМБАЛ
инструмент у облику трапезоидно плитке кутије, на којој су затегнуте жице; свира се ударањем штапића у жице. Из Азије стигао у Европу преко Шпаније и Турске. Доста се раширио у Мађарској и северним деловима наше земље. Незаобилазан у саставима мађарских Цигана а код нас се може срести у оркестрима народне музике.

ЦИТРА
жичани инструмент у облику правоугаоне плитке кутије на којој су по дужини разапете жице које се окидају прстима и челичним плектроном на палцу. Цитра се данас користи у пределима Немачке и Аустрије.

ЦИТАТ
случај када се у једном музичком делу појави нека мелодијска или ритмичка фигура позајмљена из неког другог дела. У почетку је то била веома ретка појава а у последње време цитат је често присутан. Сам по себи он је „стран елемент" у односу на дело у које је убачен и у њега се утапа са мање или више успеха. Може бити оправдан, односно да покаже ауторску жељу да се слушалац изненади, задовољи или забави или пак то може значити допуну недовољне креативности. У пракси је познат и став „почасти" када неко узме „тон по тон" неког претходника. Међутим, ту негде уз „цитат" или „почаст" крије се и стил који је код нас одомаћен а зове се „плагијат". Узимају се делови песама а да се нико при том не позива на оригинал.

ЦРКВЕНА МУЗИКА
музика примењена у ритуалним обредима цркава. У ужем смислу представља музичко обликоване обредне текстове православне, римокатоличке, протестантске итд. цркве. Црквена музика нехришћанских религија најчешће се назива култном музиком

ПРОЧИТАЈ ПРОСКИТАЈ

АУТОМОБИЛЧИНА

Зову га „лонгест" (најдужи) и, нема сумње, име му одговара. Овај специјални „кадилак" смишљен по наруџбини парајлије, иначе америчког певача италијанског порекла Ђина Дентија. Аутомобил се већ налази у Гинисовој књизи рекорда. Дужина је 13,20 метара; има шесторо врата и може да вози 20 путника.

Прерачунато у наш новац, возило је плаћено преко три милијарде старих динара.

Амерички хумористи овај аутомобил крстили су цинодентоурус.

ОТКУД КАМИКАЗЕ?

Кад данас употребимо реч камиказа, мислимо на јапанске пилоте који су се пред крај другог светског рата обрушавали на непријатеља у авионима који су били натоварени експлозивом. А у ствари ова јапанска реч нема никакве везе ни са самоубиством, још мање с авионима.

Године 1274. четрдесет хиљада монголских војника које је предводио славни Кублај Кан, унук Џингис Кана, освајач Кине, искрцало се на острво Кјушу с намером да покоре Јапанце. Крај Царства Излазећег Сунца изгледао је неминован. Па ипак, то се није догодило: један одличан јапански стрелац смртно је ранио врховног заповедника и у страшном метежу који је наступио освајач је морао да се повуче. Кублај Кан се, међутим, није одрекао жеље да освоји Јапан.

Друга монголска флота упутила се према Јапану 1281. године, ова је бројала 150.000 војника и имала намеру да опет нападне баш острво Кјушу. Опсађени су се огорчено бранили пуна 53 дана уз сталне молитве да издрже и одупру се непријатељу. И тада се десило чудо: снажан тајфун разбио је већи део монголске флоте. Овај оркан назван је касније камиказе што значи „олуја провиђења".

НАД СЛОНОМ СЛОН

Група зоолога успела је да примети и сними из хеликоптера слонове досад непознате науци. Они живе у Намибијској пустињи, двадесет и шест километара од Обале Скелета на југозападној обали Африке. Слонови су високи пет метара што значи да су за метар виши од познатог афричког и азијског слона. Ови цинови које су истраживачи пратили неколико дана воде ноћни начин живота, наиме – од сумрака до зоре преваљују четрдесетак километара. Племена Овамбо, Гереро и Бушмани одавно су знала за ове необичне слонове. О томе сведоче њихове силуете нацртане на зидовима. Сада то знају и научници. Укратко, и над слоном има слон.

ХЛЕБА И ИГРАЧАКА

Кад енглески телевизијски забављач Енди Питерс крене са својим љубимцем диносаурусом у шетњу улицама Лондона, пролазници се, у паници, склањају с пута. Тешко је у први мах схватити да је диносаурус Дино, у ствари, играчка. Превелика, али и толико добро направљена да изгледа као жива.

Јапанац Кенко Хасегава, отац вештачког диносауруса, нема намеру да открије тајну своје вештине. Он чека да му се јави фабрикант који би играчку серијски правио.

Хасегава ће чекати подуже. Играчка је скупа, тешко је сместити у кућу, чак и ван ње.

Вреди чекати. Свет је велики и луд. Ако је људима на њему све тешње – то не значи да нема места за диносаурусе.

СВИ ЈЕЗИЦИ СВЕТА

Колико има језика на свету?

У овом часу на то питање не може се тачно одговорити.

Некада се сматрало да их има између две и три хиљаде. Група научника из Источне Немачке тврди да их данас у свету има равно 5651! Од тога више од 1400 језика су непризнати или изумиру. У ту категорију спада и 250 аустралијских језика којима говори мање од 40.000 људи. (Домороци овог најмањег континента данас се углавном служе енглеским.) Много је умирућих језика у Сједињеним Државама. Више од 170 индијанских језика (такође умирућих) данас говоре само мале групе људи, углавном старијих од шездесет година.

Изненађује чињеница да је од 4.200 признатих језика изучено само око 500, док се 1.500 уопште не проучава.

Заборавили смо, овим бројкама треба додати још један језик – есперанто.

СТРАШИЛО ЗА АЈКУЛЕ

Шта све људи нису измислили да би некако изашли на крај с ајкулама. Гњурци користе разне отрове који паралишу ајкуле и јаке мирисе који бар за извесно време растерају страшне рибетине. Чак су овим грабљивицама покушали да се супротставе и панцирним скафандерима.

Одскора људи-жабе, у Тихом океану, у близини калифорнијске обале, своја гњурачка одела боје верно копирајући шаре отровних морских змија. И шта се дешава? При сусрету с лажним отровницама ајкуле се просто избезуме од страха

– ПУСТИЛИ СМО ДА ИЗНИКНУ ЧЕТИРИ ПЛАВЕ И ЦРВЕНЕ ЛИНИЈЕ НА МАЛО БЕЛЕ ПОДЛОГЕ, НАДАМ СЕ ДА ЋЕ И МНОГО ДРУГИХ ЗИДОВА ПРОЦВЕТАТИ – РЕКАО ЈЕ ФРАНЦУСКИ СЛИКАР МОРЛЕ ПОШТО ЈЕ НА СВОЈ НАЧИН ИСЦРТАО СТАРИ ЗИД КУЋЕ У БАЛКАНСКОЈ 4, У БЕОГРАДУ.

Плаво-црвени зид на Високој војној школи у Хамбургу Морле је радио између 1975. и 1977. Изведен је керамичким плочама, а величина му је 125 метара са 12.

И ОДРАСЛИ ЦРТАЈУ ПО ЗИДОВИМА

НОВО ВРЕМЕ, НОВЕ ФРЕСКЕ

Шта раде људи кад се нађу пред зидом? Једни су већ давно схватили да главом кроз зид није паметно ићи, други се на зид наслањају, а трећи су почели да цртају по њему.

Улепшавање ружних зидова смислили су пројектанти чувеног „Центра Жорж Помпиду" – познатијег као „Бобур" – у Паризу. Када су срушене Хале или трбух Париза, пијаца где се није продавала само храна, него су се ту окупљали уметници и боеми, нарочито пред зору када се у околним крчмама пушила чувена чорба од лука, настала је једна огромна рупа. Уклањањем последњег смећа од бивших Хала отишли су и пијачни пацови – непогрешиво су се преселили километрима далеко у сасвим друго париско предграђе где се одселила пијаца – а унутрашњи зидови околних вишеспратница били су много сиви и много видљиви. И шта сад?

– То ће решити Морле, сетио се неко.

И сликар Морле је приступио првом таквом послу. Тај зид више не постоји. Пројекат „Бобура" предвиђао је да он буде друкчије обојен. Али је његова фотографија остала у каталозима. Зид је „ушао" у историју уметности као зачетник новог правца!

Није случајно што су у „граду светлости" одабрали баш Франсоа Морлеа да улепша један огроман сиви зид и да оним што учини на њему – предскаже шта ће ниши на месту (и уместо) Хала. Педесетосмогодишњи Морле који је рођен у Шолеу и дан-данас живи у том градићу севернофранцуске покрајине Пуату, прославио се баш по томе што су његова дела увек изазивала изненађење. Морле би се увек „нечег досетио", али нечег што, затим, изгледа толико једноставно!

Морле воли да се нашали, ограничењима, рецимо: један бели и правилан правоугаони зид собе облепио је црним селотејпом, али не по ивицама него укриво, тако да зид сада изгледа нагнут. Ово дело чува се у једној париској галерији.

Овај зид висок 22 метра а широк 6 осликан је захваљујући учешћу града Београда и залагању Одељења за културу Француске амбасаде.

Рељеф од белог и црвено обојеног бетона на Централној библиотеци Златне обале у Дижону Морле је извео 1979. и 1980. године. И ово је велика површина дугачка 11,50 а широка 2,90 метара.

Школу у свом Шолеу уметник је овако украсио. Сваки њен ходник је другачији, а обавезно у игри линија.

Овако је изгледао први уметнички зид Франсоа Морлеа на Платоу Ла Рени у Паризу. Одржао се шест година, да би, кад је изграђен „Центар Жорж Помпиду" био, у складу с пројектом, другачије обојен. Ипак, остао је чувен баш овакав каквог га можемо видети још само – на фотографијама!

Уопште, Морле много воли линије и непрестано нешто њима комбинује. Тако је поступио и када се нашао пред својим првим зидом. Смислио је да га обоји црвено, а да преко тога извлачи линије које су, како је доцније објаснио у једном интервјуу, „паралелне али као да сам их извлачио жмурећки". И стварно, те линије се негде секу, негде разилазе, али зид је не само живнуо него уз то изазвао живо занимање и Парижана и не само њих. Једни су се одушевили, други су се згрозили. Нико није остао равнодушан.

После је Морле добијао понуду за понудом не само у Француској. Стигао је и у Београд, у стрму Балканску улицу, сликао један сиви, боље рећи поцрнели зид куће број 4. И Београђани су се поделили на оне који му се диве и друге који га оспоравају.

Балканска није само једна од најстаријих у главном граду, већ и најчуднија. Не личи ни на једну другу улицу. И њу једни воле а други заобилазе. Сва је неуједначена – има и некадашњих „палата" али и потлеушица из прошлог века у којима се и сада налазе скучени дућани занатлија којих више нема у другим улицама: опанчара, сарача, јорганџија... Балканска мирише на ћевапе и тулумбе, по њој су испред биоскопа побацане љуске од семенки, али има и бутика такозване „високе моде" и џинса. Продају се и крзна и скупа спортска опрема, а и бурек, и пертле, и капе, и...

Сад је ту и зид куће број 4 на који поглед налети чим се с Теразија сиђе у Балканску. Зид је стар, ољуштен, гарав.

Овог пролећа француски сликар Морле је стигао са својом идејом и бојом која се зове глицерофталични лак, нацртао је нешто у свом познатом стилу и Балканска је нема сумње добила још једно, сасвим нарочито обележје. Слика на том зиду зове се „Плаво, бело, црвено", а зид већ популарно зову застава.

Франсоа Морле је, у ствари, урадио нешто сасвим једноставно, толико једноставно, да, као и његова претходна дела, изненађује. Ето, сада када имамо једно овакво уметничко дело непрестано пред очима на радост деци, уз цртани зид додајемо и поруку: Не спречавајте децу да жврљају по зидовима, зидови изазивају. Можда ће се на неком старом зиду испољити неки нови наш Морле.

М. Крстуловић

НА ОУК АЈЛЕНДУ, ИСПОД СТАРОГ ХРАСТА

БЛАГО. АЛИ КАКО ГА ОТКОПАТИ

СЛУТИ СЕ ДА ЈЕ БОГАТСТВО ПРИПАДАЛО ЧУВЕНОМ ГУСАРУ КАПЕТАНУ КИДУ; ЗНА СЕ ДА ВРЕДИ ДВА МИЛИОНА ФУНТИ; НИКОМЕ НИЈЕ ПОШЛО ЗА РУКОМ ДА ДО ЊЕГА ДОПРЕ; НА ОВОМ ПОСЛУ ЈЕ ДОСАД БАНКРОТИРАЛО ВИШЕ ОД ДВАДЕСЕТ КОМПАНИЈА.

Досадног јесењег дана 1795. године шеснаестогодишњи дрвосеча Данијел Мек Гинис одлучио је да ловом на патке прекрати дуге сате. Тешко да је за то могао да нађе погодније место од Оук Ајленда. На овом острвцету, на улазу у залив Махон у канадској провинцији Новој Шкотској, дугачком километар и по, широком осам стотина метара, никада није било живе душе.

Пре него што је испалио иједан метак, Данијел је у подножју једног великог храста набасао на нешто што је привукло његову пажњу: необично округло улегнуће у земљи пречника два метра. Што га је више гледао, то му се више и чинило да стоји пред бунаром који је неко затрпао земљом.

Ноћ изненађења

Тачно изнад улегнућа, са једне од грана старог храста, висила је бродска котурача: знак којим је неко хтео да обележи ово место како би могао поново да га нађе? Могуће. Годинама су се о Оук Ајленду испредале необичне приче. Говорило се како је један од најсуровијих гусара 17. века, капетан Кид, баш ту закопао своје благо.

Сутрадан ујутро Данијел се вратио на острво у пратњи два пријатеља. Пошто су копали десетак минута, постало је јасно да се заиста ради о бунару. На три метра дубине наишли су на прву дрвену платформу, код шестог на другу, код деветог на трећу. На петнаест метара дубине помолила се камена плоча с уклесаним знацима необичног изгледа. На тридесет и три метра један од њих ударио је пијуком о нешто чврсто. Ковчег с благом?! Пријатељи су били уверени да је тако. У међувремену се смркло и њих тројица одлучили су да посао докрајче сутра.

Јутро им је донело непријатно изненађење: преко ноћи бунар је до пола испунила вода. Сатима су узалуд покушавали да га испразне кофама, али се вода није повлачила ни за центиметар.

Три пријатеља покушала су још једном следећег пролећа, али овога пута имали су план који су ковали читаве зиме: напоредо с првим ископаће још један бунар, а када дођу до одговарајуће дубине, покушаће да прокопају тунел до ковчега.

Посао је текао глатко све до тренутка када су почели да копају тунел: за тили час преплавила их је вода која је однекуд незадрживо надирала. Несрећни пријатељи једва су извукли живе главе. За њих је потрага за благом била окончана.

Џиновско парче рупичастог швајцарског сира

Педесет и четири године касније, 1849, основана је компанија чији су се радници искрцали на острво с бушилицом каква се тада употребљавала у рудницима угља.

На дубини од тридесет и три метра сврдло је два пута запело, а потом ипак продрло кроз нешто чврсто и на површину затим извукло пет тешких карика, очигледно истргнутих са неког златног ланца. Дакле, благо је ипак било ту, и то положено у два ковчега, сложена један преко другог. Баснословно благо, судећи по стручњаку кога је компанија овластила да одгонетне тајанствени натпис са камене плоче откривене педесет и четири године раније: „Овде леже два милиона фунти у злату".

Преостало је још да се до милиона дође. Компанији је запело тамо где и тројици пријатеља: ма шта чинила да би исушила бунар, вода се непрестано враћала, али се овога пута ипак отишло корак даље утолико што се установило да је вода слана и да према томе не долази из неког подземног извора, него из залива.

Значи ли то да су копачи – или можда копач? – бунара намерно кроз острво до залива испод њега прокопали тунел како би своје

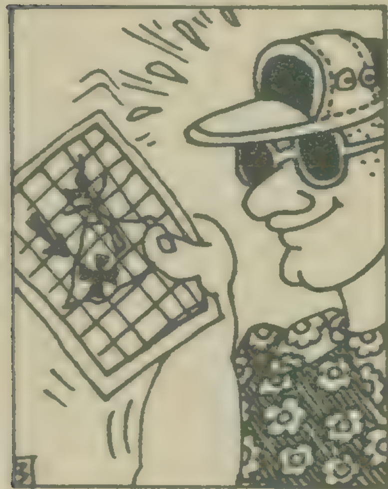

благо заштитили од других? Ако је тако, јесу ли знали како би једног дана они сами зауставили продирање воде?

Читав век, годину за годином, ископавања су се настављала упркос блату, клизању земљишта, експлозијама пумпи, води која се није повлачила. Са тридесетак бунара и стотинама тунела острво је на крају подсећало на џиновско парче рупичастог швајцарског сира.

Бушило се, копало и прекопавало до те мере да је 1934. ондашњи надзорник за тражење блага, Канађанин Фредерик Блер, био принуђен да призна како више чак ни он не зна тачно место на коме се бунар с благом налази.

Што није знао Блер, тешко да је знао ма ко други, јер је он посветио читав живот тражењу блага старог храста. Имао је двадесет и шест година када је 1894. основао компанију „Благо Оук Ајлен-

да". Умро је у осамдесет и трећој, 1951, пошто је потрошио богатство на благо које није нашао.

Шта пише на пергаменту?

Како је технологија напредовала, тако су се у трагању за благом Оук Ајленда користиле све савршеније машине: суперпумпе, супербагери, супербушилице, најмодерније дизалице, детектори...

Стигло се до рекордне дубине од педесет седам метара, а планира се и прокопавање јарка широког двадесет и седам метара који би збрисао претходно ископани лавиринт јама и тунела. Невоља је у томе што чак и најсавременија опрема не може да се носи са трошним земљиштем, зимским кишама и, изнад свега, подземним водама.

Време је ипак донело два нова открића: трећи ковчег на дубини од педесет и четири метра и делић пергамента исписаног тушем. Једино што су стручњаци успели да одгонетну у оних неколико речи које се на тешко оштећеном пергаменту уопште дају назрети је да једна од њих сасвим сигурно садржи слова ui или vi, а то, мора се признати, никоме неће бити од неке нарочите користи.

Па ако је све друго и неизвесно, трагачи за благом старог храста уверени су да једно није: благо постоји. Какво је, и ко га је ту закопао, за сада остаје тајна.

Претпоставки зато има напретек. По једнима, реч је о благу капетана Кида. Други помињу гусара Моргана, страшног Црнобрадог, злато старих Инка које је на волшебан начин доспело до далеког Севера, накит француске краљевске куће који је ту склоњен 1789. у време револуције или пак накит који је енглески краљ Чарлс I, пре него што су га 1649. погубили, дао да се склони на сигурно.

Купите сто посто оригиналну карту!

У овом тренутку канадска компанија „Трајтон Алајанс" располаже искључивим правима за сва истраживања на Оук Ајленду, али су радови засад обустављени.

Људе из „Трајтона" треба разумети: до сада је на истом послу, пошто су претходно бациле у ветар два милиона долара, банкротирало више од двадесет компанија, што свакако није нарочито охрабрење за нове подухвате.

Стога се „Трајтон" задовољава мање изазовним, али за сада уноснијим послом: туризмом. Старог храста одавно нема, секли су га нестрпљиви трагачи за благом, али зато на острвцету које је сада с копном повезано мостом стоји брвнара с таблом на којој пише „Музеј блага". У музеју који ради само преко лета изложени су попречни пресек бунара с благом, неупотребљива машинерија, оруђе које се употребљавало у ископавањима.

Пошто задовоље радозналост, посетиоци могу да се окрепе сладоледом, кока-колом, виршлама и да, сећања ради, купе разгледнице острва с благом које никад није нађено.

Ко жели, може да купи и „сто посто оригиналну карту" острва на пергаменту, са стрелицом која означава тачно место на коме се благо налази. Карта кошта долар. Пожели ли неко да сам окуша срећу у тражењу блага, треба само да се обрати „Трајтону". Само се по себи разуме да би то већ коштало нешто више.

*Приредила: **Мина Илић***

ЗАБАВНИКОВА ШКОЛА ДРЕСУРЕ

НАУЧИТЕ ГА ДА ЧЕКА

ШЕТЊУ СА ПСОМ ХОЋЕТЕ ДА ИСКОРИСТИТЕ И ЗА КУПОВИНУ. АЛИ, ШТА ДА РАДИТЕ С ЊИМ КАД УЂЕТЕ У ПРОДАВНИЦУ? ДА ГА УВЕДЕТЕ, НЕ МОЖЕ. ЈЕДИНО РЕШЕЊЕ ЈЕСТЕ ДА ГА ОСТАВИТЕ ИСПРЕД ВРАТА ДА ВАС ЧЕКА. ХОЋЕ ЛИ ХТЕТИ?

Како да пса научите да на команду „чекај" не мрдне с места на којем сте га оставили? Вежбу ћете почети тако што ћете му прво издати команду „место". Чим легне, пустите поводник да падне на земљу а затим пружите руке према њему као да желите да га одбијете и опомињујућим тоном издајте команду „чекај". Ако он за то „чекај" не буде баш хајао па устане, врати-

те га у положај „место" и поновите команду. Остане ли сада у лежећем положају, удаљите се пар корака не престајући да понављате „чекај". Врло је вероватно да ће он упркос тој заповести устати и поћи за вама. Вратите га.

За савлађивање ове лекције веома је важно да се првих дана не удаљите много од свог љубимца и да га не оставите сувише дуго да чека. Кад му коначно приђете, још не сме да устане. Чак ни онда кад узмете поводник у руке. Вежбу понављајте неколико пута кружећи око пса и опкорачујући га с времена на време. Тек на вашу команду пас може да устане а за успешно извршену вежбу, наградите га, миловањем или храном, свеједно. У оба случаја биће задовољан.

После неколико дана рада на овој вежби удаљите се, док лежи, који корак више али га непрекидно држите на оку. Чим опазите и најмањи покрет као да хоће да устане, спречите га. Будите спремни да ваш пас ову вежбу не савлада за дан-два: он ће у почетку желети да крене за вама јер му се нимало неће допасти идеја да остане сам. Кад се ипак помири с тим, покушајте да се удаљите трчећим кораком. За њега ће то бити велики изазов и сасвим сигурно ће кренути за вама. Поново му командујте „чекај". Кад најзад буде схватио шта од њега очекујете, можете да се удаљите и читавих педесет корака али га још не остављајте самог дуже од 5 минута. Мада ће се обрадовати вашем повратку, не пуштајте га да устане док му то не дозволите! Ако га научити да остане непомичан и да чека на месту које обучавате на овај начин, мало-помало, ваш пас ће сте му одредили.

Оно што не смете заборавити изводећи вежбу „чекај" јесте да станете испред пса и десном руком начините покрет као да желите да га одбијете. Направићете велику грешку ако пса који лежи и чека позовете гласом или звиждуком да дође код вас. Вама би се тако нешто сигурно допало, али проблем је у томе што ће се допасти и њему. И шта ће се догодити? Тек што је научио да лежи непомично и чека, ваш пас ће, очекујући звиждук, постати узнемирен јер ће се плашити да га можда не чује и да ће, промакне ли му, остати сам. Почеће да пузи лагано напред, па ће и устати а ви сте хтели да га научите управо супротно. Зато не звиждуците и не правите се важни пред светом, него лепо приђите свом псу. Команда „чекај" за њега мора да значи „остани овде док се не вратим", али и „сигурно се враћам".

Пошто савлада ову вежбу, ваш пас ће без проблема остати испред продавнице читав час па и дуже. На исти начин привићи ћете га и на команде „седи-чекај" и „стој-чекај".

Б. Перовић

МАЛИ ГИПСАНИ И ПЛАСТИЧНИ

ПОШТУЈТЕ ПАТУЉКЕ, ИЛИ ЋЕМО...

Патуљак риболовац. Кич или нешто друго? За Енглезе љубав према патуљцима нема везе са лепотом и финоћом.

Детаљ са фестивала патуљака у врту Куће Лонглит.

ЕНГЛЕЗИ СЕ С ПОШТОВАЊЕМ ОДНОСЕ ПРЕМА СИЋУШНИМ СТВОРОВИМА КОЈИ СУ СЕ УКИПИЛИ У ЊИХОВИМ ДВОРИШТИМА.

„Живели патуљци!", „Патуљци су лепи!", „Власт патуљцима!", „Љубитељи патуљака, јавите се!". „Доле они који не воле патуљке!" – писало је на сваком кораку. Ове пароле, за своју заједничку прославу, истакли су Клуб патуљака. Институт за нестале патуљке и Друштво за стварање патуљака.

Упркос толикој подршци, патуљцима није одобрен улазак на најпознатију изложбу цвећа и вртова – Chelsea Flower Show – одржаној у исто време кад и прослава малецких, негде почетком јуна.

– Они су деца кича. Тачније, одраз лошег укуса – кажу људи који су приредили изложбу.

Али, кад ово говоре, они сигурно не мисле на оне, већ легендарне патуљке, који су пре неколико векова живели у шумама, већ на њихове садашње наследнике од пластике, гипса и бетона. Таквих у приватним вртовима Енглеске има на милионе. Међутим, сметнули су с ума да љубав Енглеза према патуљцима нема везе са лепотом и префињеношћу. „Патуљци су занимљиви јер живе искључиво у природи и штите је" – кажу оснивачи клуба и националног парка у којем, под слободним небом стоји 1500 укипљених патуљака. Ово њихово пребивалиште, за четири године, посетило је преко 20 хиљада особа.

Пред улаз на изложбу цвећа донети су скоро сви мали људи од гипса и пластике. Њихови власници ставили су им транспаренте, а на њима су поруке којима се обраћају свету и захтевају да им се дозволе сопствене прославе и годишњице. Истог дана почела је и Национална недеља патуљака која је достигла врхунац Фестивалом патуљака у Кући Лонглит (боравишту маркиза од Бата). То је једна лепа вила из 16. века украшена уметничким делима Тицијана, Лоренца Лота и других. Око ње огромно зелено пространство, у ствари непрегледни парк. Власници виле су чак прихватили и да буду покровитељи Клуба патуљака. То је била лепо смишљена освета изложби цвећа.

Са фестивала патуљака. Ту је и Алекс, са транспарентом на коме пише да патуљци нису луталице.

За два дана, колико је трајао фестивал, огроман парк око виле преплавили су различити патуљци. Једни су направљени као да лове рибу, други као да се играју, трећи разговарају са шумским животињама... На шатрама унаоколо нудило се све што је имало везе с малецким другарима. Малишани – луди од среће, мада и међу одраслима има много патуљкољубаца.

Бројни припадници клуба, који има своје представнике у читавом свету, људи су у годинама. Да би сачували достојанство (ако је то уопште потребно!) и остали анонимни, дозвољено им је да се у клуб упишу под именом свог љубимца.

Једног дана у зору извесна медицинска сестра затекла је на трамвајској станици огроман ред патуљака (догађа се да пијанци ноћу покупе мале кипове из дворишта и пренесу их на друго место). Знајући за лудовања пијанаца она је обавестила особље најближе полицијске станице. Патрола бобија је стигла и „ухапсила" групу малих гипсаних због недозвољене скитње.

Браћа Алекс и Јан Адамс направили су свој љупки привлачни свет малих створова. Они су себи дали и титуле: један је вођа а други амбасадор патуљака. Замишљају их, праве, продају. Отворили су чак и болницу за патуљке. Сви који су изгубили своје мале чуваре траве обраћају се браћи Адамс.

У њиховом лепом малом свету има мало жена. Разлог се не зна. Можда због укорењеног веровања да је женама место у кући. Не заборавите, реч је о вртним патуљцима.

Алекс Адамс је још и оснивач и директор Института за нестале патуљке. Ова важна установа помаже онима који су изгубили или нашли неког патуљка. На ову идеју дошао је пре две године кад је патуљкољубасту Енглеску узнемирила отмица малецког Бориса. Једне ноћи патуљак Борис је једноставно нестао. Недељама се о њему ништа није чуло, док са Бермуда није стигла дописница којом су отмичари тражили откуп. Стизале су уцене које су данима и ноћима узбуђивале нацију, пре свега избезумљене власнике. Они су своју забринутост преносили на друге, малим гипсаним и пластичним наклоњене сународнике.

Не зна се да ли су се отмичари уплашили или покајали тек, Борис је једног јутра освануо у власниковом дворишту. С Бермуда вратио се поцрнео у лицу! Од прљавштине, не од сунца, како се причињавало онима који верују да се патуљцима може десити све што и људима.

КАКВО НАС ВРЕМЕ ОЧЕКУЈЕ?

Земљо, не заустављај се, умрећемо од врућине!

ДА ЛИ ЋЕ НЕСТАТИ ЗИМЕ ИЛИ ЋЕ НАС ОКОВАТИ ЛЕД? СТРУЧЊАЦИ СУ СЕ ПОДЕЛИЛИ; ИМА ВИШЕ ОНИХ КОЈИ СМАТРАЈУ ДА НАМ ПРЕТИ ТОПЛОТА.

Устанете из кревета и – ухватите се за главу: небо покривено облацима, кроз отворен прозор нападала киша. Толико је хладно да вам је одмах јасно да је температура само неколико степени изнад нуле. Да ли је могуће? Па ипак је средина лета!

За то јутро обучете чак и џемпер, а за сваки случај понесете и јакну. Ако вам радни дан почиње нешто касније, већ у аутобусу почињете да се топите... Провирило је и сунце...

Лудо неко време! Тако је одувек било. Италијански хроничар Леопарди писао је још 1842. да више нема годишњих доба, да човек никад не зна како да се обуче, да се време начисто променило. Негде у исто време књижевник Флобер је говорио: „Лета су прејака, зиме такође".

Сведочење секвоја?

И данас важи једно старо правило за предвиђање промене времена: ако ласте лете ниско, пљусак је неизбежан. То је и научно потврђено. Само што лоше време не предвиђају ласте, већ инсекти којима се хране. У ствари, чим се жива у барометру спусти, инсекти лете ближе земљи. А да би се заситиле, ласте морају за њима.

Човек је изгубио много од животињског инстинкта, али је изгубљено надокнадио технолошким усавршавањем. Укратко – сонде и сателити могу далеко брже и сигурније, од болова у зглобовима, да нас упозоре на могуће промене времена.

Најновији подаци о метеоролошким предвиђањима на дуже време стижу из Токија. То је документ који садржи анализе и студије бар педесетак стручњака из разних земаља, а односи се на климу на Земљи почев од 1995. па надаље. Оно гласи: клима ће се много и стално мењати, периоде суше смењиваће неочекивани налети хладноће, са сталним нагињањем к порасту температуре.

Па ипак, расправа између оних који тврде да долазе врућине и оних који предвиђају ново ледено доба траје већ деценијама. При том је 70 процената оних који подржавају тезу о врућинама. Њихова објашњења углавном се односе на неке природне појаве које немају директну везу са Земљом – сунчева активност, промена орбите, магнетизам, сувишан озон у атмосфери – али и на човеково лоше понашање; загађивање околине, сечу шума и сл.

Утврђено је да активност сунчевих пега сваке једанаесте године има директан утицај на промену климе. Уз помоћ науке која прати раст годова на стаблима секвоје старим девет хиљада година, откривене су чак и две друге цикличне Сунчеве активности које се понављају сваких 80 или 100 година. С тим у вези тврди се да ће већ почетком деведесетих година на Земљи бити много топлије.

Ефекат Миланковић

„Врућинари" (заступници теорије о будућим врућинама) се позивају и на такозвани „ефекат Миланковић" (Милутина) – према имену југословенског астронома, по коме су климатске промене на Земљи последица међудејства бар три добро позната астрономска феномена, а то су: промена Земљине орбите, брзине ротације и нагиба осе. Брзина окретања Земље око сопствене осе, на пример, полако се смањује и то повећава температуру на њеној површини. Промена орбите (округлија или развучениja), промена магнетног пола која се догађа сваких 100 хиљада година, нагињање осе, све су то феномени који су у вези с променом магнетизма. А кад магнетско поље слаби, постаје топлије.

Кад се говори о човековом утицају на климу најчешће се помиње угљен-диоксид чија је концентрација у ваздуху данас много већа него у прошлом веку. Рачуна се да ће се до двехиљадите године удвостручити. Пошто угљен-диоксид пропушта сунчеве зраке и попут стакленика блокира топлотно зрачење са Земље, просечна температура на нашој планети до 2000. године требало би да порасте за 2–3 степена. То можда и не изгледа много, али повећање температуре за 5 степени, на пример, у односу на садашњу изазвало би топљење леда на половима, а само 2 степена била би довољна да огромне житнице америчког средњег запада претвори у пустињу. Осим тога, повећање температуре појачава испарење воде, односно, „ефекат стакленика".

„Ледениsти" (они који предсказују ледена времена) наводе пример да је пре пет хиљада година проценат угљен-диоксида у атмосфери био далеко већи него данас и није имао великог утицаја на живот људи.

Сунчеву топлоту на површини земље задржава угљен-диоксид

Читава Европа и велики део Африке за предвиђање времена користе сателит Метеостат. На који начин сазнати шта нас чека? Да ли ће „извор живота" заиста угрозити наш опстанак? Човек је успео да преживи ледено доба. Човек је успео...

Терминал једне ваздухопловне метеоролошке станице

После кише припазите децу!

Озон – то је прича за себе. Блага озонизација ваздуха, после грмљавине и електричног пражњења, прочишћава ваздух и прија организму. Ако је концентрација већа, почиње да штети нашим дисајним путевима, пре свега шкоди нам јер се нагомилава изнад саме површине земље – толико ниско да његово штетно дејство осећају нарочито деца, због раста најближа земљи. Озон такође може да стањи или да разбије атмосферску заштиту Земље у великим висинама, такозвану озоносферу која нас штити од великог продора ултравиолетних зрака. Ризик ове врсте је у вези са угљен-диоксидом као и с гасом познатим под именом фреон, који користе за спреј-боце.

„Леденисти" немачки научник Шнајдер, који заступа тезу о хлађењу Земље, каже да прегрејана атмосфера и ефекат стакленика могу чак да буду корисни, ако је тачно да се приближава ново ледено доба. (Ах, ти стручњаци!)

Има и оних које не узбуђују ни једна ни друга предвиђања. Човек је, кажу, преживео последње ледено доба од пре десет хиљада година, а био је „голорук". Сада бар може да се ослони на технологију која је моћна и може да га заштити и од превелике топлоте – ако затреба.

Д. В.

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

РОБЕРТ ШЕКЛИ

КРАЉ ТАКО ЖЕЛИ

МАШИНЕ 20. ВЕКА НИСУ СМЕЛИ ДА ПУСТЕ У ПРОШЛОСТ. ТО БИ ПРОМЕНИЛО ИСТОРИЈУ.

Боб Гренцер је већ два сата седео у истом незгодном положају, између тезге и машине за прање веша. Покушао је да се мало помери и у том тренутку с његових колена је склизнуо велики чекић.

– Тихо... прошаптала је Џени и још јаче стиснула свој штап за голф.

– А можда неће доћи?... шаптао је Боб.

– Будеш ли тако лупао, уплашићеш га.

Боб је опсовао у себи. Зашто једноставно не јаве полицији него сами праве заседу том тајанственом лопову? Већ три ноћи неко износи робу из радње. Нестали су већ фрижидер, клима уређај и неколико акумулатора. Ниједна брава није била обијена, прозори су остали нетакнути, новац је уредно стајао у каси до последњег цента.

Ову малу радњу са сервисом за оправке отворили су пре годину дана. Џени је била и продавачица, и механичар и чистачица, а Боб набављач, књиговођа а понекад благајник. Радња је почела добро, и хоће ли сада да дозволе да их тај лопов упропасти. Боб је покушао да замисли како изгледа тај лопов који је могао да изнесе фрижидер тежак стотину килограма. Или можда долази њих неколико?

– Чујеш ли? – Џени је руком додирнула његово раме.

Стварно чуло се неко шушкање и тихи кораци. На стаклу излога према уличном светлу појавила се велика сенка. Боб је упалио светлост и храбро замахнувши чекићем повикао:

– Руке увис!

Поред продајног пулта стајало је нешто чудно. Човек је био најмање три метра висок. Са чела су му испод густе, коврџаве косе штрчали кратки рогови. Био је у плавом радном комбинезону. Изгледало је као да се стиди.

– До ђавола – рекао је – ипак је требало да прођем тај курс невидљивости.

– Шта ћете ви овде? – питала је Џени.

– Само моменат – шта сам оно то хтео... Заборавио сам... Ах да, данас морам да узмем два вентилатора.

– Само два? – љутито је упитао Боб. – И како то мислите „узети"? И где ви то носите?

– Краљу Алериану. Данас је пожелео да има два вентилатора.

– Стварно? – побеснела је Џени. – А видите ја имам жељу да одмах оставите те вентилаторе и напустите нашу радњу заувек.

– Ја стварно морам... краљ тако жели...

– Даћу ја теби твог краља – викнула је и свом снагом ударила га штапом за голф по глави.

Догодило се нешто несхватљиво. Штап је прошао кроз главу ове чудне особе без отпора. Џени је изгубила равнотежу и пала.

– Физичка снага не делује на фера – рекао је џин скоро се извињавајући. – Ја сам фера. Како да вам објасним. Ми смо род са арапским дивовима, хоболдима и уопште са осталим духовима... Пре неколико месеци завршио сам Вишу школу за магију и одмах почео да радим. У ствари посао сам добио преко везе... Мој отац ради као Велики фера код краља. Тако сам добио место као краљевски набављач.

– Све је то лепо и красно, али зашто ти тај твој краљ наређује да крадеш? Је ли он сиромашан?

– Краљ Алериан је један од најбогатијих владара на свету!

– Па што онда не купи све што му треба?

– Нема где да купи! Морам да вам кажем да краљ Алериан живи у времену које ви означавате као 2000. година пре нове ере.

– Шта?

– Мислио сам да ћу му набављати драго камење или можда лепе робиње. То су задаци дворског интенданта са прве године студија. А он ме је једног дана позвао и рекао: **„Моја је палата превише врућа, уради нешто да ми буде свежије".** Само је искусан фера могао да реши такав задатак. Тражио сам решење у свим књигама али нисам ништа нашао. Тада сам узео огромну књигу са насловом „Пророчанства". Ту сам прочитао да ће у 20. веку постојати справе за производ-

њу хладног и врућег ваздуха. И дошао сам овде узаним каналом који води у 20. век.

-Да ли ја добро разумем, ви говорите о прошлости, која постоји сада... Значи да путујете кроз време?

- На испиту из померања кроз време добио сам одличну оцену - рекао је фера са поносом - чак сам знао, какав комбинезон облаче они који носе те ваше справе.

- Али зашто сте одабрали баш нашу радњу? Постоје већа складишта са већим избором! - пробала је Цени да га загреје за ову идеју.

- Стаза за будућност излази право на вашу радњу. А ја увек морам да журим да не бих изгубио посао. То би био крај моје каријере.

Ухватио је два иста вентилатора и нестао је.

Боб и Цени су се вратили кући.

- Фера, духови, краљевство од пре 4000 година. Он тако може да нам однесе целу радњу? Да позовемо суседе са пушкама?

- Видео си - штап пролази кроз њега. Тако је сигурно и са муницијом. Морамо га победити његовим оружјем. Чаролијом!

- Па ми не знамо ништа о томе!

Сутрадан је фера дошао у исто време.

- Како сте данас? Најновија и највољенија господарева жена затражила је од краља да јој набави неки строј за прање њеног прекрасног танког веша.

- Спремни смо да вам понудимо неку од ових машина!

- О, баш ми то треба, не знам како да вам захвалим.

Изабрао је највећу из реда машина, бацио је себи на леђа поздравио их махнувши руком и нестао.

Није прошло ни пола сата када се вратио натраг.

- Ова машина испушта неки смрдљив дим, шкрипи и уопште се не окреће и не пере!

- Код нас се то зове саботажа! - обрадовала се Цени. То значи, да смо је намерно покварили. Можда краљ ипак хоће да нам плати? Кажите му да овде делују неке магичне снаге а ви морате тим ђаволима платити нешто у виду пореза.

- Пробаћу, видим да немам излаза! - цин је опет нестао.

- Цени - обратио се Боб расположеној супрузи. - Схваташ ли ти да смо криви што у тај свет од пре 4000 година стижу електричне машине, фрижидери и грејалице! Па то може изменити историју света! Они ће то проучити, пронаћи електрицитет, знаш ли шта то значи?

Прекинули су јер фера се поново појавио. Из малог кожног пакчета истресао је на сто гомилу смарагда, сафира и бисера, фантастичних боја и величина.

- Жао нам је, али нећемо моћи то да примимо и више ништа вам не дамо - оштро је проговорио Боб.

- Све је ово камење право, кунем се Великим Краљевским Печатом! - рекао је фера.

- Није ствар у томе, не смемо те модерне машине 20. века да дајемо вама, тамо негде у прошлости! То ће променити историју! Шта ја знам шта се све може десити?

- Будите мирни, ништа се неће десити и ништа се неће променити! На несрећу или на вашу срећу краљевство Краља Алериана нема будућности!

- Шта то значи?

- Неће проћи ни годину дана а краљевство с палатом нестаће у страшној катастрофи. Нико неће остати жив а море ће све да прогута!

- То је у реду! - обрадова се Цени гледајући камење.

- А шта ће бити са вама? - питао је Боб.

- Пробаћу да пређем у Арабију, тамо имам веће изгледе да се запослим код мађионичара.

- А сада можете нам рећи откуд долазите и којом то земљом влада краљ Алериан?

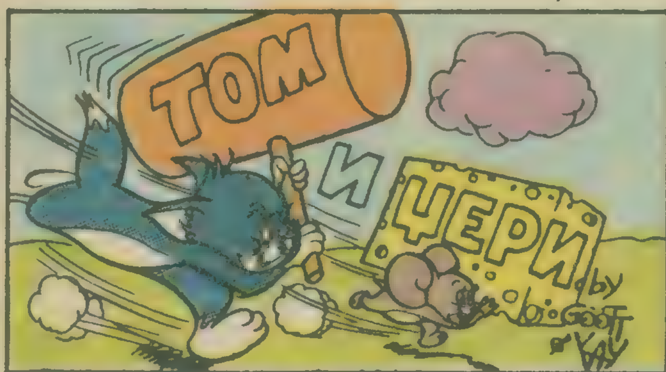
- Мислио сам да ћете сами погодити. Алериан влада Атлантидом.

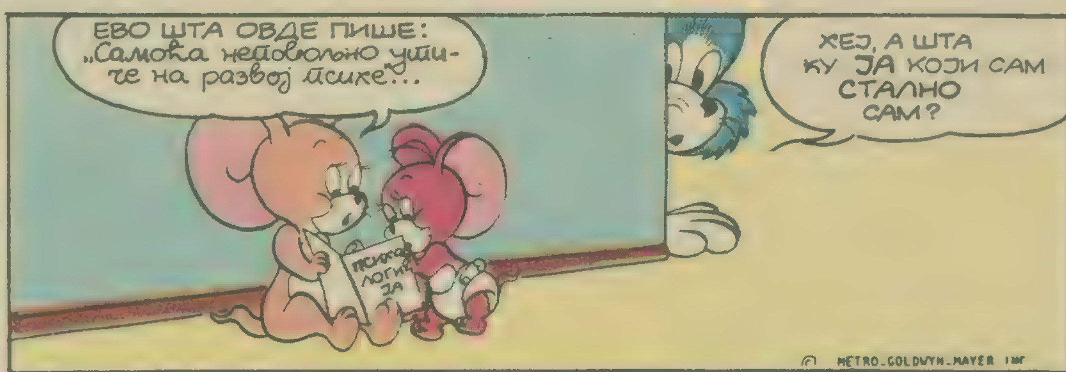
УКРШТЕНЕ РЕЧИ

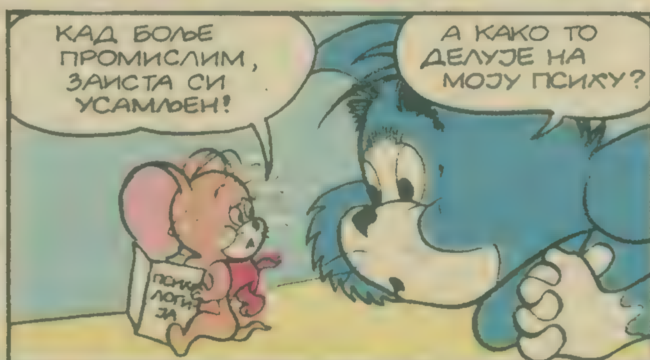
аутор ВеМак	НАОРУЖАТИ СВЕ РЕДОМ	ОКТОПОД, ХОБОТНИЦА	МЕСТО НА ПЕЉЕШЦУ	ОДРЕДИТИ ЧИСТУ ТЕЖИНУ НЕКЕ РОБЕ	КРАЉ ХУНА "БИЧ БОЖЈИ"	ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТ, ВАНАДИЈУМ	ВРСТА ДРВЕТА, БАГРЕМ
РАСПОРЕД ИГРАЧА У ИГРИ							
ПРЕОСТАЛИ ДЕО							
СПАРИНА							
ГЊУРАЦ, РОНАЦ							
АУТО ОЗНАКА ЗА УРОШЕВАЦ			ЗАРАДИ / КОТЛИНА У МАКЕДОНИЈИ				
ПРЕДЕО У СРБИЈИ / ПАЧЈЕ МЕСО					ИВО ЈАН / СПЛЕТКА		
"ПИКО" / ГЛ. ГРАД ЕСТОНСКЕ ССР						ОЗЛЕДА	СКЛОН ИНАТУ, ПРКОСАН
ЖЕНСКО ИМЕ ОДМИЛА				3 / СПРЕЧАВАТИ КОГА У РАДУ			
"ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"	КОЈИ ЈЕ ПРЕКО ОДРЕЂЕНОГ БРОЈА	МУШКО ИМЕ / ОДМОРИТИ РАЗОНОДИТИ					
ПЛАНИНА КОД ДРНИША							
ОТПАДНИК ОД ВЕРЕ							
ЈЕЗГРО ВОЈСКЕ						ЉУБЉАНА / ОБРТАЊЕ, ОКРЕТАЊЕ	
ЖЕНСКО ИМЕ ОДМИЛА					АУТО ОЗНАКА РИЈЕКЕ		
ВЕЛИКИХ ОЧИЈУ					ОСКАР ВАЈЛД		
БОРИСАВ СТАНКОВИЋ			НЕДОСТАТАК, ДЕФИЦИТ		"ТЕСЛА" / ДРЗНИК, БЕЗОЧНИК		БЕНАСТ
ГЛАВНИ ГРАД ИТАЛИЈЕ				РЕКА У МЕСОПОТАМИЈИ / ПОШАЛИЦА			
ЈЕДНОСЕМЕНИ ПЛОД НЕКИХ БИЉАКА (МН.)							
НАШ ФУДБАЛЕР РАЈКО							
ДРАМА ЖАНА РАСИНА							
БЕЗ ВРЕДНОСТИ, СЛАБ							

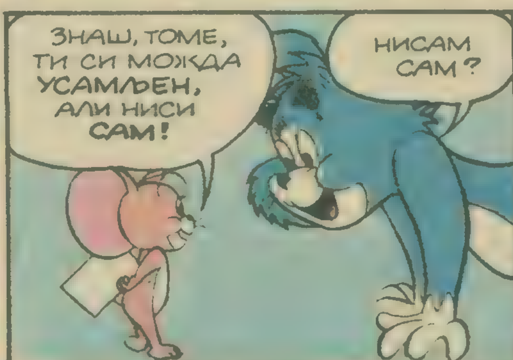
РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: пропаст, „Раденик", околина, паметан, уранити, т, ће, рч, оме, ан, винар, ц, аномија, тесати, бистрина, о, инат, сталан, Тати, к, а, Естер, нон, „УРА", крт, НИП, омалени, вателин, иронија, Ћира, ЕЦ.

ТОМ
И
ЏЕРИ
by Gordon & Kay

ЕВО ШТА ОВДЕ ПИШЕ: „Самоћа неповољно утиче на развој психе“...
ПСИХОЛОГИЈА
ХЕЈ, А ШТА КУ ЈА КОЈИ САМ СТАЛНО САМ?
© METRO-GOLDWYN-MAYER INC

КАД БОЉЕ ПРОМИСЛИМ, ЗАИСТА СИ УСАМЉЕН!
А КАКО ТО ДЕЛУЈЕ НА МОЈУ ПСИХУ?
ПСИХОЛОГИЈА

ЗНАШ, ТОМЕ, ТИ СИ МОЖДА УСАМЉЕН, АЛИ НИСИ САМ!
НИСАМ САМ?

НА СВЕТУ ПОСТОЈЕ МИЛИОНИ УСАМЉЕНИХ МАЧАКА, АЛИ...
ЗАИСТА?

ОДМАХ СЕ ОСЕКАМ НЕКАКО СРЕКНИЈИ!
МНОГО СИ МИ ПОМОГАО И ЈА КУ ТИ СЕ ОДУЖИТИ!

ПИТАМ СЕ САМО ЗАШТО СУ ТОЛИКЕ МАЧКЕ САМЕ?
ЗАТО ШТО СУ МАЧКЕ И ШТО ИХ НИКО НЕ ЖЕЛИ!

ЈЕ СИ Л' БАШ МОРАО ДА ДАШ СВОЈ КОМЕНТАР!
АЛИ, ЏЕРИ, ПА ТИ МЕ УЧИШ ДА УВЕК КАЖЕМ ОНО ШТО МИСЛИМ!
ТРАС!
203

ХИТ МИНИЂ

Ако хоћете да за мало новца имате сукњу која је међу младима последњи крик моде, набавите 1,5 m платна обичне ширине, метар и по кепер траке и исто толико дужине такозване „гуртне". Најпре искројте два основна дела – димензије су означене на црт. 1, па порубите с горње стране 6 cm, а са доње око 1 cm. Сада проштепајте по цртkастим линијама као што се то види на црт. 2. На реду су четири гајке (црт. 3) које ћете направити овако: узмите комадиће материјала 9x3 cm, прошијте по цртицама две дуже стране, преврните варјачом – добићете гајку широку 2 cm. Распоредите их и зашијте као што се то види на црт. 4. Пришивене треба да су дуге 6 cm.

Џепови су веома важни код овог модела и чине један од главних украса. Њих ћете кројити према шеми на црт. 5. Најпре штепајте бочне стране као на црт. 6, па затим спајајте остале ивице и формирајте џеп како је то редом приказано на црт. 7, 8 и 9. Али, пре него што џеп обликујете, на поклопац и лице џепа пришијте гајке које готове имају димензије 1x3 cm. Готов џеп (црт. 10) пришива се тако што се поклопац зашије по цртицама као на црт. 11. С наличја сукње у висини џепа зашијте парче кепер траке од 30 cm (црт. 12), а изнад џепа код струка с наличја пришијте кепер траку дугачку 45 cm и сад обе траке провуците кроз гајке на џеповима као што се то види на црт. 13. Траке вежите као што је приказано на црт. 14, тако ће се сукња у доњем делу, испод џепа, набрати. Кад сте све ово завршили, провуците ластиш око струка (црт. 15).

Каиш направите од гуртне и две металне траке, оне какве се купују за завесе. Обе алке причврстите петљом каиша на једној страни гуртне (на цртежима 16), па после каиш причврстите везивањем (црт. 16).

Главни штос код ове сукње јесте да је обојите сами при чему у исто време с платном треба да бојите гуртну и кепер који су обично природне боје. Само пазите: немојте при бојењу материјала много мешати као што обично пише у упутству, него га оставите како сте га спустили у воду, или га спустите сувог, а само траке поквасите. Добићете неравномерно обојену сукњу што је такође модни врисак.

УЈЕДИЊЕНЕ НАЦИЈЕ У БРОЈКАМА

Видимо да си многима одговорио на разноразна питања, па се надамо да ћеш и нама. Интересује нас колико чланова има Организација уједињених нација?

Поздрављају те
ДРАГАНА, САНДРА и МИШО
25285 Станишић

Уједињене нације имају укупно 158 чланова. Из Африке их је највише – 51, затим следи Азија са 33 чланице, Европа са 31, Северна Америка 23, Латинска Америка 12 и Аустралија и остале острвске државе –8.

БАКА С КАМЕЛИЈАМА

Драги Забавниче,
Молим те реци ми како најлакше могу размножити камелију (Camellia japonica)? Заправо, ово питање мучи моју баку. Она има једну дивну камелију, па би хтјела имати више таквих дивних цвјетова. Књиге нам нису дале одговор. Остајеш нам ти, Забавниче!

СЊЕЖАНА ЛОВРЕНЧИЋ
Булевар Авноја 38
58000 Сплит

Ево како се добија више камелија од једне. Ова биљка може да се размножава на два начина – помоћу семена и резница с врха грана. Да би резнице пустиле жилице, реци баки да их стави у саксију с влажним песком и да их затим покрије стаклом (може тег-

лом). У почетку нека саксија стоји на неком месту где се температура креће око 22°. После три недеље треба се постарати да јој буде топлије за два-три степена. Много једноставнији начин за ожиљавање резница је да се гранчица стави у флашу с водом.

Када гранчица пусти жилице треба је пресадити у саксију са смешом ливадске земље (три дела), тресета (два дела) и песка (један део).

НОКАТ – ПРЗНИЦА

Ево шта ме мучи:
Нокат на ножном палцу ми зараста у месо. Како да то спречим? До сада сам због тог проклетог нокта већ четири пута ишао код хирурга. Није ми помогло. Реци, где могу да набавим неку лековиту маст?

СЛОБОДАН МИЛОВАНОВИЋ
Миливоја Марића 6
31205 Севојно

Ако ти нокат ураста у месо нема другог него ићи код хирурга. Он опет може делимично или потпуно да уклони нокат. Ти то већ знаш.

Никаква лековита маст не постоји, али ипак можеш нешто да предузмеш. Прво, треба да носиш удобну обућу. Нокат не смеш да сечеш полукружно, већ равно.

ХОЋЕ ЦУРА У ВОЈНИКЕ

Отац ми је војно лице. Ја као права „татина кћер" желим да кренем његовим стопама. Идуће године завршавам осми разред. После тога хтела бих да се упишем у неку војну школу, али моји родитељи тврде да у такве школе не примају девојчице већ само дечаке. Зар то није неправда? Ако можда мисле да девојчице нису издржљиве као дечаци онда се грдно варају. Ево само једног примера са часа фискултуре: ја боље и лакше изведем тешке вежбе него неки дечаци који су праве трапоње. Ето, они могу само ако желе, у војну школу, а ми девојчице не можемо никако.

Надам се да оно што тврде моји родитељи ипак није тачно јер они мене изгледа не схватају озбиљно. Мама само одмахује руком и каже како војска није за жене и да ће ме те „бубице" проћи кад мало порастем. Зато ми ти реци да ли ипак негде у нашој земљи постоји војна школа за девојке.

САЊА
79000 Мостар

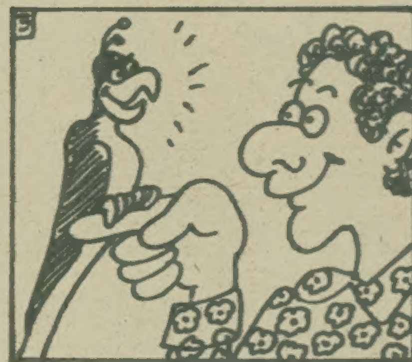
Драги Забавниче,
Желим да се упишем у војну школу и то после друге године усмереног образовања (сада сам завршила прву годину). Да ли је потребно

да испуним неке посебне услове и у којим се све градовима налазе војне школе.

Унапред захвална
ваша верна читатељка
ЗОРИЦА ИЛИЋ
Ул. С. Марковића – „Сингера"
14000 Ваљево

На жалост, за сада ни једна од вас две не може да настави школовање у некој војној школи јер тамо примају само мушкарце. Ипак, све наде нису изгубљене, а та „неправда" је донекле исправљена тиме што девојке сада могу да иду у војску, исто као и њихови другови вршњаци. То можете учинити и вас две, али тек после завршене средње школе, што вероватно и саме знате ако читате Забавник (о томе смо недавно писали у „Малој пошти"). Такође, после било које средње школе или факултета постоји могућност да се запослите у армији као војне службенице.

БРБЉА КАД ЈЕ САМ

Имам папагаја али никако да научи да каже коју реч. Покушавао сам на разноразне начине, али све је узалуд. Он ћути, па ћути. Негде сам случајно чуо да папагају треба одсећи или засећи језик да би говорио. Да ли је то тачно?

САША ВЛАХОВИЋ
Васе Чарапића 3
18000 Ниш

То што си чуо није тачно и зато се не упуштај у произвољне „операције" на језику. Папагају ћеш нанети бол, а нећеш му помоћи да проговори. Ипак, постоји начин да папагаја приволиш да подражава људски глас; кад год за то имаш времена, упорно и разговетно понављај одређене речи. Али, потребно је знати још нешто: да би папагај проговорио, мора да буде сам, подаље од своје сабраће, само се тако везује за човека, настоји да му се приближи и да му угоди.

Много је лакше припитомити младе папагаје него одрасле, а мужјаци лакше уче од женки. И запамти још нешто: неки папагаји су у стању да науче више, други мање. У сваком случају, то зависи од стрпљења учитеља.

Чак и ако твој папагај проговори, немој ни случајно да му донесеш другара у кавез. Мало помало, постаће опет папагај који зна само папагајски.

АКО ТЕ МРЗИ ДА КУПИШ СОК

Поштовани „Забавниче",
У ово време беспарице опет се враћамо на спремање зимнице. Ја баш нисам вична тим вештинама старих и искусних домаћица и зато бих те замолила да ми кажеш како да направим сок и сируп од воћа. Шта учинити да потраје, боље рећи да се не уквари?. Како да добијем бистри сок, без талога?. Хтела бих да знам да ли је за то потребан неки посебан апарат.

РЕГИНА ЋУРИН
58000 Сплит

Ево, даћемо ти један веома једноставан, али опробан рецепт искусних домаћица. Прво треба да знаш да се за сокове користи само зрело и здраво воће. Пет килограма воћа (вишње, брескве,

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Гордана Вукићевић, Булевар Лењина 55, 81000 Титоград – има 13 година, сакупља писма, воли рок музику и филмове.

Снежана Марић, Иве Лоле Рибара 62, 26320 Банатски Карловац – има 14 година, радо слуша Мајкла и Пола, воли да се дописује.

Драган Милошевић, Тисовац 2, 43553 Бучје – има 17 година, воли поп музику и зимске спортове, навија за Партизан.

Силвана Адамов, Вука Караџића 35, 34300 Аранђеловац – има 13 година, одговара на свако писмо.

Дубравка Расол, Пролетерских бригада 253, 41000 Загреб – има 11 година, воли рок музику, одговара свима.

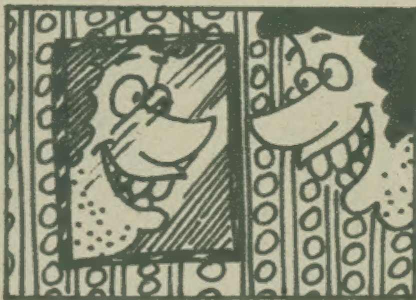
Александра Бунчић, Молерова 62, 11000 Београд – сакупља значке, салвете, воли спорт и радо слуша рок и поп музику.

Светлана Стојшић, Трг братства и јединства 5, 21400 Бачка Паланка – има 12 година, радо слуша Мајкла Џексона и воли све што воле млади.

рибизле, малине итд.) прелије се са три литра воде. Томе се дода 40 грама винске киселине (купује се у апотеци и служи као конзерванс – даје соку трајност), све добро промешати и оставити да од-

стоји преко ноћи. Ујутру воће процедити кроз пресу, а ако желиш да добијеш бистрији сок онда можеш да га процедиш кроз памучну тканину. Наравно, много је једноставније ако се воће исцеди на соковник, али овај скупи апарат није неопходан. Када добијеш чисти сок, у њега стави пет килограма шећера и повремено га мешај све док се шећер сасвим не истопи. Онда сок сипај у боце и затвори их. Надамо се да ћете и ти и твоја породица уживати у соковима.

НЕВИДЉИВИ СНИМАТЕЉ

На филму сам видјела како глумац стоји пред огледалом, огледа се у њему, он се види а сниматељ се не види. Молим вас објасните ми какав се ту трик користи и гдје се сниматељ крије?

ЕЛХИМАНА МУСТАФИЋ
Божидара Аџије 10
52000 Пула

За снимање глумца који се гледа у огледалу није потребан никакав трик. „Штос" је веома једноставан – сниматељ одреди положај који му је најпогоднији за снимање те сцене. Ако се случајно угледа у огледалу, он промени угао, помери се улево или удесно – то је све. Једина „мудрост" је у осветљењу. Треба рефлектором осветлити лице глумца, а не огледало. Осветљено огледало дало би тамну слику.

ИМА ЛИ СПАСА ЛОПТИ

Добио сам лијепу кожну лопту, али није дуго трајала. Кожа се рашила, а гума је пукла. Сад не знам шта да радим. Жао ми је да је бацим, а у мом мјесту нема ко да је поправи. Да ли је негдје могу поштом послати на оправку? Има ли јој спаса?

РОБЕРТО КАЧИЋ
Ђуре Салаја 1/1
52220 Лабин

У „Спорту", комбинату за израду спортске опреме (Вишњичка 84, 11000 Београд) рекли су нам да имају посебну радионицу за оправке и да лопту једноставно можеш послати на њихову адресу, уз назнаку – за поправку. Чак нам је друг Зоран Николић, референт продаје, казао да је можеш њима лично упутити и он ће се побринути да твоја лопта буде опет као нова. Поправљену лопту ће ти вратити поштом, а ти ћеш услугу платити поузећем.

ПЛИВАЊЕ А НЕ НАДУВАВАЊЕ

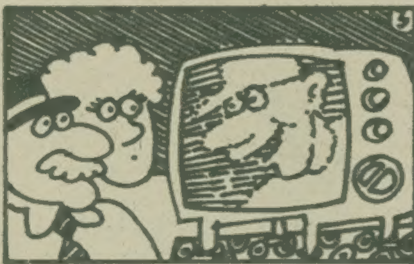
Имам 14 година и сад полазим у осми разред основне школе. Доскора сам се бавила гимнастиком, а одсад бих хтела да тренирам пливање. Моји родитељи не воле овај спорт, па кажу: не треба да одустајем од гимнастике, то више приличи девојчици и њеном телу. Од пливања ћу се наводно рас-

крупњати. Бићу никаква. Остајем при свом. Могу ли да постигнем нешто у пливању иако сам почела у четрнаестој? Да ли се заиста од пливања девојчица удвостручи?

С другарским поздравом ваша верна
ЧИТАТЕЉКА

За резултате је касно, за пливање није. Тако бар кажу тренери. Младе наде овог спорта почеле су тренинге у седмој–осмој години. Досад су толико одмакли да их је готово немогуће стићи и престићи. Међутим, људи се баве спортом и због здравља, забаве, одмора... То важи и за тебе. Ако ти се гимнастика смучила, ти пређи на пливање. Од њега се нећеш повећати. Задржаћеш узане кукове и струк. То је пливање, а не надувавање!

ДОМАЋИ „Х–8"

Пишем ти први пут и молим те да ми кажеш када је приказан први филм на телевизији и како се тај филм звао?

ЉИЉАНА
Београд

За празник, Дан Републике године 1958, у 21 час и 12 минута телевизијски гледаоци први пут су уживали у филму. Био је то домаћи „Х–8" редитеља Франца Штиглица. Филм је сниман још 1956. године, а емитовао га је Студио Београд.

Први страни филм приказан је на телевизији исте године, тачније 6. јануара негде око 21 час и 30 минута исто из Београдског студија. Био је то француско-италијански филм „Четворица без кревета".

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Драган Марковић

Руководилац ООУР издања за младе „Политикин забавник"
Раде Шошкић (в.д.)

Главни и одговорни уредник
Влада Булатовић Виб (в.д.)

Издавачки савет

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић, (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ћеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Данко Полић, Светлана Ивановић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (ликовно-графички уредник), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Вера Смиљанић (уредник), Весна Софреновић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

Секретаријат:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 40,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара, годишња 1.760,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 880,00 динара, полугодишња 1.760,00 динара, годишња 3.520,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ
ГОДИШЊА:

САД	$	29.–
СР НЕМАЧКА	ДМ	76.–
ШВЕДСКА	Шкр.	225.–
ФРАНЦУСКА	Ффр.	231.–
ШВАЈЦАРСКА	Шфр.	61.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

WALT DISNEY
МИКИ

ИЗДРЖИ ЈОШ МАЛО, МИЋО!
ПУФ! ПУФ!

УСКОРО ЋЕМО СТИЋИ ДО ВРХА!

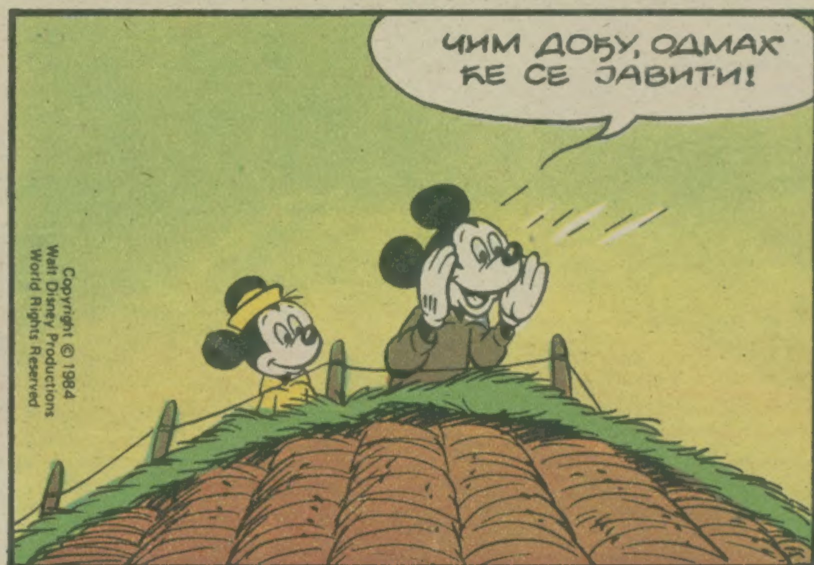

ШТО ПРЕ... ПУФ... ПУФ... ТО БОЉЕ!

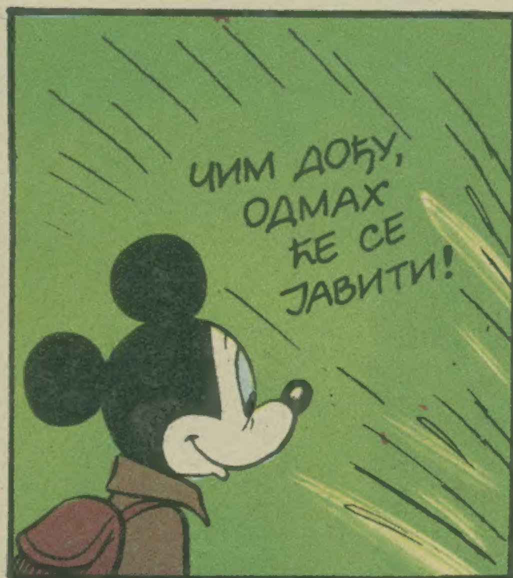

ЗДРАВО! КАКО СИ? ОВДЕ СУ МИКИ И МИЋА!
ПЛАНИНА ОДЈЕКА

ЗДРАВО! КАКО СИ! ОВДЕ СУ МИКИ И МИЋА!

МИНИ И ШИЉА ЋЕ СТИЋИ ВРЛО БРЗО!

МИНИ И ШИЉА ЋЕ СТИЋИ ВРЛО БРЗО!

ЧИМ ДОЂУ, ОДМАХ ЋЕ СЕ ЈАВИТИ!

ЧИМ ДОЂУ, ОДМАХ ЋЕ СЕ ЈАВИТИ!

НАДАМ СЕ САМО...

... ДА ОНИ НИСУ **ТОЛИКО** ГЛАСНИ!
3-11